

U C H W A Ł A Nr .....

RADY MINISTRÓW

z dnia ..... 2009 r.

w sprawie przyjęcia na rok 2010 programów zwalczania i kontroli enzoptycznej białaczki bydła i zwalczania gąbczastej encefalopatii bydła, wścieklizny oraz programu mającego na celu wykrycie występowania zakażeń wirusami wywołującymi grype ptaków oraz poszerzenie wiedzy na temat ryzyka wystąpienia tej choroby

Na podstawie art. 57 ust. 6 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt (Dz. U. z 2008 r. Nr 213, poz. 1342) zarządza się, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się program:

- 1) zwalczania i kontroli enzoptycznej białaczki bydła (Enzootic bovine leucosis - EBL), który jest określony w załączniku nr 1 do uchwały;
- 2) zwalczania:
  - a) gąbczastej encefalopatii bydła (Bovine spongiform encephalopathy – BSE), który jest określony w załączniku nr 2 do uchwały,
  - b) wścieklizny (Rabies), który jest określony w załączniku nr 3 do uchwały;
- 3) mający na celu wykrycie występowania zakażeń wirusami wywołującymi grype ptaków (Avian influenza) oraz poszerzenie wiedzy na temat ryzyka wystąpienia tej choroby, który jest określony w załączniku nr 4 do uchwały.

§ 2. Programy, o których mowa w § 1, będą realizowane na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w 2010 r.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

PREZES RADY MINISTRÓW

**Program zwalczania i kontroli enzootycznej białaczki bydła
(Enzootic bovine leucosis – EBL)**

1. Identyfikacja programu

Państwo członkowskie: **Rzeczpospolita Polska**

Choroba: **Enzootyczna białaczka bydła**

2. Dane historyczne dotyczące sytuacji epizootycznej w zakresie enzootycznej białaczki bydła

Zwalczanie enzootycznej białaczki bydła prowadzi się w Polsce od 1979 r. Pierwotnie zwalczanie tej jednostki chorobowej prowadzono na podstawie rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 22 sierpnia 1927 r. o zwalczaniu zaraźliwych chorób zwierzęcych (Dz. U. Nr 77, poz. 673, z późn. zm.) oraz rozporządzenia Ministra Rolnictwa z dnia 28 marca 1979 r. w sprawie obowiązku zgłaszania oraz zwalczania enzootycznej białaczki bydła (Dz. U. Nr 8, poz. 51), na podstawie którego włączono enzootyczną białaczkę bydła do chorób podlegających zwalczaniu, a jej postać guzowatą do zaraźliwych chorób zwierzęcych podlegających obowiązkowi zgłaszania zgodnie z art. 20 rozporządzenia z dnia 22 sierpnia 1927 r. o zwalczaniu zaraźliwych chorób zwierzęcych. Zgodnie z przepisami powyższego rozporządzenia zwierzę, u którego podejrzewano białaczkę guzowatą, powinno być zabite po uprzednim odosobnieniu i oznakowaniu przez wycięcie trójkątnego otworu w lewej małżowinie usznej, a jego zwłoki poddane badaniu histopatologicznemu w kierunku enzootycznej białaczki bydła. Jeżeli badanie potwierdziło wystąpienie tej choroby, wojewoda wydawał decyzję o uznaniu gospodarstwa za zapowietrzone enzootyczną białaczką bydła.

W decyzji tej wojewoda mógł nakazać:

1. poddanie zwierząt okresowym badaniom w kierunku enzootycznej białaczki bydła;
2. odosobnienie lub zabicie zwierząt, u których stwierdzono tę chorobę;
3. oczyszczenie i odkażenie pomieszczeń dla zwierząt;

4. albo zakazać wyprowadzania bydła z gospodarstwa, z wyjątkiem zwierząt przeznaczonych do uboju lub kierowanych do izolacji.

Za bydło zabite przysługiwało odszkodowanie w wysokości wartości rynkowej zwierzęcia.

Jednocześnie, zgodnie z § 3 powyższego rozporządzenia, gospodarstwo uznawane było za wolne od enzootycznej białaczki bydła, jeżeli:

1. prowadzone były systematyczne badania laboratoryjne, na podstawie których nie wykryto choroby w okresie ostatnich dwóch lat, lub
2. nie wykryto postaci guzowatej enzootycznej białaczki bydła w okresie ostatnich pięciu lat, a ponadto
3. w razie uprzedniego uznania gospodarstwa za zapowietrzone, jeżeli zostały spełnione nakazy i zakazy określone w decyzji wojewody, a zwierzęta nowo wprowadzone do gospodarstwa pochodziły z gospodarstw uznanych za wolne od enzootycznej białaczki bydła.

Obszar województwa uznawany był za wolny od enzootycznej białaczki bydła, jeżeli:

1. w okresie ostatnich 5 lat w pogłowie bydła wykryto nie więcej niż 0,03 promile zwierząt dotkniętych białaczką guzowatą;
2. usuwane były wszystkie zwierzęta, u których stwierdzono enzootyczną białaczkę bydła w wyniku powszechnych okresowych badań laboratoryjnych;
3. zwierzęta wprowadzane na teren województwa pochodziły z gospodarstw uznanych za wolne od enzootycznej białaczki bydła.

Uznanie gospodarstwa lub obszaru województwa za wolne od tej choroby stwierdzał, zgodnie z powyższym rozporządzeniem, wojewódzki zakład weterynarii. Wojewoda mógł zarządzić badanie bydła w kierunku enzootycznej białaczki bydła oraz rejestrację zwierząt dotkniętych tą chorobą na obszarze całego województwa, określonych gmin lub gospodarstw oraz wprowadzić ograniczenie lub całkowity zakaz wwozu, wywozu, rozprowadzania bydła do chowu i hodowli oraz do innych celów z obszarów lub gospodarstw nieuznanych za wolne od enzootycznej białaczki bydła. Wojewodowie korzystali z tych możliwości prawnych, jednakże niewystarczające środki budżetowe przeznaczone na zwalczanie chorób zakaźnych zwierząt nie pozwalały na zwalczanie tej choroby na terytorium całego państwa.

Od 1989 r., tj. od wejścia w życie rozporządzenia Ministra Rolnictwa, Leśnictwa i Gospodarki Żywnościowej z dnia 3 października 1989 r. w sprawie obowiązku zgłaszania oraz zwalczania enzootycznej białaczki bydła (Dz. U. Nr 57, poz. 341), na podstawie

którego do zaraźliwych chorób zwierzęcych podlegających obowiązkowi zgłaszania oraz zwalczania włączono enzootyczną białaczkę bydła, rozpoczęto bardziej intensywne działania mające na celu zwalczenie tej choroby. Przepisy prawa pozwalały w tym czasie na wprowadzenie dodatkowych środków zwalczania, gdyż w razie podejrzenia lub stwierdzenia enzootycznej białaczki bydła mogły zostać zastosowane następujące środki:

1. odosobnienie, obserwowanie, rejestrowanie i znakowanie zwierząt dotkniętych enzootyczną białaczką bydła;
2. uznanie gospodarstwa lub jego części za zamknięte dla wyprowadzania i wprowadzania do niego zwierząt chorych, podejrzanych bądź wrażliwych na chorobę oraz określenie sposobu zużytkowania surowców ze zwierząt dotkniętych enzootyczną białaczką bydła;
3. zakaz obrotu bydłem dotkniętym enzootyczną białaczką bydła lub podejrzany o tę chorobę w celach chowu lub hodowli;
4. badanie przez lekarza weterynarii zwierząt podejrzanych i wrażliwych na enzootyczną białaczkę bydła oraz wykonywanie sekcji zwłok zwierząt zabitych i padłych;
5. pobieranie próbek części narządów i krwi zwierząt w celach rozpoznawczych;
6. zabijanie zwierząt dotkniętych enzootyczną białaczką bydła, gdy można przypuszczać, że tylko w ten sposób zostanie opanowane rozprzestrzenianie się choroby;
7. oczyszczanie i odkażanie pomieszczeń, w których przebywały zwierzęta dotknięte enzootyczną białaczką bydła;
8. ogłaszanie informacji o wybuchu i wygaśnięciu enzootycznej białaczki bydła.

Za bydło zabite w wyniku decyzji terenowego organu administracji państwowej o właściwości szczególnej do spraw weterynarii stopnia wojewódzkiego, posiadaczowi przysługiwało odszkodowanie w wysokości wartości szacunkowej zwierzęcia, pomniejszone o wartość sprzedanego mięsa.

Enzootyczną białaczkę bydła uznawano za wygaśłą i następowało uchylenie zastosowanych wymienionych powyżej restrykcji, gdy w gospodarstwie lub jego części:

1. nie wykryto tej choroby w okresie ostatnich 2 lat;
2. uzyskano dwukrotny ujemny wynik badania serologicznego w kierunku enzootycznej białaczki bydła, którym objęto całe pogłowie bydła w wieku powyżej 2 roku życia i badania wykonano w okresie ostatnich 12 miesięcy, a przerwa między badaniami nie była mniejsza niż 4 miesiące;

3. wprowadzane bydło pochodziło z gospodarstw, w których nie stwierdzono enzootycznej białaczki bydła, a zwierzęta w wieku powyżej 2 lat uzyskały ujemny wynik badania serologicznego.

Dany obszar administracyjny kraju uznawano za wolny od enzootycznej białaczki bydła, jeżeli:

1. równocześnie w 99,9% gospodarstw nie stwierdzono enzootycznej białaczki bydła;
2. usunięto wszystkie zwierzęta, u których stwierdzono tę chorobę.

Po wejściu w życie ustawy z dnia 24 kwietnia 1997 r. o zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt, badaniu zwierząt rzeźnych i mięsa oraz o Inspekcji Weterynaryjnej (Dz. U. z 1999 r. Nr 66, poz. 752, z późn. zm.), zwalczanie enzootycznej białaczki bydła prowadzono zgodnie z rozporządzeniem Ministra Rolnictwa, Leśnictwa i Gospodarki Żywnościowej z dnia 3 października 1989 r. w sprawie obowiązku zgłaszania oraz zwalczania enzootycznej białaczki bydła, które w tym czasie nadal obowiązywało.

Do 1998 r. w Polsce obowiązywał podział administracyjny na 49 województw. W tym okresie wiele województw uzyskało status wolnych od enzootycznej białaczki bydła, na podstawie wydanych przez wojewodów rozporządzeń o uzyskaniu statusu wolnych od tej choroby.

Od dnia 1 stycznia 1999 r., w wyniku reformy państwa i powstania nowych województw i powiatów, dokonano zmian w podziale administracyjnym i z tego względu obszary niektórych rejonów objętych akcją zwalczania enzootycznej białaczki bydła nie uzyskały statusu powiatów lub ich terytorium rozdzielono pomiędzy nowo powstałe powiaty i województwa. Zmiana podziału administracyjnego państwa doprowadziła do sytuacji, w której w wielu obecnie istniejących województwach i powiatach doszło do zmiany odsetka stad wolnych.

W 1999 r. weszło w życie rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej z dnia 12 października 1999 r. w sprawie określenia rodzaju prób, zakresu badań i sposobu prowadzenia dokumentacji przy badaniach kontrolnych występowania zakażeń zwierząt oraz pozostałości chemicznych, biologicznych, leków i skażeń promieniotwórczych w tkankach zwierząt, mięsie, środkach spożywczych pochodzenia zwierzęcego i niejadalnych surowcach zwierzęcych (Dz. U. Nr 93, poz. 1080, z późn. zm.), które precyzowało sposób postępowania przy zwalczaniu enzootycznej białaczki bydła, a w szczególności sposób prowadzenia badań kontrolnych w kierunku tej choroby. Zasady te były zgodne z przepisami prawa wspólnotowego.

Jednakże, należy stwierdzić, że do dnia 1 maja 2004 r. gospodarstwa były traktowane jako pojedyncze jednostki epizootyczne, zatem nie prowadzono monitoringu w odniesieniu do stad, tylko w odniesieniu do gospodarstw na danym obszarze. W zależności od sytuacji epizootycznej powiatów, zwierzęta do badania typowano w taki sposób, aby:

1. na terytorium powiatu, gdzie poziom zakażonych zwierząt nie przekraczał 99,8%, zbadać 1/3 pogłowia w gospodarstwach, przy czym powiaty dzielono na mniejsze jednostki – gminy;
2. typowanie odpowiadało w przybliżeniu około 1/3 liczebności pogłowia na danym obszarze.

W związku z powyższym, na obszarach, które otrzymały status wolnych od enzoootycznej białaczki bydła, prowadzono badania kontrolne zgodnie z przedstawionymi wyżej założeniami, a w gospodarstwach, w których wystąpiło podejrzenie enzoootycznej białaczki bydła lub stwierdzono wystąpienie tej choroby, prowadzono zwalczanie enzoootycznej białaczki bydła według przepisów prawa. Jednakże, ze względu na zbyt małą ilość środków budżetowych przeznaczonych w szczególności na wykup bydła z dodatnimi wynikami badań w kierunku enzoootycznej białaczki bydła, Inspekcja Weterynaryjna nie mogła we właściwy sposób zwalczać choroby.

Po dniu 1 maja 2004 r., w stadach uznanych wcześniej za wolne od enzoootycznej białaczki bydła nadal prowadzono badania kontrolne oraz zwalczanie choroby w stadach uznanych za zakażone, ze szczególnym położeniem nacisku na wykupienie wszystkich sztuk bydła z dodatnimi wynikami w kierunku enzoootycznej białaczki bydła.

Obecnie enzoootyczną białaczkę bydła zwalcza się na podstawie przepisów ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt (Dz. U. z 2008 r. Nr 213, poz. 1342) oraz rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 5 marca 2008 r. w sprawie zwalczania enzoootycznej białaczki bydła (Dz. U. Nr 47, poz. 278).

Badania kontrolne w kierunku enzoootycznej białaczki bydła prowadzi się zgodnie z rozporządzeniem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 17 grudnia 2004 r. w sprawie określenia jednostek chorobowych, sposobu prowadzenia kontroli oraz zakresu badań kontrolnych zakażeń zwierząt (Dz. U. Nr 282, poz. 2813, z późn. zm.). Od tego czasu rozpoczęto prowadzenie badań monitoringowych w kierunku enzoootycznej białaczki w odniesieniu do stad bydła.

Od 2007 r. rozpoczęto realizację programu zwalczania enzootycznej białaczki bydła współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej. W 2007 r. programem objęto 16 województw, w skład których wchodziło 314 powiatów oraz 65 miast na prawach powiatu, z czego na obszarze 15 województw prowadzone było zwalczanie choroby. Na obszarze województwa śląskiego, które zostało uznane przez Komisję Europejską za urzędowo wolne od enzootycznej białaczki bydła w decyzji Komisji 2007/174/WE z dnia 20 marca 2007 r. zmieniającej decyzję 2003/467/WE w odniesieniu do uznania niektórych prowincji lub regionów we Włoszech za oficjalnie wolne od gruźlicy bydła, brucelozy bydła i enzootycznej białaczki bydła oraz uznania jednego regionu w Polsce za oficjalnie wolny od enzootycznej białaczki bydła (Dz. Urz. UE L 80 z 21.03.2007, str. 11), prowadzone było postępowanie zgodnie z przepisami § 9 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 17 grudnia 2004 r. w sprawie określenia jednostek chorobowych, sposobu prowadzenia kontroli oraz zakresu badań kontrolnych zakażeń zwierząt.

W następstwie realizacji programu zwalczania i kontroli enzootycznej białaczki bydła na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, w roku 2007 za oficjalnie wolne od enzootycznej białaczki bydła zostały uznane na mocy decyzji Komisji 2007/559/WE z dnia 2 sierpnia 2007 r. zmieniającej decyzję 2003/467/WE w odniesieniu do uznania niektórych regionów administracyjnych Polski za oficjalnie wolne od enzootycznej białaczki bydła (Dz. Urz. UE L 212 z 14.08.2007, str. 20) regiony obejmujące:

1. w województwie dolnośląskim powiaty: bolesławiecki, jaworski, jeleniogórski, Jelenia Góra, kamiennogórski, legnicki, Legnica, lubański, lubiński, lwówecki, polkowicki, wołowski, zgorzelecki, złotoryjski;
2. w województwie łódzkim powiaty: brzeziński, łaski, łódzki, Łódź, opoczyński, pabianicki, pajęczański, piotrkowski, Piotrków Trybunalski, poddębicki, rawski, skierniewicki, Skierniewice, tomaszowski, wieluński, zduńskowolski;
3. w województwie małopolskim powiaty: brzeski, bocheński, chrzanowski, gorlicki, miechowski, myślenicki, oświęcimski, olkuski, tarnowski, Tarnów, wielicki;
4. w województwie podkarpackim powiaty: bieszczadzki, brzozowski, jasielski, krośnieński, Krosno, leski, leżajski, łańcucki, rzeszowski, Rzeszów, sanocki, strzyżowski;
5. wszystkie powiaty w województwie świętokrzyskim;
6. w województwie wielkopolskim powiaty: jarociński, kaliski, Kalisz, kolski, koniński, Konin, krotoszyński, słupecki, turecki, wrzesiński.

W 2008 r., na mocy przepisów:

- decyzji Komisji 2008/97/WE z dnia 30 stycznia 2008 r. zmieniającej decyzję 93/52/EWG w odniesieniu do uznania niektórych włoskich regionów administracyjnych za oficjalnie wolne od brucelozy (*B. melitensis*) oraz decyzję 2003/467/WE w odniesieniu do uznania niektórych włoskich regionów administracyjnych za oficjalnie wolne od gruźlicy bydła i brucelozy bydła oraz niektórych polskich regionów administracyjnych za oficjalnie wolne od enzootycznej białaczki bydła (Dz. Urz. UE L 32 z 06.02.2008, str. 25);
- decyzji Komisji 2008/234/WE z dnia 18 marca 2008 r. zmieniającej decyzję 2003/467/WE w odniesieniu do uznania niektórych regionów administracyjnych Polski za oficjalnie wolne od enzootycznej białaczki bydła (Dz. Urz. UE L 76 z 19.03.2008, str. 58);
- decyzji Komisji 2008/404/WE z dnia 21 maja 2008 r. zmieniającej decyzję 2003/467/WE w odniesieniu do uznania określonego regionu administracyjnego we Włoszech za oficjalnie wolny od gruźlicy bydła oraz uznania określonych regionów administracyjnych w Polsce za oficjalnie wolne od enzootycznej białaczki bydła (Dz. Urz. UE L 141 z 31.05.2008, str. 16);
- decyzji Komisji 2008/576/WE z dnia 4 lipca 2008 r. zmieniającej załącznik III do decyzji 2003/467/WE odnośnie do wykazu regionów w Polsce urzędowo wolnych od enzootycznej białaczki bydła (Dz. Urz. UE L 183 z 11.07.2008, str. 40);
- decyzji Komisji 2008/816/WE z dnia 20 października 2008 r. zmieniającej decyzję 2003/467/WE w odniesieniu do uznania niektórych regionów administracyjnych Polski za oficjalnie wolne od enzootycznej białaczki bydła (Dz. Urz. UE L 283 z 28.10.2008, str. 46).

za oficjalnie wolne od enzootycznej białaczki bydła zostały uznane regiony Rzeczypospolitej Polskiej obejmujące:

1. w województwie dolnośląskim powiaty: dzierzoniowski, głogowski, górowski, kłodzki, milicki, oleśnicki, oławski, strzeliński, średzki, świdnicki, trzebnicki, wałbrzyski, Wałbrzych, wrocławski, Wrocław, ząbkowicki;
2. wszystkie powiaty w województwie lubelskim;
3. w województwie kujawsko-pomorskim powiaty: aleksandrowski, chełmiński, golubsko-dobrzyński, grudziądzki, Grudziądz, toruński, Toruń, wąbrzeski;
4. w województwie łódzkim powiaty: bełchatowski, kutnowski, łęczycki, łowicki, radomszczański, sieradzki, wieruszowski, zgierski;

5. w województwie małopolskim powiaty: dąbrowski, krakowski, Kraków, limanowski, nowosądecki, Nowy Sącz, nowotarski, proszowicki, suski, tatrzański, wadowicki;
6. w województwie mazowieckim powiaty: białobrzegi, garwoliński, grójecki, gostyniński, grodziski, kozienicki, lipski, Płock, płocki, pruszkowski, przysuski, Radom, radomski, sochaczewski, szydłowiecki, warszawski zachodni, zwoleński, żyrardowski;
7. wszystkie powiaty w województwie opolskim;
8. w województwie podkarpackim powiaty: dębicki, jarosławski, kolbuszowski, lubaczowski, mielecki, niżański, przemyski, Przemyśl, przeworski, ropczycko-sędziszowski, stalowowolski, tarnobrzegi, Tarnobrzeg;
9. w województwie podlaskim powiaty: augustowski, bielski, hajnowski, siemiatycki, sokólski, wysokomazowiecki, zambrowski;
10. w województwie warmińsko-mazurskim powiaty: ełcki, giżycki, gołdapski, olecki;
11. w województwie wielkopolskim powiaty: kępiński i ostrzeszowski.

Ponadto, Główny Lekarz Weterynarii na początku 2009 r. przedłożył Komisji Europejskiej wnioski o uznanie za oficjalnie wolne od enzootycznej białaczki bydła regionów Rzeczypospolitej Polskiej obejmujących:

1. w województwie podlaskim powiaty: Białystok, białostocki, sejneński, Suwałki, suwalski;
2. w województwie pomorskim powiaty: Gdańsk, gdański, Gdynia, Sopot, lęborski, wejherowski.

Liczbę badań w kierunku enzootycznej białaczki bydła wraz z liczbą wyników dodatnich w okresie 2001 – 2008 ilustruje tabela 1.

Tabela 1.

Rzeczpospolita Polska	Rok	Liczba	Liczba
		zwierząt/stad* przebadanych	zwierząt/stad* zakażonych
	2000	1747205	29144
	2001	1775688	22630
	2002	1435412	20805
	2003	1662467	12853
	2004	1867864	4927*
	2005*	369701*	2001*
	2006*	600196*	4247*

2007**	232580*	2660*
2008***	158326*	1335*

* dane odnoszą się do stad, zgodnie z wymogami KE.

** za rok 2007 przedstawiono dane dotyczące stad i zwierząt w regionach, w których prowadzone jest zwalczanie enzootycznej białaczki bydła (nieposiadających statusu urzędowo wolnego od enzootycznej białaczki bydła na dzień 18 marca 2008 r., tj. datę notyfikacji decyzji Komisji 2008/234/WE).

*** za rok 2008 przedstawiono dane dotyczące stad i zwierząt w regionach, w których prowadzone jest zwalczanie enzootycznej białaczki bydła (nieposiadających statusu urzędowo wolnego od enzootycznej białaczki bydła na dzień 31 grudnia 2008 r.).

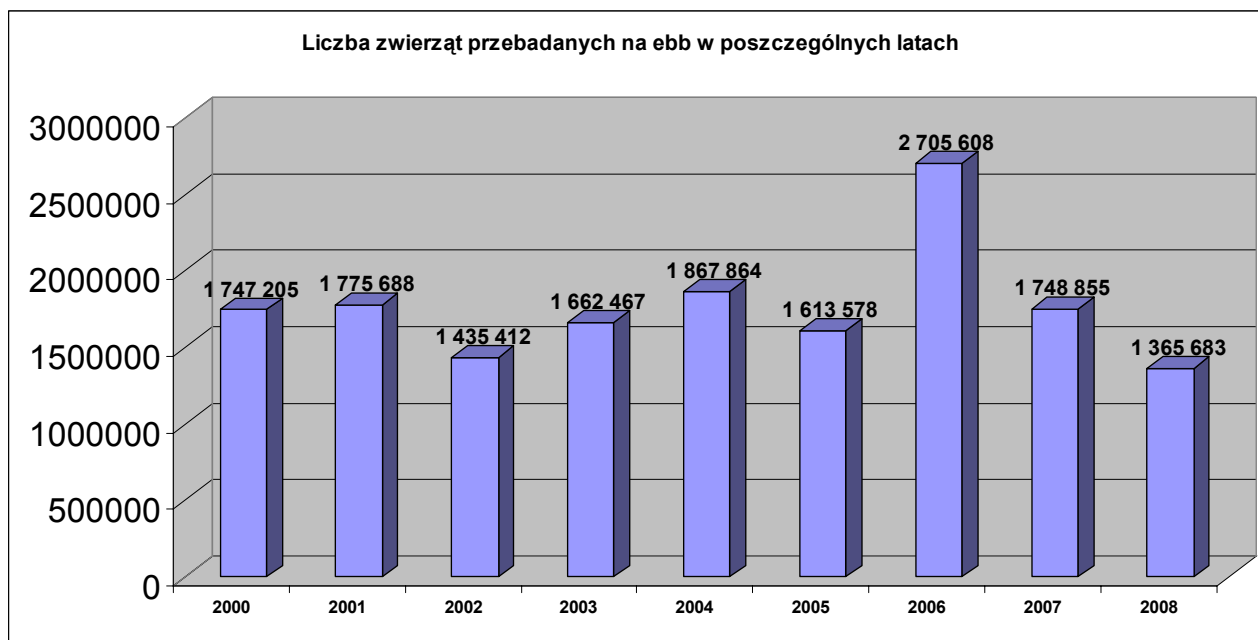
Graficzne odzwierciedlenie tabeli 1 przedstawiają wykresy 1. – 3.

Wykres 1.

Liczba zwierząt przebadanych w kierunku enzootycznej białaczki bydła w latach 2000 – 2008***.

** za rok 2007 przedstawiono dane dotyczące zwierząt w regionach, w których prowadzone jest zwalczanie enzootycznej białaczki bydła (nieposiadających statusu urzędowo wolnego od enzootycznej białaczki bydła na dzień 18 marca 2008 r., tj. datę notyfikacji decyzji Komisji 2008/234/WE).

*** za rok 2008 przedstawiono dane dotyczące zwierząt w regionach, w których prowadzone jest zwalczanie enzootycznej białaczki bydła (nieposiadających statusu urzędowo wolnego od enzootycznej białaczki bydła na dzień 31 grudnia 2008 r.).

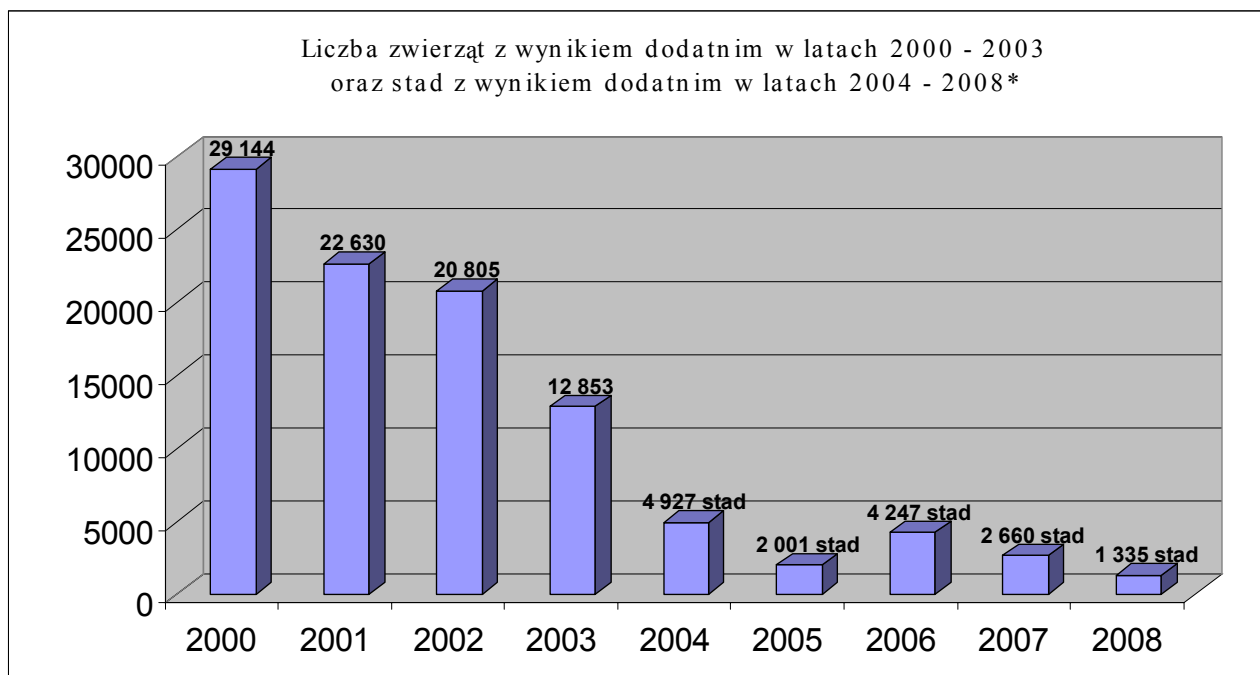

Wykres 2.

Liczba zwierząt z wynikiem dodatnim w kierunku enzoptycznej białaczki bydła w latach 2000 – 2003 oraz stad z wynikiem dodatnim w latach 2004 –2008^{***}

** za rok 2007 przedstawiono dane dotyczące stad i zwierząt w regionach, w których prowadzone jest zwalczanie enzoptycznej białaczki bydła (nieposiadających statusu urzędowo wolnego od enzoptycznej białaczki bydła na dzień 18 marca 2008 r., tj. datę notyfikacji decyzji Komisji 2008/234/WE).

*** za rok 2008 przedstawiono dane dotyczące stad i zwierząt w regionach, w których prowadzone jest zwalczanie enzoptycznej białaczki bydła (nieposiadających statusu urzędowo wolnego od enzoptycznej białaczki bydła na dzień 31 grudnia 2008 r.).

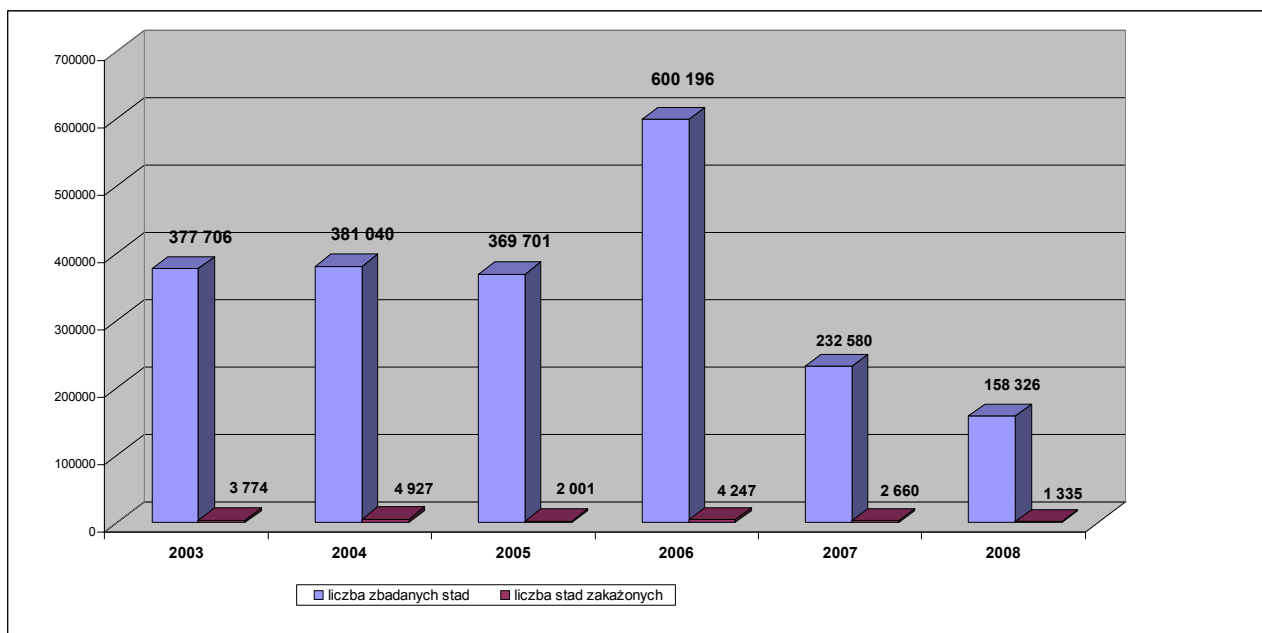

Wykres 3.

Porównanie liczby stad przebadanych w kierunku enzootycznej białaczki bydła do liczby stad zakażonych w latach 2003 –2008^{***}.

** za rok 2007 przedstawiono dane dotyczące stad w regionach, w których prowadzone jest zwalczanie enzootycznej białaczki bydła (nieposiadających statusu urzędowo wolnego od enzootycznej białaczki bydła na dzień 18 marca 2008 r., tj. datę notyfikacji decyzji Komisji 2008/234/WE).

*** za rok 2008 przedstawiono dane dotyczące stad w regionach, w których prowadzone jest zwalczanie enzootycznej białaczki bydła (nieposiadających statusu urzędowo wolnego od enzootycznej białaczki bydła na dzień 31 grudnia 2008 r.).

Większość przypadków enzootycznej białaczki bydła diagnozowana jest na etapie przedklinicznym. W tym celu do diagnostyki wykorzystuje się metody badania serologicznego. Opisywane w programie wielkości odnoszą się do tego etapu przebiegu choroby.

Guzowata postać białaczki bydła występuje w Rzeczypospolitej Polskiej bardzo rzadko. W 2004 r. odnotowano 12 potwierdzonych przypadków, natomiast w 2005 r. - 16 przypadków, przede wszystkim w województwach warmińsko-mazurskim i kujawsko-pomorskim. W roku 2006 stwierdzono 32, w 2007** r. stwierdzono 2 wyniki dodatnie z próbek pobranych ze zmian guzowatych nasuwających podejrzenie choroby, a w 2008*** r. - 1 taki przypadek.

** za rok 2007 przedstawiono dane dotyczące regionów, w których prowadzone jest zwalczanie enzootycznej białaczki bydła (nieposiadających statusu urzędowo wolnego od enzootycznej białaczki bydła na dzień 18 marca 2008 r., tj. datę notyfikacji decyzji Komisji 2008/234/WE).

*** za rok 2008 przedstawiono dane dotyczące regionów, w których prowadzone jest zwalczanie enzootycznej białaczki bydła (nieposiadających statusu urzędowo wolnego od enzootycznej białaczki bydła na dzień 31 grudnia 2008 r.).

3. Opis programu

Program zwalczania enzootycznej białaczki bydła do 2006 r. prowadzony był w Rzeczypospolitej Polskiej wyłącznie ze środków własnych budżetu państwa. Natomiast

w 2007 r. na realizację programu zwalczania tej choroby na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej przewidziane zostało współfinansowanie ze środków budżetowych Unii Europejskiej w wysokości 4 600 000 euro.

W 2006 r. programem objęto 16 województw, w skład których wchodziło 314 powiatów oraz 65 miast na prawach powiatu.

W roku 2007, program zwalczania i kontroli enzootycznej białaczki bydła realizowany był również na obszarze 16 województw, z czego na obszarze 15 województw prowadzone było zwalczanie choroby. Na obszarze województwa śląskiego, które zostało uznane za urzędowo wolne od enzootycznej białaczki bydła decyzją Komisji 2007/174/WE, prowadzone było postępowanie zgodnie z przepisami § 9 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 17 grudnia 2004 r. w sprawie określenia jednostek chorobowych, sposobu prowadzenia kontroli oraz zakresu badań kontrolnych zakażeń zwierząt.

W następstwie działań w ramach realizacji programu zwalczania i kontroli enzootycznej białaczki bydła na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, w roku 2007 decyzją Komisji 2007/559/WE za oficjalnie wolne od enzootycznej białaczki bydła uznane zostały następujące obszary:

1. w województwie dolnośląskim powiaty: bolesławiecki, jaworski, jeleniogórski, Jelenia Góra, kamiennogórski, legnicki, Legnica, lubański, lubiński, lwówecki, polkowicki, wołowski, zgorzelecki, złotoryjski;
2. w województwie łódzkim powiaty: brzeziński, łaski, łódzki, Łódź, opoczyński, pabianicki, pajęczański, piotrkowski, Piotrków Trybunalski, poddębicki, rawski, skierniewicki, Skierniewice, tomaszowski, wieluński, zduńskowolski;
3. w województwie małopolskim: brzeski, bocheński, chrzanowski, gorlicki, miechowski, myślenicki, oświęcimski, olkuski, tarnowski, Tarnów, wielicki;
4. w województwie podkarpackim powiaty: bieszczadzki, brzozowski, jasielski, krośnieński, Krosno, leski, leżajski, łańcucki, rzeszowski, Rzeszów, sanocki, strzyżowski;
5. wszystkie powiaty w województwie świętokrzyskim;
6. w województwie wielkopolskim powiaty: jarociński, kaliski, Kalisz, kolski, koniński, Konin, krotoszyński, słupecki, turecki, wrzesiński.

W 2008 r. na mocy decyzji Komisji 2008/97/WE, 2008/234/WE, 2008/404/WE, 2008/576/WE oraz 2008/816/WE za oficjalnie wolne od enzootycznej białaczki bydła zostały uznane regiony Rzeczypospolitej Polskiej obejmujące:

1. w województwie dolnośląskim powiaty: dzierzoniowski, głogowski, górowski, kłodzki, milicki, oleśnicki, oławski, strzeliński, średzki, świdnicki, trzebnicki, wałbrzyski, Wałbrzych, wrocławski, Wrocław, ząbkowicki;
2. w województwie kujawsko-pomorskim powiaty: aleksandrowski, chełmiński, golubsko-dobrzyński, grudziądzki, Grudziądz, toruński, Toruń, wąbrzeski;
3. wszystkie powiaty w województwie lubelskim;
4. w województwie łódzkim powiaty: bełchatowski, kutnowski, łęczycki, łowicki, radomszczański, sieradzki, wieruszowski, zgierski;
5. w województwie małopolskim powiaty: dąbrowski, krakowski, Kraków, limanowski, nowosądecki, Nowy Sącz, nowotarski, proszowicki, suski, tatrzański, wadowicki;
6. w województwie mazowieckim powiaty: białobrzegi, garwoliński, grójecki, gostyniński, grodziski, kozienicki, lipski, Płock, płocki, pruszkowski, przysuski, Radom, radomski, sochaczewski, szydlowiecki, warszawski zachodni, zwoleński, żyrardowski;
7. wszystkie powiaty w województwie opolskim;
8. w województwie podkarpackim powiaty: dębicki, jarosławski, kolbuszowski, lubaczowski, mielecki, niżański, przemyski, Przemyśl, przeworski, ropczycko-sędziszowski, stalowowolski, tarnobrzegi, Tarnobrzeg;
9. w województwie podlaskim powiaty: augustowski, bielski, hajnowski, siemiatycki, sokólski, wysokomazowiecki, zambrowski;
10. w województwie warmińsko-mazurskim powiaty: ełcki, giżycki, gołdapski, olecki;
11. w województwie wielkopolskim powiaty: kępiński i ostrzeszowski.

W regionach uznanych za urzędowo wolne od enzootycznej białaczki bydła, od 2009 r. prowadzone jest postępowanie zgodne z przepisami § 6 ust. 2 rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 5 marca 2008 r. w sprawie zwalczania enzootycznej białaczki bydła implementującym przepisy zawarte w Załączniku D, Rozdział I, lit F dyrektywy Rady 64/432/EWG z dnia 26 czerwca 1964 r. w sprawie problemów zdrowotnych zwierząt wpływających na handel wewnątrzspółnotowy bydłem i trzodą chlewną (Dz. Urz. WE L 121 z 27.09.1964, str. 1977, z późn. zm.; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 3, t. 1, str. 13, z późn. zm.). Na pozostałym obszarze Rzeczypospolitej Polskiej w 2010 r. prowadzone będzie zwalczanie choroby.

Celem realizacji programu zwalczania i kontroli enzootycznej białaczki bydła jest:

1. doprowadzenie do uznania poszczególnych regionów za oficjalnie wolne od enzootycznej białaczki bydła, poprzez uzyskanie przez minimum 99,8 % stad na ich obszarze statusu stad urzędowo wolnych od enzootycznej białaczki bydła;
2. stałe monitorowanie sytuacji epizootycznej w zakresie enzootycznej białaczki bydła oraz niezwłoczna likwidacja ewentualnych ognisk choroby w regionach uznanych za oficjalnie wolne od enzootycznej białaczki bydła w celu zachowania statusu oficjalnie wolnego od enzootycznej białaczki bydła.

Ostatecznym celem jest umożliwienie uznania całego terytorium Rzeczypospolitej Polskiej za oficjalnie wolne od tej choroby.

Realizacja niniejszego programu stanowi jeden z etapów zwalczania enzootycznej białaczki bydła w Rzeczypospolitej Polskiej, które zostało zaplanowane na lata 2007-2010. Ze względu na przewidywaną dynamikę zmian w zakresie sytuacji epizootycznej dotyczącej enzootycznej białaczki bydła, niniejszy program jest przedkładany do Komisji Europejskiej w postaci corocznych wniosków.

4. Środki przewidziane programem

Sposób postępowania w przypadku wystąpienia podejrzenia lub stwierdzenia enzootycznej białaczki bydła w stadzie określony jest w rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 5 marca 2008 r. w sprawie zwalczania enzootycznej białaczki bydła oraz w rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 27 czerwca 2005 r. w sprawie szczegółowych wymagań weterynaryjnych niezbędnych do uzyskania i zachowania uznania stada lub gospodarstwa za urzędowo wolne lub wolne od chorób zakaźnych zwierząt (Dz. U. Nr 126, poz. 1058), które implementują postanowienia dyrektywy Rady 64/432/EWG.

Warunki, jakie muszą zostać spełnione w celu uzyskania przez region położony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej za urzędowo wolny od enzootycznej białaczki bydła określone są w § 6 ust. 1 rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 5 marca 2008 r. w sprawie zwalczania enzootycznej białaczki bydła.

Natomiast warunki, jakie muszą zostać spełnione w celu zachowania przez region położony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej statusu urzędowo wolnego od enzootycznej białaczki bydła określone są w § 6 ust. 2 rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 5 marca 2008 r. w sprawie zwalczania enzootycznej białaczki bydła.

Program jest realizowany w ramach 3-letniego programu zwalczania enzootycznej białaczki bydła na lata 2008-2010, wprowadzonego na mocy rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 18 grudnia 2007 r. w sprawie wprowadzenia programu zwalczania enzootycznej białaczki bydła (Dz. U. Nr 249, poz. 1852).

Przepisy wspomnianych rozporządzeń stanowią podstawę prawną podejmowanych działań.

4.1. Wykaz środków przewidzianych programem

Okres trwania programu:

Pierwszy rok: 2007

Ostatni rok: 2010

kontrola

zwalczanie

badanie

badanie

ubój zwierząt chorych z wynikiem dodatnim

ubój zwierząt chorych z wynikiem dodatnim

zabijanie zwierząt chorych z wynikiem dodatnim

zabijanie zwierząt chorych z wynikiem dodatnim

szczepienie

rozszerzony ubój lub zabicie

leczenie

usuwanie produktów

usuwanie produktów

zwalczanie, kontrola lub monitorowanie

inne środki (wymienić)

4.2. Organizacja, nadzór i rola wszystkich zainteresowanych stron biorących udział w programie

Zgodnie z art. 57 ust. 8 ustawy z dnia 11 marca 2004 roku o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych, Główny Lekarz Weterynarii nadzoruje realizację

programu zwalczania chorób zakaźnych zwierząt, a w przypadku programu współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej, informuje Komisję Europejską o postępach w jego realizacji, zgodnie z przepisami obowiązującymi w Unii Europejskiej.

Odpowiedzialność terenowych organów Inspekcji Weterynaryjnej za realizację programów określona została w ustawie z dnia 29 stycznia 2004 r. o Inspekcji Weterynaryjnej (Dz. U. z 2007r. Nr 121, poz. 842) i w ustawie z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych.

4.3. Opis i określenie obszarów geograficznych i administracyjnych, na których program ma być wdrożony:

W 2010 r. program zwalczania i kontroli enzootycznej białaczki bydła będzie realizowany na całym terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, tj. na obszarze 16 województw, w skład których wchodzi 314 powiatów ziemskich oraz 65 miast na prawach powiatu. W regionach, które nie są uznane za urzędowo wolne od enzootycznej białaczki bydła prowadzone jest postępowanie zgodne z przepisami rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 5 marca 2008 r. w sprawie zwalczania enzootycznej białaczki bydła (Dz. U. Nr 47, poz. 278) oraz rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 27 czerwca 2005 r. w sprawie szczegółowych wymagań weterynaryjnych niezbędnych do uzyskania i zachowania uznania stada lub gospodarstwa z urzędowo wolne od enzootycznej białaczki bydła, prowadzone jest postępowanie zgodnie z § 6 ust. 2 rozporządzenia 6 ust. 2 rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 5 marca 2008 r. w sprawie zwalczania enzootycznej białaczki bydła.

– **województwa: dolnośląskie, lubelskie, łódzkie, małopolskie, opolskie, podkarpackie, śląskie, świętokrzyskie** - województwa uznane dotychczas w całości przez Komisję Europejską za urzędowo wolne od enzootycznej białaczki bydła na podstawie decyzji Komisji 2007/174/WE, 2007/559/WE, 2008/97/WE, 2008/234/WE, 2008/404/WE oraz 2008/576/WE. W tych województwach w 2010 r. prowadzone będzie postępowanie w celu zachowania statusu regionu oficjalnie wolnego od enzootycznej białaczki bydła zgodnie z przepisami § 6 ust. 2 rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 5 marca 2008 r. w sprawie zwalczania enzootycznej białaczki bydła implementującego przepisy zawarte w Załączniku D, Rozdział I, lit F dyrektywy Rady 64/432/EWG z dnia 26 czerwca 1964 r. w sprawie problemów zdrowotnych zwierząt wpływających na handel wewnątrzspółnotowy bydłem i trzodą chlewną.

– **województwa: kujawsko-pomorskie, mazowieckie, podlaskie, warmińsko-mazurskie i wielkopolskie** – niektóre powiaty zostały oficjalnie uznane za wolne od enzootycznej białaczki bydła:

- w województwie kujawsko-pomorskim - 8 powiatów zostało oficjalnie uznanych za wolne od enzootycznej białaczki bydła decyzją Komisji 2008/234/WE,

- w województwie mazowieckim – 18 powiatów zostało oficjalnie uznanych za wolne od enzoootycznej białaczki bydła decyzją Komisji 2008/816/WE,
- w województwie podlaskim – 7 powiatów zostało oficjalnie uznanych za wolne od enzoootycznej białaczki bydła decyzją Komisji 2008/816/WE,
- w województwie warmińsko-mazurskim – 4 powiaty zostały oficjalnie uznane za wolne od enzoootycznej białaczki bydła decyzją Komisji 2008/816/WE;
- w województwie wielkopolskim - 10 powiatów zostało oficjalnie uznanych za wolne od enzoootycznej białaczki bydła decyzją Komisji 2007/559/WE oraz 2 powiaty uznane za oficjalnie wolne od enzoootycznej białaczki bydła decyzją Komisji 2008/97/WE.

W regionach uznanych za oficjalnie wolne od enzoootycznej białaczki bydła w 2010 r. prowadzone będzie postępowanie w celu zachowania statusu regionu oficjalnie wolnego od enzoootycznej białaczki bydła zgodnie z przepisami § 6 ust. 2 rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 5 marca 2008 r. w sprawie zwalczania enzoootycznej białaczki bydła implementującego przepisy zawarte w Załączniku D, Rozdział I, lit F dyrektywy Rady 64/432/EWG z dnia 26 czerwca 1964 r. w sprawie problemów zdrowotnych zwierząt wpływających na handel wewnątrzspółnotowy bydłem i trzodą chlewną. W pozostałych powiatach województw wymienionych w tym tiret w 2010 r. prowadzone będzie zwalczanie enzoootycznej białaczki bydła, zgodnie z przepisami rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 27 czerwca 2005 r. w sprawie szczegółowych wymagań weterynaryjnych niezbędnych do uzyskania i zachowania uznania stada lub gospodarstwa za urzędowo wolne lub wolne od chorób zakaźnych zwierząt, rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 5 marca 2008 r. w sprawie zwalczania enzoootycznej białaczki bydła, oraz rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 18 grudnia 2007 r. w sprawie wprowadzenia programu zwalczania enzoootycznej białaczki bydła.

– województwa: lubuskie, pomorskie, zachodniopomorskie – na całym obszarze tych województw prowadzone jest zwalczanie enzoootycznej białaczki bydła, zgodnie z przepisami rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 27 czerwca 2005 r. w sprawie szczegółowych wymagań weterynaryjnych niezbędnych do uzyskania i zachowania uznania stada lub gospodarstwa za urzędowo wolne lub wolne od chorób zakaźnych zwierząt, rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 5 marca 2008 r. w sprawie zwalczania enzoootycznej białaczki bydła, oraz rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 18 grudnia 2007 r. w sprawie wprowadzenia programu zwalczania enzoootycznej białaczki bydła.

4.4. Opis środków przewidzianych w programie

4.4.1. Powiadomienie o chorobie

Zgodnie z art. 41 ust. 1 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt, enzootyczna białaczka bydła podlega obowiązkowi zwalczania.

Zgodnie z art. 42 wyżej wymienionej ustawy, w przypadku wystąpienia podejrzenia enzootycznej białaczki bydła, posiadacz zwierzęcia jest zobowiązany do niezwłocznego zawiadomienia o tym organu Inspekcji Weterynaryjnej, najbliższego podmiotu świadczącego usługi z zakresu medycyny weterynaryjnej, albo wójta (burmistrza, prezydenta miasta). Ponadto, posiadacz zwierzęcia jest zobowiązany do pozostawienia zwierząt w miejscu ich przebywania i nie wprowadzania tam innych zwierząt, uniemożliwienia osobom postronnym dostępu do pomieszczeń lub miejsc, w których znajdują się zwierzęta podejrzane o zakażenie lub chorobę, lub zwłoki zwierzęce, wstrzymania się od wywożenia, wynoszenia i zbywania produktów, w szczególności mięsa, zwłok zwierzęcych, środków żywienia zwierząt, wody, ściółki, nawozów naturalnych w rozumieniu przepisów o nawozach i nawożeniu i innych przedmiotów znajdujących się w miejscu, w którym wystąpiła choroba, udostępnienia organom Inspekcji Weterynaryjnej zwierząt i zwłok zwierzęcych do badań i zabiegów weterynaryjnych, a także udzielania pomocy przy ich wykonywaniu, udzielania organom Inspekcji Weterynaryjnej oraz osobom działającym w imieniu tych organów wyjaśnień i podawania informacji, które mogą mieć znaczenie dla wykrycia choroby i źródeł zakażenia lub zapobiegania jej szerzeniu.

4.4.2. Zwierzęta i populacja zwierząt objęte programem

Programem zwalczania enzootycznej białaczki bydła w roku 2010 objęte będzie bydło w stadach na terenie Rzeczypospolitej Polskiej. W 2010 r. program zwalczania i kontroli enzootycznej białaczki bydła będzie realizowany na całym terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, tj. na obszarze 16 województw, w skład których wchodzi 314 powiatów ziemskich oraz 65 miast na prawach powiatu.

W regionach uznanych za urzędowo wolne od enzootycznej białaczki bydła w 2010 r. prowadzone będzie postępowanie w celu zachowania statusu regionu urzędowo wolnego

od enzootycznej białaczki bydła zgodnie z przepisami § 6 ust. 2 rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 5 marca 2008 r. w sprawie zwalczania enzootycznej białaczki bydła implementującego przepisy zawarte w Załączniku D, Rozdział I, lit F dyrektywy Rady 64/432/EWG z dnia 26 czerwca 1964 r. w sprawie problemów zdrowotnych zwierząt wpływających na handel wewnątrzspółnotowy bydłem i trzodą chlewną.

W pozostałych powiatach województw wymienionych w tym tiret w 2010 r. prowadzone jest zwalczanie enzootycznej białaczki bydła, zgodnie z przepisami rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 27 czerwca 2005 r. w sprawie szczegółowych wymagań weterynaryjnych niezbędnych do uzyskania i zachowania uznania stada lub gospodarstwa za urzędowo wolne lub wolne od chorób zakaźnych zwierząt, rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 5 marca 2008 r. w sprawie zwalczania enzootycznej białaczki bydła, oraz rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 18 grudnia 2007 r. w sprawie wprowadzenia programu zwalczania enzootycznej białaczki bydła.

4.4.3. Regulacje prawne dotyczące identyfikacja zwierząt i rejestracja gospodarstw

Stada i gospodarstwa w Rzeczypospolitej Polskiej, gdzie utrzymywane są zwierzęta gospodarskie, są ewidencjonowane w Centralnej Bazie Danych Systemu Identyfikacji i Rejestracji Zwierząt (IRZ), prowadzonego przez Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, zgodnie z poniższymi aktami prawnymi:

1. ustawa z dnia 18 grudnia 2003 r. o krajowym systemie ewidencji producentów, ewidencji gospodarstw rolnych oraz ewidencji wniosków o przyznanie płatności (Dz. U. z 2004 r. Nr 10, poz. 76, z późn. zm.);
2. ustawa z dnia 2 kwietnia 2004 r., o systemie identyfikacji i rejestracji zwierząt (Dz. U. z 2008 r. Nr 204, poz. 1281);
3. ustawa z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt;
4. rozporządzenie (WE) nr 1760/2000 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 17 lipca 2000 r. ustanawiające system identyfikacji i rejestracji bydła i dotyczące etykietowania wołowiny i produktów z wołowiny oraz uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 820/97 (Dz. Urz. WE L 204 z 11.08.2000, str. 1, z późn. zm.; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 3, t. 30, str. 248, z późn. zm.);

5. rozporządzenie Komisji (WE) nr 911/2004 z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie wykonania rozporządzenia (WE) nr 1760/2000 Parlamentu Europejskiego i Rady w zakresie kolczyków, paszportów i rejestrów gospodarstw (Dz. Urz. UE L 163 z 30.04.2004, str. 65, z późn. zm.; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 3, t. 46, str. 242, z późn. zm.);
6. rozporządzenie Komisji (WE) nr 494/98 z dnia 27 lutego 1998 r. ustanawiające szczegółowe przepisy wykonawcze do rozporządzenia Rady (WE) nr 820/97 w odniesieniu do stosowania minimalnych sankcji administracyjnych w ramach systemu identyfikacji i rejestracji bydła (Dz. Urz. UE L 60 z 28.02.1998, str. 78; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 3, t. 46, str. 12);
7. rozporządzenie Komisji (WE) nr 1082/2003/WE z 23 czerwca 2003 r. ustanawiające szczegółowe zasady w celu wykonania rozporządzenia (WE) nr 1760/2000 Parlamentu Europejskiego i Rady w zakresie minimalnego poziomu kontroli przeprowadzanych w ramach systemu identyfikacji i rejestracji bydła (Dz. Urz. UE L 156 z 25.06.2003, str. 9, z późn. zm.; Polskie wydanie specjalne, rozdz. 3, t. 39, str. 135, z późn. zm.);
8. rozporządzenie Komisji (WE) nr 499/2004 z dnia 17 marca 2004 r. zmieniające rozporządzenie (WE) nr 1082/2003/WE w zakresie terminu i wzoru sprawozdań w sektorze bydła (Dz. Urz. UE L 80 z 18.03.2004 r., str. 24);
9. rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 29 lipca 2005 r. w sprawie księgi rejestracji bydła, świń, owiec lub kóz (Dz. U. Nr 151, poz. 1268, z późn. zm.);
10. rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 6 czerwca 2007 r. w sprawie wzoru paszportu bydła (Dz. U. Nr 112, poz. 772);
11. rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 2 listopada 2007 r. w sprawie sposobu oznakowania bydła, owiec i kóz oraz świń, określenia wzorów znaków identyfikacyjnych oraz wymagań i warunków technicznych kolczyków dla zwierząt gospodarskich (Dz. U. Nr 220, poz. 1635).

Wymienione powyżej akty prawne zawierają szczegółowe zasady dotyczące identyfikacji i rejestracji zwierząt oraz stad i gospodarstw, w których utrzymywane są zwierzęta gospodarskie.

Bydło w Rzeczypospolitej Polskiej podlega obowiązkowi oznakowania przy pomocy pary kolczyków oraz podlega rejestracji w Centralnej Bazie Danych Systemu Identyfikacji i Rejestracji Zwierząt. Każdy kolczyk zawiera indywidualny numer identyfikacyjny zwierzęcia oraz zakodowane w kodzie kreskowym inne dodatkowe informacje. Posiadacz bydła ma obowiązek zakolczykować nowonarodzone cielę niezwłocznie po urodzeniu i

przesłać zgłoszenie o urodzeniu do Centralnej Bazy Danych. Na wykonanie czynności, o których mowa, posiadacz zwierzęcia ma 7 dni.

Wszystkie sztuki bydła zaopatrzone są w paszporty, które towarzyszą zwierzętom od urodzenia do śmierci. Wszystkie zdarzenia, takie jak przemieszczenie z gospodarstwa do gospodarstwa, rzeźni, zakładu utylizacyjnego, padnięcie, są zgłaszane do Centralnej Bazy Danych.

Siedziby stada są zarejestrowane w Centralnej Bazie Danych, a każda z nich posiada indywidualny numer. W każdym gospodarstwie posiadacz bydła prowadzi rejestr stada bydła. Wszystkie sztuki bydła znajdujące się w gospodarstwie muszą być wpisane do tego rejestru. Rejestr zawiera informacje dotyczące: płci i rasy zwierząt oraz dat urodzeń, zakupów, sprzedaży, padnięć bydła.

Zastosowanie możliwości wynikających z funkcjonowania Centralnej Bazy Danych pozwala na skuteczne odtwarzanie historii zwierząt, ich przemieszczeń pomiędzy stadami o określonych statusach epizootycznych, a tym samym na śledzenie potencjalnych dróg zakażenia wirusem enzootycznej białaczki bydła. Ponadto, oznakowanie bydła zgodnie z przyjętym systemem pozwala na jednoznaczną identyfikację zwierząt podejrzanych o zakażenie oraz zakażonych.

4.4.4. Regulacje prawne stanowiące podstawę do kwalifikacji zwierząt i stad

Przepisy regulujące kwalifikację stad i zwierząt zawarte są w następujących aktach prawnych:

1. rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 27 czerwca 2005 r. w sprawie szczegółowych wymagań weterynaryjnych niezbędnych do uzyskania i zachowania uznania stada lub gospodarstwa za urzędowo wolne lub wolne od chorób zakaźnych zwierząt;
2. rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 18 grudnia 2007 r. w sprawie wprowadzenia programu zwalczania enzootycznej białaczki bydła.

4.4.5. Regulacje prawne dotyczące zasad przemieszczania zwierząt

Procedury kontrolne w zakażonych stadach oraz zasady przemieszczania zawarte są w następujących aktach prawnych:

1. ustawa z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt;
2. rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 18 grudnia 2007 r. w sprawie wprowadzenia programu zwalczania enzootycznej białaczki bydła;
3. rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 27 czerwca 2005 r. w sprawie szczegółowych wymagań weterynaryjnych niezbędnych do uzyskania i zachowania uznania stada lub gospodarstwa za urzędowo wolne lub wolne od chorób zakaźnych zwierząt;
4. rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 5 marca 2008 r. w sprawie zwalczania enzootycznej białaczki bydła.

4.4.6. Regulacje prawne dotyczące kontroli występowania choroby i przeprowadzania testów

Rodzaj badań oraz okoliczności ich wykonywania określają przepisy:

1. rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 5 marca 2008 r. w sprawie zwalczania enzootycznej białaczki bydła;
2. rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 27 czerwca 2005 r. w sprawie szczegółowych wymagań weterynaryjnych niezbędnych do uzyskania i zachowania uznania stada lub gospodarstwa za urzędowo wolne lub wolne od chorób zakaźnych zwierząt;
3. rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 17 grudnia 2004 r. w sprawie określenia jednostek chorobowych, sposobu prowadzenia kontroli oraz zakresu badań kontrolnych zakażeń zwierząt;
4. rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 18 grudnia 2007 r. w sprawie wprowadzenia programu zwalczania enzootycznej białaczki bydła.

W odniesieniu do kontroli prowadzonej w kierunku wykrywania i nadzoru nad enzootyczną białaczką bydła, zgodnie z obowiązującymi przepisami wykorzystuje się następujące metody badawcze:

1. testy laboratoryjne:
  - a) test immunoenzymatyczny (ELISA) z serwatką mleka,
  - b) test immunoenzymatyczny (ELISA) z krwią,
  - c) test immunodyfuzji w żelu agarowym (AGID),

2. badania diagnostyczne potwierdzające wystąpienie enzootycznej białaczki bydła:
- a) badanie histopatologiczne,
  - b) reakcja polimeryzacji łańcuchowej (PCR) – wykrywanie kwasu nukleinowego wirusa.

4.4.7. Zastosowane szczepionki i programy szczepień

Nie stosuje się.

4.4.8. Informacje i ocena dotycząca środków bezpieczeństwa biologicznego (zarządzanie i infrastruktura) obowiązujących w zaangażowanych gospodarstwach

Obowiązki posiadaczy stad bydła w odniesieniu do gospodarstw oraz utrzymywanych zwierząt, wynikają z następujących aktów prawnych:

1. ustawa z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt;
2. rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 5 marca 2008 r. w sprawie zwalczania enzootycznej białaczki bydła;
3. rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 27 czerwca 2005 r. w sprawie szczegółowych wymagań weterynaryjnych niezbędnych do uzyskania i zachowania uznania stada lub gospodarstwa za urzędowo wolne lub wolne od chorób zakaźnych zwierząt;
4. rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 18 grudnia 2007 r. w sprawie wprowadzenia programu zwalczania enzootycznej białaczki bydła;
5. rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 18 września 2003 r. w sprawie szczegółowych warunków weterynaryjnych, jakie muszą spełniać gospodarstwa w przypadku, gdy zwierzęta lub środki spożywcze pochodzenia zwierzęcego pochodzące z tych gospodarstw są wprowadzane na rynek.

4.4.9. Środki w przypadku wyniku dodatniego

Ogólne zasady postępowania w przypadku podejrzenia wystąpienia oraz stwierdzenia choroby zakaźnej zwierząt regulowane są przepisami Rozdziału 8 ustawy z

dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt.

Szczegółowy sposób i tryb postępowania przy podejrzeniu enzootycznej białaczki bydła, stwierdzeniu enzootycznej białaczki bydła oraz przy wygaszaniu ogniska enzootycznej białaczki bydła, a także rodzaj próbek pobieranych do badań diagnostycznych oraz sposób ich pobierania i wysyłania, środki stosowane przy zwalczaniu choroby i sposób prowadzenia czyszczenia i odkażania określone są przepisami rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 5 marca 2008 r. w sprawie zwalczania enzootycznej białaczki bydła.

Szczegółowe wymagania weterynaryjne niezbędne do uzyskania i zachowania uznania stada za urzędowo wolne od enzootycznej białaczki bydła, warunki zawieszania i cofania tego uznania, a także warunki i tryb ponownego uznania stada, któremu zawieszono lub cofnięto uznanie za urzędowo wolne od enzootycznej białaczki bydła określają przepisy rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 27 czerwca 2005 r. w sprawie szczegółowych wymagań weterynaryjnych niezbędnych do uzyskania i zachowania uznania stada lub gospodarstwa za urzędowo wolne lub wolne od chorób zakaźnych zwierząt.

1. ustawa z dnia 11 marca 2004r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt;
2. rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 5 marca 2008 r. w sprawie zwalczania enzootycznej białaczki bydła;
3. rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 27 czerwca 2005 r. w sprawie szczegółowych wymagań weterynaryjnych niezbędnych do uzyskania i zachowania uznania stada lub gospodarstwa za urzędowo wolne lub wolne od chorób zakaźnych zwierząt;
4. rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 18 grudnia 2007 r. w sprawie wprowadzenia programu zwalczania enzootycznej białaczki bydła.

4.4.10. System odszkodowań dla właścicieli zwierząt poddanych ubojowi i zabitych

Podstawę prawną w zakresie odszkodowań dla właścicieli zwierząt stanowią przepisy ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt.

Zgodnie z przepisami ww. ustawy, za bydło zabite lub poddane ubojowi z nakazu organów Inspekcji Weterynaryjnej albo za zwierzęta padłe w wyniku zastosowania zabiegów nakazanych przez te organy, przy zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt podlegających obowiązkowi zwalczania, przysługuje odszkodowanie ze środków budżetu państwa.

W przypadku zwierzęcia poddanego ubojowi, którego mięso jest zdatne do spożycia przez ludzi, odszkodowanie pomniejsza się o kwoty uzyskane ze sprzedaży mięsa i ubocznych produktów zwierzęcych pozyskanych od tego zwierzęcia.

Odszkodowanie ze środków budżetu państwa przysługuje również za zniszczone z nakazu organu Inspekcji Weterynaryjnej przy zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt podlegających obowiązkowi zwalczania produkty pochodzenia zwierzęcego, w rozumieniu przepisów o produktach pochodzenia zwierzęcego, pasze oraz sprzęt, które nie mogą być poddane odkażaniu.

Odszkodowanie przysługuje w wysokości wartości rynkowej zwierzęcia oraz zniszczonych produktów pochodzenia zwierzęcego w rozumieniu przepisów o produktach pochodzenia zwierzęcego, pasz oraz sprzętu, określonej na podstawie średniej z 3 kwot oszacowania przyjętych przez powiatowego lekarza weterynarii oraz 2 rzeczoznawców wyznaczonych przez tego lekarza z prowadzonej przez niego listy rzeczoznawców.

Decyzja w sprawie odszkodowania wydana przez powiatowego lekarza weterynarii jest ostateczna. Posiadacz zwierzęcia niezadowolony z tej decyzji może, w terminie miesiąca od dnia jej doręczenia, wnieść powództwo do sądu rejonowego.

Osobom, którym nie przysługuje odszkodowanie, a które przyczyniły się do szybkiej likwidacji choroby zakaźnej, wojewódzki lekarz weterynarii, na wniosek powiatowego lekarza weterynarii, może przyznać nagrodę ze środków budżetu państwa.

Wyłacone odszkodowania nie podlegają zajęciu na pokrycie należności publicznych, jeżeli zostaną wykorzystane na odtworzenie wcześniej posiadanego stanu zwierząt.

4.4.9. Kontrola wdrażania programu i sprawozdawczość

Zgodnie z art. 57 ust. 8 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych, Główny Lekarz Weterynarii nadzoruje realizację programu zwalczania chorób zakaźnych zwierząt, a w przypadku programu

współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej, informuje Komisję Europejską o postępkach w jego realizacji, zgodnie z przepisami obowiązującymi w Unii Europejskiej.

Odpowiedzialność terenowych organów Inspekcji Weterynaryjnej za realizację programów określona została w ustawie z dnia 29 stycznia 2004 r. o Inspekcji Weterynaryjnej i w ustawie z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych

5. Korzyści programu

Do bezpośrednich korzyści wynikających z realizacji programu zaliczyć należy:

1. eliminację ze stad bydła zakażonego wirusem enzootycznej białaczki bydła;
2. uzyskanie lub odzyskanie przez stada statusu stad urzędowo wolnych od enzootycznej białaczki bydła;
3. eliminację wirusa enzootycznej białaczki bydła z populacji bydła w takim stopniu, który umożliwi uzyskanie przez poszczególne regiony Rzeczypospolitej Polskiej statusu regionów oficjalnie wolnych od enzootycznej białaczki bydła;
4. utrzymanie przez regiony statusu regionów oficjalnie wolnych od enzootycznej białaczki bydła i docelowe uzyskanie przez Rzeczypospolitą Polską statusu państwa oficjalnie wolnego od enzootycznej białaczki bydła.

Do korzyści wynikających pośrednio z realizacji programu zaliczyć należy:

1. umożliwienie posiadaczom stad, w związku z faktem nabycia przez stado statusu stada urzędowo wolnego od enzootycznej białaczki bydła, wprowadzania do handlu zwierząt pochodzących z tych stad, a tym samym zwiększenia opłacalności prowadzonej działalności,
  2. ograniczenie liczby stad zakażonych wirusem enzootycznej białaczki bydła, pozwoli na zmianę cyklu programu monitoringowego, polegającą na zmniejszeniu liczby próbek do badań i co za tym idzie na obniżenie kosztów prowadzonego monitoringu,
  3. ewentualną zmianę sposobu pobierania próbek poprzez eliminację próbek krwi na rzecz badania próbek zbiorczych mleka – nieinwazyjna metoda pobierania próbek.
- Szczegółowe wyliczenie kosztów zawarto w punkcie 8. Szczegółowa analiza kosztów programu.

6. Dane dotyczące rozwoju choroby w ciągu ostatnich pięciu lat

Dane za lata 2004-2006 obejmują całe terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. Dane za rok 2007 oraz dane prognozowane na 2009 r. obejmują regiony objęte programem, w których na dzień 30 kwietnia 2007 r. prowadzone było zwalczanie enzootycznej białaczki bydła, tj.:

- z województwa kujawsko-pomorskiego powiaty: brodnicki, bydgoski, Bydgoszcz, inowrocławski, lipnowski, mogileński, nakielski, radziejowski, rypiński, sępoleński, świecki, tucholski, włocławski, Włocławek, żniński;
- wszystkie powiaty województwa lubuskiego;
- wszystkie powiaty województwa mazowieckiego,
- wszystkie powiaty województwa podlaskiego;
- wszystkie powiaty województwa pomorskiego;
- wszystkie powiaty województwa warmińsko-mazurskiego;
- z województwa wielkopolskiego powiaty: chodzieskiego, czarnkowsko-trzcianeckiego, gnieźnieńskiego, gostyńskiego, grodzkiego, kościańskiego, leszczyńskiego, Leszno, międzychodzkiego, nowotomyskiego, obornickiego, ostrowskiego, pilskiego, pleszewskiego, poznańskiego, Poznań, rawickiego, szamotulskiego, średzkiego, śremskiego, wągrowieckiego, wolsztyńskiego, złotowskiego;
- wszystkie powiaty województwa zachodniopomorskiego.

Dane za 2008 r. oraz dane prognozowane na 2010 r. zawarte w tabelach obejmują regiony objęte programem, które na dzień 31 grudnia 2008 r. nie posiadały statusu oficjalnie wolnego od enzootycznej białaczki bydła, i w których w 2010 r. prowadzone będzie zwalczanie enzootycznej białaczki bydła, tj.:

- powiaty województwa kujawsko-pomorskiego, za wyjątkiem powiatów: aleksandrowskiego, chełmińskiego, golubsko-dobrzyńskiego, grudziądzkiego, Grudziądz, toruńskiego, Toruń, wąbrzeskiego;
- wszystkie powiaty województwa lubuskiego;
- powiaty województwa mazowieckiego, za wyjątkiem powiatów: białobrzeskiego, garwolińskiego, grójeckiego, gostynińskiego, grodzkiego, kozienickiego, lipskiego, Płock, plockiego, pruszkowskiego, przysuskiego, Radom, radomskiego, sochaczewskiego, szydlowieckiego, warszawskiego zachodniego, zwoleńskiego, żyrardowskiego;
- powiaty województwa podlaskiego, za wyjątkiem powiatów: augustowskiego, bielskiego, hajnowskiego, siemiatyckiego, sokólskiego, wysokomazowieckiego, zambrowskiego;

- wszystkie powiaty województwa pomorskiego;
- powiaty województwa warmińsko-mazurskiego, za wyjątkiem powiatów: elckiego, giżyckiego, gołdapskiego, oleckiego;
- powiaty województwa wielkopolskiego, za wyjątkiem powiatów: jarocińskiego, kaliskiego, Kalisz, kępińskiego, kolskiego, konińskiego, Konin, krotoszyńskiego, ostrzeszowskiego, słupeckiego, tureckiego, wrzesińskiego;
- wszystkie powiaty województwa zachodniopomorskiego.

6.1. Rozwój choroby

Od 2007 r. rozpoczęto realizację programu zwalczania enzootycznej białaczki bydła współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej. W 2007 r. programem objęto 16 województw, w skład których wchodziło 314 powiatów oraz 65 miast na prawach powiatu, z czego na obszarze 15 województw prowadzone było zwalczanie choroby. Na obszarze województwa śląskiego, które zostało uznane przez Komisję Europejską za urzędowo wolne od enzootycznej białaczki bydła w decyzji Komisji 2007/174/WE z dnia 20 marca 2007 r. zmieniającej decyzję 2003/467/WE w odniesieniu do uznania niektórych prowincji lub regionów we Włoszech za oficjalnie wolne od gruźlicy bydła, brucelozy bydła i enzootycznej białaczki bydła oraz uznania jednego regionu w Polsce za oficjalnie wolny od enzootycznej białaczki bydła (Dz. Urz. UE L 80 z 21.03.2007, str. 11), prowadzone było postępowanie zgodnie z przepisami § 9 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 17 grudnia 2004 r. w sprawie określenia jednostek chorobowych, sposobu prowadzenia kontroli oraz zakresu badań kontrolnych zakażeń zwierząt.

W następstwie realizacji programu zwalczania i kontroli enzootycznej białaczki bydła na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, w roku 2007 za oficjalnie wolne od enzootycznej białaczki bydła zostały uznane na mocy decyzji Komisji 2007/559/WE z dnia 2 sierpnia 2007 r. zmieniającej decyzję 2003/467/WE w odniesieniu do uznania niektórych regionów administracyjnych Polski za oficjalnie wolne od enzootycznej białaczki bydła (Dz. Urz. UE L 212 z 14.08.2007, str. 20) regiony obejmujące:

1. w województwie dolnośląskim powiaty: bolesławiecki, jaworski, jeleniogórski, Jelenia Góra, kamiennogórski, legnicki, Legnica, lubański, lubiński, lwówecki, polkowicki, wołowski, zgorzelecki, złotoryjski;

2. w województwie łódzkim powiaty: brzeziński, łaski, łódzki, Łódź, opoczyński, pabianicki, pajęczański, piotrkowski, Piotrków Trybunalski, poddębicki, rawski, skierniewicki, Skierniewice, tomaszowski, wieluński, zduńskowolski;
3. w województwie małopolskim: brzeski, bocheński, chrzanowski, gorlicki, miechowski, myślenicki, oświęcimski, olkuski, tarnowski, Tarnów, wielicki;
4. w województwie podkarpackim powiaty: bieszczadzki, brzozowski, jasielski, krośnieński, Krosno, leski, leżajski, łańcucki, rzeszowski, Rzeszów, sanocki, strzyżowski;
5. wszystkie powiaty w województwie świętokrzyskim;
6. w województwie wielkopolskim powiaty: jarociński, kaliski, Kalisz, kolski, koniński, Konin, krotoszyński, słupecki, turecki, wrzesiński.

W 2008 r., na mocy przepisów:

- decyzji Komisji 2008/97/WE z dnia 30 stycznia 2008 r. zmieniającej decyzję 93/52/EWG w odniesieniu do uznania niektórych włoskich regionów administracyjnych za oficjalnie wolne od brucelozy (*B. melitensis*) oraz decyzję 2003/467/WE w odniesieniu do uznania niektórych włoskich regionów administracyjnych za oficjalnie wolne od gruźlicy bydła i brucelozy bydła oraz niektórych polskich regionów administracyjnych za oficjalnie wolne od enzootycznej białaczki bydła (Dz. Urz. UE L 32 z 06.02.2008, str. 25);
- decyzji Komisji 2008/234/WE z dnia 18 marca 2008 r. zmieniającej decyzję 2003/467/WE w odniesieniu do uznania niektórych regionów administracyjnych Polski za oficjalnie wolne od enzootycznej białaczki bydła (Dz. Urz. UE L 76 z 19.03.2008, str. 58);
- decyzji Komisji 2008/404/WE z dnia 21 maja 2008 r. zmieniającej decyzję 2003/467/WE w odniesieniu do uznania określonego regionu administracyjnego we Włoszech za oficjalnie wolny od gruźlicy bydła oraz uznania określonych regionów administracyjnych w Polsce za oficjalnie wolne od enzootycznej białaczki bydła (Dz. Urz. UE L 141 z 31.05.2008, str. 16);
- decyzji Komisji 2008/576/WE z dnia 4 lipca 2008 r. zmieniającej załącznik III do decyzji 2003/467/WE odnośnie do wykazu regionów w Polsce urzędowo wolnych od enzootycznej białaczki bydła (Dz. Urz. UE L 183 z 11.07.2008, str. 40);
- decyzji Komisji 2008/816/WE z dnia 20 października 2008 r. zmieniającej decyzję 2003/467/WE w odniesieniu do uznania niektórych regionów administracyjnych Polski

za oficjalnie wolne od enzootycznej białaczki bydła (Dz. Urz. UE L 283 z 28.10.2008, str. 46)

za oficjalnie wolne od enzootycznej białaczki bydła zostały uznane regiony Rzeczypospolitej Polskiej obejmujące:

1. w województwie dolnośląskim powiaty: dzierzoniowski, głogowski, górowski, kłodzki, milicki, oleśnicki, oławski, strzeliński, średzki, świdnicki, trzebnicki, wałbrzyski, Wałbrzych, wrocławski, Wrocław, ząbkowicki;
2. wszystkie powiaty w województwie lubelskim;
3. w województwie kujawsko-pomorskim powiaty: aleksandrowski, chełmiński, golubsko-dobrzyński, grudziądzki, Grudziądz, toruński, Toruń, wąbrzeski;
4. w województwie łódzkim powiaty: bełchatowski, kutnowski, łęczycki, łowicki, radomszczański, sieradzki, wieruszowski, zgierski;
5. w województwie małopolskim powiaty: dąbrowski, krakowski, Kraków, limanowski, nowosądecki, Nowy Sącz, nowotarski, proszowicki, suski, tatrzański, wadowicki;
6. w województwie mazowieckim powiaty: białobrzescki, garwoliński, grójecki, gostyniński, grodziski, kozienicki, lipski, Płock, płocki, pruszkowski, przysuski, Radom, radomski, sochaczewski, szydlowiecki, warszawski zachodni, zwoleński, żyrardowski;
7. wszystkie powiaty w województwie opolskim;
8. w województwie podkarpackim powiaty: dębicki, jarosławski, kolbuszowski, lubaczowski, mielecki, niżański, przemyski, Przemyśl, przeworski, ropczycko-sędziszowski, stalowowolski, tarnobrzescki, Tarnobrzeg;
9. w województwie podlaskim powiaty: augustowski, bielski, hajnowski, siemiatycki, sokólski, wysokomazowiecki, zambrowski;
10. w województwie warmińsko-mazurskim powiaty: ełcki, giżycki, gołdapski, olecki;
11. w województwie wielkopolskim powiaty: kępiński i ostrzeszowski.

Ponadto, Główny Lekarz Weterynarii na początku 2009 r. przedłożył do Komisji Europejskiej wnioski o uznanie za oficjalnie wolne od enzootycznej białaczki bydła następujących regionów Rzeczypospolitej Polskiej:

1. w województwie podlaskim powiaty: Białystok, białostocki, sejneński, Suwałki, suwalski;
2. w województwie pomorskim powiaty: Gdańsk, gdański, Gdynia, Sopot, lęborski, wejherowski.

6.1.1. Dane dotyczące stad^(a) (oddzielna tabela na każdy rok i na chorobę/gatunek)

Dane w tabelach za lata 2004-2007 zostały przedstawione zgodnie z decyzją Komisji 2004/450/WE z dnia 29 kwietnia 2004r. ustanawiającą standardowe wymagania w odniesieniu do treści wniosków o finansowanie przez Wspólnotę programów zwalczania, monitoringu i kontroli chorób zwierzęcych (Dz. Urz. UE L 155 z 30.04.2004, str. 95, z późn. zm.; Dz. Urz. WE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 3,t. 46, str. 193, z późn. zm.).

Rok: 2004

Stan na dzień: 31 grudnia 2004

Choroba: Enzootyczna białaczka bydła

Gatunek zwierząt: bydło

Region	Ogólna liczba stad	Ogólna liczba stad objętych programem	Liczba stad przebadanych	Liczba stad zakażonych	Liczba nowych stad zakażonych	Liczba stad poddanych likwidacji	Odsetek stad zakażonych poddanych likwidacji	Wskaźniki		
								Odsetek stad objętych programem	Odsetek zakażonych stad Przewaga stad w okresie	Odsetek nowo zakażonych stad Częstotliwość występowania w stadach
1	2	3	4	5	6	7	8 = $(7/5) \times 100$	9 = $(4/3) \times 100$	10 = $(5/4) \times 100$	11 = $(6/4) \times 100$
Rzeczpospolita Polska	882761	882761	381040	4927	brak danych	brak danych	brak danych	43,16	1,29	brak danych

Rok: 2005

Stan na dzień: 31 grudnia 2005

Choroba: Enzootyczna białaczka bydła

Gatunek zwierząt: bydło

Region (c)	Ogólna liczba stad (d)	Ogólna liczba stad objętych programem	Liczba stad przebada nych (e)	Liczba stad zakażo- nych (f)	Liczba nowych stad zakażonych (g)	Liczba stad poddanych depopulacji	% stad zakażonych poddanych depopulacji	WSKAŹNIKI		
								% objętych stad	% zakażo- nych stad Przewaga stad w okresie	% nowo zakażonych stad Częstotliwość występowania w stadach
1	2	3	4	5	6	7	8 = (7/5)x100	9 = (4/3)x100	10 = (5/4)x100	11 = (6/4)x100
Rzeczpos- polita Polska	928809	928809	369701	2001	b.d.	b.d.	b.d.	39,80	0,54	b.d.

Rok: 2006

Stan na dzień: 31 grudnia 2006

Choroba: Enzootyczna białaczka bydła

Gatunek zwierząt: bydło

Region (c)	Ogólna liczba stad (d)	Ogólna liczba stad objętych programem	Liczba stad przebada -nych (e)	Liczba stad zakażo- nych (f)	Liczba nowych stad zakażonych (g)	Liczba stad poddanych depopulacji	% stad zakażonych poddanych depopulacji	WSKAŹNIKI		
								% objętych stad	% zakażo- nych stad Przewaga stad w okresie	% nowo zakażonych stad Częstotliwość występowania w stadach
1	2	3	4	5	6	7	8 = (7/5)x100	9 = (4/3)x100	10 = (5/4)x100	11 = (6/4)x100
Rzeczpos- polita Polska	909544	654572	600196	4247	1880	3357	62,47	91,69	0,71	0,31

Rok: 2007

Stan na dzień: 31 grudnia 2007

Choroba: Enzootyczna białaczka bydła

Gatunek zwierząt: bydło

Region (c)	Ogólna liczba stad (d)	Ogólna liczba stad objętych programem	Liczba stad przebada- -nych (e)	Liczba stad zakażo- -nych (f)	Liczba nowych stad zakażonych (g)	Liczba stad poddanych depopulacji	% stad zakażonych poddanych depopulacji	WSKAŹNIKI		
								% objętych stad	% zakażonych stad Przewaga stad w okresie	% nowo zakażonych stad Częstotliwość występowania w stadach
1	2	3	4	5	6	7	8 = (7/5)x100	9 = (4/3)x100	10 = (5/4)x100	11 = (6/4)x100
Rzeczpos- polita Polska *	317986	288477	232580	2660	686	435	16,37	85,88	2,48	0,53

* wyłącznie regiony Polski, w których prowadzone jest zwalczanie enzootycznej białaczki bydła.

Rok: 2008

Sytuacja z dnia: 31 grudnia 2008

Choroba: Enzootyczna białaczka bydła

Gatunek zwierząt: bydło

Region (c)	Łączna liczba stad (d)	Łączna liczba stad objętych programem	Liczba stad kontrolowanych (e)	Liczba stad zakazanych wynikiem dodatnim (f)	Liczba nowych stad zakażonych wynikiem dodatnim (g)	Liczba stad zlikwidowanych	% stad z wynikiem dodatnim, które zostały zlikwidowane	WSKAŹNIKI		
								% wskaźnik skontroloowania stad	% stad z wynikiem dodatnim Chorobowość stad w danym okresie	% nowych stad z wynikiem dodatnim Zachorowalność w stadach
1	2	3	4	5	6	7	8 = (7/5)x100	9 = (4/3)x100	10 = (5/4)x100	11 = (6/4)x100
Rzeczpospolita Polska *	221128	200703	158326	1335	434	389	31,09	83,06	1,42	0,39

* wyłącznie regiony Polski, w których prowadzone jest zwalczanie enzootycznej białaczki bydła.

(a) Stada lub gospodarstwa, stosownie do sytuacji.

(c) Region określony w programie zwalczania chorób państwa członkowskiego.

(d) Łączna liczba stad w regionie, w tym stad kwalifikujących się i stad niekwalifikujących się do programu.

(e) Kontrola oznacza przeprowadzenie badań stada w ramach programu w kierunku odnośnej choroby w celu utrzymania lub poprawy stanu zdrowia stada. W tej kolumnie stado nie może być liczone dwukrotnie, nawet jeżeli zostało skontrolowane więcej niż jeden raz.

(f) Stada, w których co najmniej jedno zwierzę wykazało wynik dodatni w danym okresie, niezależnie od liczby przeprowadzonych kontroli stada.

(g) Stada, których status w poprzednim okresie był *nieznany*, *nieuczony za wolny* – z *wynikiem ujemnym*, *wolny*, *urzędowo wolny* lub *zawieszony* i w których w tym okresie co najmniej jedno zwierzę wykazało wynik dodatni.

6.1.2. Dane dotyczące zwierząt (oddzielna tabela na każdy rok i na chorobę/gatunek)

Dane w tabelach za lata 2004-2007 zostały przedstawione zgodnie z decyzją Komisji 2004/450/WE z dnia 29 kwietnia 2004r. ustanawiającą standardowe wymagania w odniesieniu do treści wniosków o finansowanie przez Wspólnotę programów zwalczania, monitoringu i kontroli chorób zwierzęcych.

Rok: 2004

Stan na dzień: 31 grudnia 2004

Choroba: Enzootyczna białaczka bydła

Gatunek zwierząt: bydło

Region	Ogólna liczba zwierząt	Liczba zwierząt do zbadania w ramach programu	Liczba zwierząt przebadanych	Liczba zwierząt przebadanych indywidualnie	Liczba zwierząt zakażonych	Ubój		Wskaźniki	
						Liczba zwierząt z dodatnim wynikiem badań poddanych ubojowi lub odstrzelonych	Ogólna liczba zwierząt poddanych ubojowi lub odstrzelonych	Odsetek zwierząt objętych programem	Odsetek zwierząt z dodatnim wynikiem badań Okres powszechnego występowania zwierząt
1	2	3	4	5	6	7	8	9=(4/3)x10 0	10=(6/4)x1 00

Rzeczpos- polita Polska	5650399	1867864	1867864	1853395	brak danych	brak danych	brak danych	100	brak danych
----------------------------	---------	---------	---------	---------	-------------	----------------	----------------	-----	----------------

Rok: 2005

Stan na dzień: 31 grudnia 2005

Choroba: Enzootyczna białaczka bydła

Gatunek zwierząt: bydło

Region	Ogólna liczba zwierząt	Liczba zwierząt do zbadania w ramach programu	Liczba zwierząt przebadanych	Liczba zwierząt przebada- nych indywi- dualnie	Liczba zwierząt zakażonych	Ubój		WSKAŹNIKI	
						Liczba zwierząt z dodatnim wynikiem ubitych lub odstrzelonych	Ogólna liczba zwierząt ubitych	% objętych zwierząt	% zwierząt z wynikiem dodatnim Okres powsze- chnego występo- wania zwierząt
1	2	3	4	5	6	7	8	$9=(4/3) \times 100$	$10=(6/4) \times 100$
Rzeczpos- polita Polska	6142251	1613575	1613575	1600234	9912	b.d.	b.d.	100	0,61

Rok: 2006

Stan na dzień: 31 grudnia 2006

Choroba: Enzootyczna białaczka bydła

Gatunek zwierząt: bydło

Region	Ogólna liczba zwierząt	Liczba zwierząt do zbadania w ramach programu	Liczba zwierząt przebadanych	Liczba zwierząt przebadanych indywidualnie	Liczba zwierząt zakażonych	Ubój		WSKAŹNIKI	
						Liczba zwierząt z dodatnim wynikiem ubitych lub odstrzelonych	Ogólna liczba zwierząt ubitych	% objętych zwierząt	% zwierząt z wynikiem dodatnim Okres powszechnego występowania zwierząt
1	2	3	4	5	6	7	8	$9=(4/3) \times 100$	$10=(6/4) \times 100$
Rzeczpospolita Polska	6065644	3195927	2705608	2705608	21972	18429	20648	84,66	0,81

Rok: 2007

Stan na dzień: 31 grudnia 2007

Choroba: Enzootyczna białaczka bydła

Gatunek zwierząt: bydło

Region	Ogólna liczba zwierząt	Liczba zwierząt (d) do zbadania w ramach programu	Liczba zwierząt przebadanych	Liczba zwierząt przebadanych indywidualnie	Liczba zwierząt zakażonych	Ubój		WSKAŹNIKI	
						Liczba zwierząt z dodatnim wynikiem ubitych lub odstrzelonych	Ogólna liczba zwierząt ubitych	% objętych zwierząt	% zwierząt z wynikiem dodatnim Okres powszechnego występowania zwierząt
1	2	3	4	5	6	7	8	$9=(4/3) \times 100$	$10=(6/4) \times 100$
Rzeczpospolita Polska *	3410645	2020789	1748855	1748855	13526	12062	18582	87,70	1,61

* wyłącznie regiony Rzeczypospolitej Polskiej, w których prowadzone jest zwalczanie enzootycznej białaczki bydła.
(d) Dotyczy zwierząt przebadanych indywidualnie lub objętych harmonogramem badań zbiorowych.

Rok: 2008

Sytuacja z dnia: 31 grudnia 2008

Choroba: Enzootyczna białaczka bydła

Gatunek zwierząt: bydło

Region	Łączna liczba zwierząt	Łączna liczba zwierząt do przebadania w ramach programu	Łączna liczba zwierząt przebadanych	Liczba zwierząt przebadanych indywidualnie	Liczba zwierząt zakażonych wynikiem dodatnim	Ubój		Wskaźniki	
						Liczba zwierząt z wynikiem dodatnim poddanych ubojowi lub zabitych	Ogólna liczba zwierząt poddanych ubojowi	% wskaźnik przebadania zwierząt	% zwierząt z wynikiem dodatnim badań Chorobowość u zwierząt
1	2	3	4	5	6	7	8	$9=(4/3) \times 100$	$10=(6/4) \times 100$
Rzeczpospolita Polska *	2868946	1629149	1365683	1365683	5244	5499	9508	88,62	0,60

* wyłącznie regiony Rzeczypospolitej Polskiej, w których prowadzone jest zwalczanie enzootycznej białaczki bydła.

6.2. Dane rozwarstwione dotyczące badań w ramach nadzoru i badań laboratoryjnych

6.2.1. Dane rozwarstwione dotyczące badań w ramach nadzoru i badań laboratoryjnych (oddzielna tabela na każdy rok i na chorobę/gatunek)

Dane w tabelach za lata 2004-2007 zostały przedstawione zgodnie z decyzją Komisji 2004/450/WE z dnia 29 kwietnia 2004r. ustanawiającą standardowe wymagania w odniesieniu do treści wniosków o finansowanie przez Wspólnotę programów zwalczania, monitoringu i kontroli chorób zwierzęcych.

Opis zastosowanych badań serologicznych: w odniesieniu do kontroli prowadzonej w kierunku wykrywania i nadzoru nad enzootyczną białaczką bydła, zgodnie z obowiązującymi przepisami wykorzystuje się testy laboratoryjne:

1. test immunoenzymatyczny (ELISA) z serwatką mleka;
2. test immunoenzymatyczny (ELISA) z krwią;
3. test immunodyszki w żelu agarowym (AGID).

Opis zastosowanych badań mikrobiologicznych i wirusologicznych oraz innych zastosowanych badań: badania diagnostyczne potwierdzające wystąpienie enzootycznej białaczki bydła:

1. badanie histopatologiczne;
2. reakcja polimeryzacji łańcuchowej (PCR) – wykrywanie kwasu nukleinowego wirusa.

Rok: 2004

Stan na dzień: 31 grudnia 2004

Choroba: Enzootyczna białaczka bydła

Gatunek zwierząt: bydło

Region	Testy serologiczne		Testy mikrobiologiczne lub wirusologiczne		Inne testy	
	Liczba zbadanych próbek	Liczba próbek z wynikiem dodatnim badań	Liczba zbadanych próbek	Liczba próbek z wynikiem dodatnim badań	Liczba zbadanych próbek	Liczba próbek z wynikiem dodatnim badań
Rzeczpospolita Polska	1867864	brak danych			137	53

Rok: 2005

Stan na dzień: 31 grudnia 2005

Choroba: Enzootyczna białaczka bydła

Gatunek zwierząt: bydło

Region(c)	Testy serologiczne		Testy mikrobiologiczne lub wirusologiczne		Inne testy	
	Liczba zbadanych próbek (d)	Liczba próbek z wynikiem dodatnim (e)	Liczba zbadanych próbek (d)	Liczba próbek z wynikiem dodatnim (e)	Liczba zbadanych próbek (d)	Liczba próbek z wynikiem dodatnim (e)
Rzeczpospolita	1613575	9912			26	20

Polska						
--------	--	--	--	--	--	--

Rok: 2006

Stan na dzień: 31 grudnia 2006

Choroba: Enzootyczna białaczka bydła

Gatunek zwierząt: bydło

Region(c)	Testy serologiczne		Testy mikrobiologiczne lub wirusologiczne		Inne testy	
	Liczba zbadanych próbek (d)	Liczba próbek z wynikiem dodatnim (e)	Liczba zbadanych próbek (d)	Liczba próbek z wynikiem dodatnim (e)	Liczba zbadanych próbek (d)	Liczba próbek z wynikiem dodatnim (e)
Rzeczpospolita Polska	3083481	22226			33	32

Rok: 2007

Stan na dzień: 31 grudnia 2007

Choroba: Enzootyczna białaczka bydła

Gatunek zwierząt: bydło

Region(c)	Testy serologiczne		Testy mikrobiologiczne lub wirusologiczne		Inne testy	
	Liczba zbadanych próbek (d)	Liczba próbek z wynikiem dodatnim (e)	Liczba zbadanych próbek (d)	Liczba próbek z wynikiem dodatnim (e)	Liczba zbadanych próbek (d)	Liczba próbek z wynikiem dodatnim (e)
Rzeczpospolita Polska *	1900108	13668	0	0	6	2

* - regiony Rzeczypospolitej Polskiej, w których prowadzone jest zwalczanie enzootycznej białaczki bydła.

Rok: 2008

Choroba: Enzootyczna białaczka bydła

Gatunek zwierząt: bydło

Region	Badania serologiczne		Badania mikrobiologiczne lub wirusologiczne		Inne badania	
	Liczba zbadanych próbek	Liczba próbek z wynikiem dodatnim badań	Liczba zbadanych próbek	Liczba próbek z wynikiem dodatnim badań	Liczba zbadanych próbek	Liczba próbek z wynikiem dodatnim badań
Rzeczpospolita Polska *	1429053	5289	0	0	2	1

* regiony Rzeczypospolitej Polskiej, w których prowadzone jest zwalczanie enzootycznej białaczki bydła.

(c) Region określony w zatwierdzonym programie zwalczania chorób państwa członkowskiego.

(d) Liczba zbadanych próbek.

(e) Liczba próbek z wynikiem dodatnim.

6.3. Dane dotyczące zakażenia (oddzielna tabela na każdy rok i na chorobę/gatunek)

Rok: 2008

Choroba: enzootyczna białaczka bydła

Gatunek zwierząt: bydło

Region	Liczba zakażonych stad	Liczba zakażonych zwierząt
Rzeczpospolita Polska *	1335	5244

* regiony Rzeczypospolitej Polskiej, w których prowadzone jest zwalczanie enzootycznej białaczki bydła.

6.4 Dane dotyczące statusu stad pod koniec każdego roku

Dane w tabelach za lata 2004-2007 zostały przedstawione zgodnie z decyzją Komisji 2004/450/WE z dnia 29 kwietnia 2004r. ustanawiającą standardowe wymagania w odniesieniu do treści wniosków o finansowanie przez Wspólnotę programów zwalczania, monitoringu i kontroli chorób zwierzęcych.

Rok: 2004

Stan na dzień: 31 grudnia 2004

Choroba: Enzootyczna białaczka bydła

Gatunek zwierząt: bydło

Region	Status stad i zwierząt objętych programem													
	Łączna liczba stad i zwierząt objętych programem		Status nieznany		Stado nie jest wolne lub nie jest urzędowo wolne				Stado wolne lub urzędowo wolne zawieszono		Stado wolne		Stado urzędowo wolne	
					Ostatni dodatni wynik badania		Ostatni ujemny wynik badania							
	Stada	Zwierzęta	Stada	Zwierzęta	Stad a	Zwierzęta	Stad a	Zwierzęta	Stad a	Zwierzęta	Stad a	Zwierzęta	Stad a	Zwierzęta
Rzeczpospolita Polska	882761	5650399	brak danych	brak danych	brak danych	brak danych	brak danych	brak danych	brak danych	brak danych	brak danych	brak danych	brak danych	brak danych

Rok: 2005

Stan na dzień: 31 grudnia 2005

Choroba: Enzootyczna białaczka bydła

Gatunek zwierząt: bydło

Region(b)	Status stad i zwierząt objętych programem(c)													
	Łączna liczba stad i zwierząt objętych programem		Status nieznany (d)		Stado nie jest wolne lub nie jest oficjalnie wolne				Stado wolne lub oficjalnie wolne zawieszono(g)		Stado wolne(h)		Stado oficjalnie wolne(i)	
					Ostatni dodatni wynik badania(e)		Ostatni ujemny wynik badania(f)							
Stada	Zwierzęta(j)	Stada	Zwierzęta(j)	Stada	Zwierzęta(j)	Stada	Zwierzęta(j)	Stada	Zwierzęta(j)	Stada	Zwierzęta(j)	Stada	Zwierzęta(j)	
Rzeczpospolita Polska	928809	6142251	0	0	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	5800	b.d.	858185	b.d.	12775	b.d.

Rok: 2006

Stan na dzień: 31 grudnia 2006

Choroba: Enzootyczna białaczka bydła

Gatunek zwierząt: bydło

Region (b)	Status stad i zwierząt objętych programem ^(c)													
	Łączna liczba stad i zwierząt objętych programem		Status nieznan (d)		Stado nie jest wolne lub nie jest oficjalnie wolne				Stado wolne lub oficjalnie wolne zawieszono (g)		Stado wolne (h)		Stado oficjalnie wolne (i)	
					Ostatni dodatni wynik badania (e)		Ostatni ujemny wynik badania (f)							
	Stada	Zwierzęta (j)	Stada	Zwierzęta (j)	Stada	Zwierzęta (j)	Stada	Zwierzęta (j)	Stada	Zwierzęta (j)	Stada	Zwierzęta (j)	Stada	Zwierzęta (j)
Rzeczpospolita Polska	600196	2705608	0	0	2855	78250	306464	1492317	443	6057	0	0	290434	1232689

Rok: 2007

Stan na dzień: 31 grudnia 2007

Choroba: Enzootyczna białaczka bydła

Gatunek zwierząt: bydło

Region (b)	Status stad i zwierząt objętych programem ^(c)													
	Łączna liczba stad i zwierząt objętych programem		Status nieznan (d)		Stado nie jest wolne lub nie jest oficjalnie wolne				Stado wolne lub oficjalnie wolne zawieszono (g)		Stado wolne (h)		Stado oficjalnie wolne (i)	
					Ostatni dodatni wynik badania (e)		Ostatni ujemny wynik badania (f)							
	Stada	Zwierzęta (j)	Stada	Zwierzęta (j)	Stada	Zwierzęta (j)	Stada	Zwierzęta (j)	Stada	Zwierzęta (j)	Stada	Zwierzęta (j)	Stada	Zwierzęta (j)
Rzeczpospolita Polska *	232580	1748855	1	178	1661	36214	77675	457758	979	25432	0	0	152264	1229273

* regiony Rzeczypospolitej Polskiej, w których prowadzone jest zwalczanie enzootycznej białaczki bydła.

Rok: 2008

Choroba: Enzootyczna białaczka bydła

Gatunek zwierząt: bydło

Region (b)	Status stad i zwierząt objętych programem ^(c)													
	Łączna liczba stad i zwierząt objętych programem		Status nieznany ^(d)		Stado nie jest wolne lub nie jest oficjalnie wolne				Stado wolne lub oficjalnie wolne zawieszono ^(g)		Stado wolne ^(h)		Stado oficjalnie wolne ⁽ⁱ⁾	
					Ostatni dodatni wynik badania ^(e)		Ostatni ujemny wynik badania ^(f)							
	Stada	Zwierzęta ^(j)	Stada	Zwierzęta ^(j)	Stada	Zwierzęta ^(j)	Stada	Zwierzęta ^(j)	Stada	Zwierzęta ^(j)	Stada	Zwierzęta ^(j)	Stada	Zwierzęta ^(j)
Rzeczpospolita Polska *	200703	1665157	6	163	932	22062	48551	373520	724	11896	0	0	149793	1359930

* regiony Rzeczypospolitej Polskiej, w których prowadzone jest zwalczanie enzootycznej białaczki bydła.

(b) Region określony w zatwierdzonym programie zwalczania chorób państwa członkowskiego.

(c) Pod koniec roku.

(d) Status nieznany: brak wyników poprzednich kontroli.

(e) Nieuznane za wolne i wynik ostatniej kontroli dodatni: stado skontrolowane, z co najmniej jednym wynikiem dodatnim w ostatniej kontroli.

(f) Nieuznane za wolne i wynik ostatniej kontroli dodatni: stado skontrolowane, z co najmniej jednym wynikiem dodatnim w ostatniej kontroli.

(g) Nieuznane za wolne i wynik ostatniej kontroli ujemny: stado skontrolowane, z wynikami ujemnymi w ostatniej kontroli, ale nie uznane za wolne ani za urzędowo wolne.

(h) Stado wolne zgodnie z definicją w prawodawstwie wspólnotowym lub ustawodawstwie krajowym w odniesieniu do odpowiedniej choroby.

(i) Stado urzędowo wolne zgodnie z definicją w prawodawstwie wspólnotowym lub ustawodawstwie krajowym w odniesieniu do odpowiedniej choroby.

(j) Dotyczy zwierząt objętych programem w stadach o określonym statusie (lewa kolumna).

7. Założenia programu

7.1. Założenia związane z badaniami (oddzielna tabela na każdy rok wdrażania)

Obecnie badania w kierunku enzootycznej białaczki bydła w Polsce przeprowadza się badając próbkę krwi metoda ELISA. Margines badań stanowi badanie pulowanych próbek mleka oraz test immunodyfuzji w żelu agarowym. Długofalowym celem jest uzyskanie znaczącej poprawy sytuacji epizootycznej w stadach bydła i przesunięcie punktu ciężkości z badań krwi na badanie mleka. Działanie takie znajdzie szerokie poparcie wśród właścicieli zwierząt oraz pozwoli na nieinwazyjne pobieranie próbek do badań.

7.1.1. Założenia w zakresie badań diagnostycznych

Choroba: Enzootyczna białaczka bydła

Gatunek zwierząt: bydło

Region^(b)	Rodzaj badania^(c)	Populacja docelowa^(d)	Rodzaj próbki^(e)	Cel^(f)	Liczba planowanych badań
Rzeczpospolita Polska *	ELISA	Żywe zwierzęta w stadach	krew lub mleko	- stada posiadające status urzędowo wolnych od ebb,	833539
				- stada wymagające 1 badania do uzyskania ww. statusu	73974
				- stada wymagające 2 badań do uzyskania ww. statusu,	18120
				- stada zakażone.	15934
OGÓŁEM:					941567

* regiony Rzeczypospolitej Polskiej w których prowadzone jest zwalczanie enzootycznej białaczki bydła.

(b) Region określony w zatwierdzonym programie zwalczania chorób państwa członkowskiego.

(c) Opis badania (np. test SN, AB-Elisa, RBT itd.).

(d) Określenie gatunków oraz kategorii zwierząt objętych programem (np. płeć, wiek, zwierzę hodowlane, zwierzę rzeźne itd.).

(e) Opis próbki (np. krew, surowica, mleko itd.).

(f) Opis celu (np. kwalifikacja, nadzór, potwierdzenie podejrzanych przypadków, monitorowanie kampanii, serokonwersja, kontrola wykreślonych szczepionek, badania szczepionek, kontrola szczepień itd.).

7.1.2. Założenia w zakresie badania stad i zwierząt

Osiągnięcie przez stada statusu stad urzędowo wolnych od enzootycznej białaczki bydła w takiej ilości/procencie, która pozwoli na uznanie regionów za urzędowo wolne od tej choroby przez państwo polskie, a w dalszej konsekwencji za oficjalnie wolne od enzootycznej białaczki bydła przez Unię Europejską.

7.1.2.1 Założenia w zakresie badania stad

Choroba: Enzootyczna białaczka bydła

Gatunek zwierząt: bydło

Region ^(c)	Łączna liczba stad ^(d)	Łączna liczba stad objętych programem	Spodziewana liczba stad do zbadania ^(e)	Spodziewana liczba stad z wynikiem dodatnim ^(f)	Spodziewana liczba nowych stad z wynikiem dodatnim ^(g)	Spodziewana liczba stad do likwidacji	Spodziewany % stad z wynikiem do likwidacji	WSKAŹNIKI DOCELOWE		
								Spodziewany % stad z wynikiem do likwidacji	Spodziewany % stad z wynikiem dodatnim	Spodziewana zachorowalność stad
								Spodziewany % stad z wynikiem do likwidacji	% stad z wynikiem dodatnim	% nowych stad z wynikiem dodatnim
								Spodziewany % stad z wynikiem do likwidacji	Spodziewana zachorowalność stad w danym okresie	Spodziewana zachorowalność stad

1	2	3	4	5	6	7	$8 = (7/5) \times 100$	$9 = (4/3) \times 100$	$10 = (5/4) \times 100$	$11 = (6/4) \times 100$
Rzeczpospolita Polska *	201050	135674	124417	491	191	309	49,29	94,49	0,56	0,19

* regiony Rzeczypospolitej Polskiej, w których prowadzone jest zwalczanie enzootycznej białaczki bydła.

(c) Region określony w zatwierdzonym programie zwalczania chorób państwa członkowskiego.

(d) Łączna liczba stad w regionie, w tym stad kwalifikujących się i stad niekwalifikujących się do programu.

(e) Kontrola oznacza przeprowadzenie badań stad w ramach programu w kierunku odnośnej choroby w celu utrzymania, poprawy itp. stanu zdrowia stada. W tej kolumnie stado nie może być liczone dwukrotnie, nawet jeżeli zostało skontrolowane więcej niż jeden raz.

(f) Stada, w których co najmniej jedno zwierzę wykazało wynik dodatni w danym okresie, niezależnie od liczby przeprowadzonych kontroli stada.

(g) Stada, którym status w poprzednim okresie był *nieznany*, *nieuznany za wolny* – z wynikiem *ujemnym*, *wolny*, *urzędowo wolny* lub *zawieszony*, i w których w tym okresie co najmniej jedno zwierzę wykazało wynik dodatni.

7.1.2.2. Założenia w zakresie badania zwierząt

Wykrycie, a następnie wyeliminowanie zwierząt zakażonych wirusem enzootycznej białaczki bydła. Poprzez to działanie, zapobieżenie szerzeniu się choroby w stadach i w regionach oraz umożliwienie wszczęcia procedury uzyskania przez stada statusu stad urzędowo wolnych od enzootycznej białaczki bydła.

Choroba: Enzootyczna białaczka bydła

Gatunek zwierząt: bydło

Region ^(b)	Łączna liczba zwierząt ^(c)	Łączna liczba zwierząt ^(d) objętych programem	Spodziewana liczba zwierząt ^(d) do przebadania	Liczba zwierząt do przebadania indywidualnie ^(e)	Spodziewana liczba zwierząt z wynikiem dodatnim	Ubój		Wskaźniki docelowe	
						Liczba zwierząt z dodatnim wynikiem do poddania ubojowi lub zabicia	Spodziewana łączna liczba zwierząt do poddania ubojowi ^(f)	Spodziewany % wskaźnik przebadania zwierząt	% zwierząt z wynikiem dodatnim (spodziewany chorobowość zwierząt)
1	2	3	4	5	6	7	8	9=(4/3)x100	10=(6/4)x100
Rzeczpospolita	2679954	1214664	1068613	981804	1440	1440	2968	90,1	0,17

Polska *									
----------	--	--	--	--	--	--	--	--	--

* regiony Rzeczypospolitej Polskiej, w których prowadzone jest zwalczanie enzootycznej białaczki bydła.

(b) Region określony w zatwierdzonym programie zwalczania chorób państwa członkowskiego.

(c) Łączna liczba zwierząt w regionie, w tym stad kwalifikujących się i stad niekwalifikujących się do programu.

(d) Dotyczy zwierząt przebadanych indywidualnie lub objętych harmonogramem badań zbiorowych.

(e) Dotyczy jedynie zwierząt przebadanych indywidualnie, nie dotyczy zwierząt przebadanych w systemie próbek zbiorczych (np.: badania zbiorcze mleka ze zbiorników).

(f) Dotyczy wszystkich zwierząt z wynikiem dodatnim poddanych ubojowi, jak również zwierząt z wynikiem ujemnym poddanych ubojowi w ramach programu.

7.2. Założenia w zakresie kwalifikacji stad i zwierząt (oddzielna tabela na każdy rok wdrażania)

Wylimitowanie stad posiadających zawieszenie statusu stada urzędowo wolnego od enzootycznej białaczki bydła oraz osiągnięcie przez stada statusu stad urzędowo wolnych od enzootycznej białaczki bydła.

Choroba: Enzootyczna białaczka bydła   Gatunek zwierząt: bydło

Region: Rzeczypospolita Polska*

Łączna liczba stad / zwierząt objętych programem		Cele w zakresie statusu stad i zwierząt objętych programem ^(c)											
		Spodziewany nieznan status ^(d)		Spodziewane nie wolne lub oficjalnie nie wolne				Spodziewane wolne lub oficjalnie wolne zawieszono ^(g)		spodziewane wolne ^(h)		Spodziewane oficjalnie wolne ⁽ⁱ⁾	
				Ostatni dodatni wynik badania ^(e)		Ostatni ujemny wynik badania ^(f)		Stada	Zwierzęta ^(j)	Stada	Zwierzęta ^(j)	Stada	Zwierzęta ^(j)
Stada	Zwierzęta ^(j)	Stada	Zwierzęta ^(j)	Stada	Zwierzęta ^(j)	Stada	Zwierzęta ^(j)	Stada	Zwierzęta ^(j)	Stada	Zwierzęta ^(j)	Stada	Zwierzęta ^(j)
2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
135838	1225382	0	0	301	7250	6433	69520	479	3003	0	0	137081	1298038

* regiony Rzeczypospolitej Polskiej, w których prowadzone jest zwalczanie enzootycznej białaczki bydła.

(c) Pod koniec roku.

(d) Status nieznan: brak wyników poprzednich kontroli.

(e) Zawieszono zgodnie z definicją odnoszącą się do odpowiedniej choroby w prawodawstwie wspólnotowym lub ustawodawstwie krajowym w stosownych przypadkach, lub zgodnie z ustawodawstwem krajowym.

(f) Nieuznane za wolne i wynik ostatniej kontroli ujemny: stado skontrolowane, z wynikami ujemnymi w ostatniej kontroli, ale nie uznane za *wolne* ani za *urzędowo wolne*.

(g) Nieuznane za wolne i wynik ostatniej kontroli dodatni: stado skontrolowane, z co najmniej jednym wynikiem dodatnim w ostatniej kontroli.

- (h) Stado wolne zgodnie z definicją odnoszącą się do odpowiedniej choroby w stosownych przypadkach w prawodawstwie wspólnotowym lub ustawodawstwie krajowym w stosownych przypadkach, lub zgodnie z ustawodawstwem krajowym.
- (i) Stado urzędowo wolne zgodnie z definicją odnoszącą się do odpowiedniej choroby w stosownych przypadkach w prawodawstwie wspólnotowym lub ustawodawstwie krajowym w stosownych przypadkach, lub zgodnie z ustawodawstwem krajowym.
- (j) Dotyczy zwierząt objętych programem w stadach o określonym statusie (lewa kolumna).

8. Szczegółowa analiza kosztów programu (oddzielna tabela na każdy rok wdrażania) określona:

1) w zł*

Przeznaczenie kosztów	Wyszczególnienie	Liczba jednostek	Jednostkowy koszt w zł	Łączna kwota w zł	Wniosek o finansowanie wspólnotowe (tak/nie)
1. Badania					
1.1. Koszt analizy	Badanie: ELISA	941567	3,00	2824701	TAK
	Test:				
	Test:				
1.2. Koszt pobrania próbek		941567	8,00	7532536	TAK
1.3. Inne koszty	- dojazd w celu pobrania próbek	941567	0,80	753253,60	TAK
	- jednorazowy przyrząd do pobrania krwi	941567	1,20	1129880,40	TAK
2. Szczepienie lub leczenie					
2.1. Zakup					

szczepionki/leczenie					
2.2. Koszty dystrybucji					
2.3. Koszty podawania					
2.4. Koszty kontroli					
3. Ubój i zniszczenie					
3.1. Odszkodowanie za zwierzęta		1440	2200,00	3168000	TAK
3.2. Koszty transportu					
3.3. Koszty zniszczenia		5	527,00	2635	TAK
3.4. Strata w przypadku uboju					
3.5 Koszt obróbki produktów (mleko, jaja,					

jaja wylęgowe, itp.)					
4. Czyszczenie i dezynfekcja					
5. Wynagrodzenia (pracownicy zatrudniani wyłącznie do celów programu)					
	- rzeczoznawcy (praca / dojazd)	2880	30,46	87724,80	TAK
6. Materiały eksploatacyjne i sprzęt specjalny					
7. Inne koszty				15 498 730,80	
Łącznie					

* Są to koszty szacunkowe, które zostaną dostosowane do wielkości wydatków przewidzianych na zwalczanie chorób zakaźnych zwierząt w ustawie budżetowej na rok 2010.

2) w euro

Przeznaczenie kosztów	Wyszczególnienie	Liczba jednostek	Jednostkowy koszt w euro*	Łączna kwota w euro*	Wniosek o finansowanie wspólnotowe (tak/nie)
1. Badania					
1.1. Koszt analizy	Badanie: ELISA	941567	0,66	621434,22	TAK
	Test:				
	Test:				
1.2. Koszt pobrania próbek		941567	1,75	1647742,20	TAK
1.3. Inne koszty	- dojazd w celu pobrania próbek	941567	0,18	169482,06	TAK
	- jednorazowy przyrząd do pobrania krwi	941567	0,26	244807,42	TAK
2. Szczepienie lub leczenie					
2.1. Zakup szczepionki/leczenie					

2.2. Koszty dystrybucji					
2.3. Koszty podawania					
2.4. Koszty kontroli					
3. Ubój i zniszczenie					
3.1. Odszkodowanie za zwierzęta		1440	482,10	694224	TAK
3.2. Koszty transportu					
3.3. Koszty zniszczenia		5	115,48	577,40	TAK
3.4. Strata w przypadku uboju					
3.5 Koszt obróbki produktów (mleko, jaja, jaja wylęgowe, itp.)					

4. Czyszczenie i dezynfekcja					
5. Wynagrodzenia (pracownicy zatrudniani wyłącznie do celów programu)					
	- rzeczoznawcy (praca / dojazd)	2880	6,67	19209,60	TAK
6. Materiały eksploatacyjne i sprzęt specjalny					
7. Inne koszty				3 397 476,90	
Łącznie					

* wyliczenie kosztów według kursu 1 euro = 4,5634 zł z dnia 9 lutego 2009 r.

PROGRAM ZWALCZANIA WŚCIEKLIZNY (RABIES)

1. Identyfikacja programu

Państwo członkowskie: Rzeczypospolita Polska

Choroba: Wścieklizna (Rabies)

2. Dane historyczne dotyczące sytuacji epizootycznej w zakresie wścieklizny

W okresie międzywojennym i w pierwszych latach po II wojnie światowej głównym nosicielem wścieklizny na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej były psy. Wprowadzenie w 1949 r. obowiązkowego szczepienia psów przeciwko wściekliznie, pozwoliło na opanowanie problemu występowania choroby w Polsce. Liczba przypadków wścieklizny wśród zwierząt obniżyła się z ponad 3600 w 1946 r. do 73 przypadków w 1956 r. Problem wścieklizny ponownie pojawił się, kiedy zaczęto rejestrować coraz więcej przypadków tej choroby w środowisku zwierząt wolno żyjących. W latach 1946 – 1956 zgłaszano rocznie od 1 do 6 przypadków wścieklizny wśród zwierząt dzikich. W 1956 r. i 1957 r. nie zanotowano żadnego przypadku wścieklizny u zwierząt dzikich. W latach następnych zauważalny był wzrost zachorowań wśród zwierząt dzikich, a w szczególności u lisów. Pod koniec lat siedemdziesiątych zachorowania u zwierząt dzikich przekraczały liczbę zachorowań u zwierząt domowych.

W 1990 r. w Rzeczypospolitej Polskiej stwierdzono 2045 przypadków wścieklizny, w tym 1668 przypadków wśród zwierząt dzikich (1374 przypadki u lisów). Najwięcej przypadków wścieklizny zanotowano w woj. poznańskim (157), opolskim (139), koszalińskim (133), szczecińskim (130), bydgoskim (123), słupskim (103). Nie notowano ich w woj. bielsko podlaskim, a pojedyncze przypadki odnotowano w woj. lubelskim, łomżyńskim, łódzkim, przemyskim.

W 1991 r. stwierdzono 2287 przypadków wścieklizny, w tym 1864 u zwierząt dzikich, z czego 1513 przypadków u lisów. Wścieklizny nie odnotowano w woj. lubelskim, a pojedyncze przypadki wystąpiły w woj. przemyskim, łódzkim, łomżyńskim, krośnieńskim.

W 1992 r. stwierdzono 3084 przypadki wścieklizny, w tym u zwierząt dzikich 2549, z czego 2079 u lisów.

Z uwagi na rozprzestrzenianie się wścieklizny, w 1993 r. rozpoczęto akcję doustnych szczepień lisów wolno żyjących przeciwko wściekliźnie.

W 1993 r. stwierdzono 2648 przypadków wścieklizny u zwierząt, w tym 2166 u zwierząt dzikich, z czego 1803 u lisów.

W 1994 r. stwierdzono 2238 przypadków wścieklizny u zwierząt, w tym u zwierząt dzikich 1788, z czego 1506 u lisów.

W 1995 r. stwierdzono 1973 przypadki u zwierząt, w tym 1528 u zwierząt dzikich, z czego 1280 u lisów.

W 1996 r. stwierdzono 2527 przypadków u zwierząt, w tym 2064 u zwierząt dzikich, z czego 1779 u lisów.

W 1997 r. stwierdzono 1494 przypadki u zwierząt, w tym 1239 u zwierząt dzikich, z czego 1091 u lisów.

Efektom nieustającego przeprowadzania szczepień w zachodniej części Polski był spadek ilości przypadków wścieklizny, a zwłaszcza bardziej zadawalający fakt braku jej występowania od dłuższego czasu w województwach: zachodniopomorskim, lubuskim i dolnośląskim.

W 1998 r. stwierdzono 1329 przypadków u zwierząt, w tym 1120 u zwierząt dzikich, z czego 927 u lisów.

W 1999 r. stwierdzono 1148 przypadków u zwierząt, w tym 721 u lisów .

W 2000 r. stwierdzono 2224 przypadki u zwierząt, w tym u lisów 1583, a w 2001 r. stwierdzono 2964 przypadki u zwierząt, w tym u lisów 2224.

W trakcie przeprowadzanych akcji szczepień zaobserwowano „przemieszczanie się” wścieklizny na obszary wschodniej Polski, czyli obszary nie objęte do tej pory szczepieniami oraz występowanie pojedynczych przypadków wścieklizny na terenach przygranicznych z Republiką Czeską.

W 2002 r. liczba przypadków wścieklizny u zwierząt na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej wyniosła 1119, z czego 1038 przypadków zanotowano u zwierząt dzikich, w tym 884 u lisów. W ciągu roku 2002 największą liczbę

przypadków wścieklizny zanotowano w województwie wielkopolskim – 339 przypadków, jednak, jak wykazują dane za lata 2003-2008, liczba przypadków wścieklizny na terytorium państwa uległa znacznemu zmniejszeniu (załączniki nr 1- 6 do programu).

Obecnie największym problemem związanym z występowaniem wścieklizny jest granica północno-wschodnia i wschodnia Rzeczypospolitej Polskiej, gdzie zauważono „przechodzenie” wścieklizny z terenów Ukrainy oraz Federacji Rosyjskiej (Obwód Kaliningradzki).

W związku z tak gwałtownie narastającym problemem wścieklizny wśród zwierząt dzikich, na przełomie 1991 r. i 1992 r. opracowano założenia do programu zwalczania wścieklizny w Rzeczypospolitej Polskiej.

W pierwszym etapie wykładanie szczepionki miało objąć teren w pasie przygranicznym z Niemcami (Szczecin, Gorzów Wlkp., Zielona Góra, Jelenia Góra, Wałbrzych, Legnica, Opole, Wrocław, Poznań, Piła, Leszno, Koszalin), gdzie wścieklizna u lisów wystąpiła endemicznie i stwierdzano najczęściej przypadki tej choroby. Zaproponowano wykładanie szczepionki dwa razy w roku - wiosną i jesienią - po 16 dawek (przynęt) na km². Wykładanie szczepionki miało być przeprowadzane ręcznie. Stopniowo akcja miała być rozszerzana o kolejne województwa w kierunku wschodnim. Wraz z wykładaniem szczepionki miała być prowadzona kontrola szczepień określająca wskaźnik przyjęcia szczepionki przez lisy oraz wskaźnik nabytej odporności.

Jednak w 1992 r. zmieniono sposób rozrzucania szczepionki z ręcznego na wyrzucanie z samolotów, a liczbę województw objętych szczepieniem zmieniono z 12 do 6. Zrezygnowano z następujących województw: opolskiego, wrocławskiego, leszczyńskiego, pilskiego, poznańskiego, koszalińskiego. Ostatecznie Rzeczypospolita Polska rozpoczęła program szczepień lisów przeciwko wściekliznie w 1993 r.

W 1994 r. obszar szczepień został powiększony o 6 województw (koszalińskie, słupskie, pilskie, katowickie, bielsko-bialskie, skierniewickie).

W 1995 r. obszar szczepień został powiększony o 10 województw (gdańskie, bydgoskie, konińskie, leszczyńskie, poznańskie, kaliskie, wrocławskie, opolskie, częstochowskie, warszawskie).

W 1996 r. obszar szczepień został powiększony o 4 województwa (krośnieńskie, nowosądeckie, elbląskie, piotrkowskie).

W 1997 r. obszar szczepień został powiększony o 1 województwo (krakowskie).

W 1998 r. obszar szczepień został powiększony o 5 województw (tarnowskie, sieradzkie, radomskie, łódzkie, lubelskie -1 gmina).

W 1999 r. zmieniony został podział administracyjny państwa z 49 województw na 16 województw i wówczas szczepieniami objęto całkowicie województwa: dolnośląskie, lubuskie, zachodniopomorskie, wielkopolskie, śląskie, pomorskie, opolskie, małopolskie, natomiast częściowo woj.: kujawsko-pomorskie, lubelskie, łódzkie, warmińsko-mazurskie, mazowieckie, podkarpackie. Natomiast w woj. podlaskim i świętokrzyskim nie prowadzono szczepień.

W 2000 r. obszar szczepień nie uległ zmianie. W wyniku gwałtownego wzrostu zachorowań zwierząt na wściekliznę na terenach, gdzie nie prowadzono szczepień lisów przeciwko wściekliznie oraz na granicy „obszaru szczepionego” z „obszarem nieszczepionym” w 2001 r. wprowadzono zmodernizowany program szczepień lisów wolno żyjących przeciwko wściekliznie, w którym zrezygnowano w akcji wiosennej ze szczepień na terenie zachodniej Polski, gdzie od dłuższego czasu nie odnotowywano przypadków wścieklizny u zwierząt. Obszar objęty szczepieniami to:

- 1) powiat wałecki w woj. zachodniopomorskim;
- 2) powiat dzierzoniowski, ząbkowicki i kłodzki w woj. dolnośląskim;
- 3) woj. pomorskie, z wyjątkiem powiatów: słupskiego, lęborskiego i bytowskiego;
- 4) woj. warmińsko-mazurskie, kujawsko-pomorskie, wielkopolskie, małopolskie, opolskie, śląskie, łódzkie, świętokrzyskie;
- 5) powiaty: warszawski zachodni, gostyński, sochaczewski, żyrardowski, grodziski, pruszkowski, piaseczyński, grójecki, białobrzegi, przysucki, radomski, szydłowiecki, zwoleński, lipski, kozienicki, sierpecki, płoński, nowodworski, ciechanowski, mławski, żuromiński, przasnyski, ostrołęcki, makowski, legionowski i pułtuski w woj. mazowieckim;
- 6) gmina Janowiec i część gminy Puławy w woj. lubelskim;
- 7) powiaty: bieszczadzki, brzozowski, dębicki, jasielski, kolbuszowski, krośnieński, łańcucki, mielecki, ropczycki, rzeszowski, sanocki, strzyżowski i

tarnobrzesci w całości oraz powiat jarosławski, leżajski, nizański, przemyski, przeworski i stalowowolski w części na południe od linii rzeki San w woj. podkarpackim.

Natomiast w akcji jesiennej 2001 r. szczepieniami objęto większość terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, poza województwem podlaskim, częścią województw lubelskiego i podkarpackiego.

Od 2002 r. akcja szczepień obejmuje całe terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Wyniki badań monitoringowych akcji szczepień

Akcje szczepień	Obecność TC (%)	RFFIT (%)	Różnicowanie szczepów wirusa
jesień 1998 r.	67.7	68.0	0
wiosna 1999 r.	64.3	66.7	0
jesień 1999 r.	64.4	82.9	0
wiosna 2000 r.	55.3	75.3	0
jesień 2000 r.	64.4	81.7	0
wiosna i jesień 2001 r.	52.4	62.1	0
wiosna i jesień 2002 r.	66.7	72.9	0
wiosna i jesień 2003 r.	78.4	92.6	0
wiosna i jesień 2004 r.	82.5	94.0	0
wiosna i jesień 2005 r.	85,56	83,6	0
wiosna i jesień 2006 r.	87,17	82,12	43
wiosna i jesień 2007 r.	83,17	80,21	42
wiosna i jesień 2008 r.*	81,16	80,12	19

* na podstawie wstępnych wyników badań

3. Opis przedłożonego programu

Zgodnie z ustawą z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt (Dz. U. z 2008 r. Nr 213, poz. 1342), wścieklizna należy do chorób zakaźnych zwierząt podlegających obowiązkowi zgłaszania i zwalczania na terenie Rzeczypospolitej Polskiej (załącznik nr 2 do ustawy).

Lisy wolno żyjące na obszarach określonych przez ministra właściwego do spraw rolnictwa, zgodnie z art. 56 ww. ustawy, podlegają obowiązkowemu szczepieniu ochronnemu przeciwko wścieklicznie.

Na podstawie rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 2 czerwca 2004 r. w sprawie szczegółowych warunków i sposobu przeprowadzania ochronnych szczepień lisów wolno żyjących przeciwko wścieklicznie (Dz. U. Nr 142, poz. 1509) szczepienia ochronne lisów wolno żyjących przeprowadza wojewódzki lekarz weterynarii. Zgodnie z ww. rozporządzeniem szczepionka jest rozrzucana z samolotu lub wykładana ręcznie dwa razy w roku kalendarzowym na obszarach lasów oraz we wszystkich miejscach bytowania lisów wolno żyjących. Szczepionka może być podana raz w roku, jeżeli na terenie województwa i na terenach województw graniczących z tym województwem nie stwierdzono przypadków wystąpienia wściekliczny w okresie dwóch kolejnych lat. Natomiast, szczepień ochronnych nie przeprowadza się, jeżeli na terenie województwa i na terenach województw graniczących z tym województwem nie stwierdzono wściekliczny w okresie trzech kolejnych lat.

Liczba dawek szczepionki zależy od stopnia zalesienia i ukształtowania terenu, populacji zwierząt dzikich oraz przyjętego sposobu podania szczepionki, ale nie powinna być mniejsza niż 20 dawek na 1 km² powierzchni.

Badania monitoringowe (RFFIT, TC), wykonywane w celu określenia efektywności doustnych szczepień lisów wolno żyjących przeciwko wścieklicznie, przeprowadza się na podstawie rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 17 grudnia 2004 r. w sprawie określenia jednostek chorobowych, sposobu prowadzenia kontroli oraz zakresu badań kontrolnych zakażeń zwierząt (Dz. U. Nr 282, poz. 2813, z późn. zm.). Zgodnie z tym rozporządzeniem, w celu kontroli wściekliczny pobiera się do badań tkankę mózgową, surowicę i żuchwę od 8 lisów odstrzelonych na każdym 100 km² obszaru, na którym lisy wolno żyjące zostały objęte szczepieniem ochronnym przeciwko wścieklicznie. Natomiast, w celu izolacji i określenia szczepu wirusa wściekliczny do badań przesyła się tkankę mózgową lisów wolno żyjących, u których w badaniu laboratoryjnym potwierdzono wścieklicznię.

Zgodnie z § 2 ust. 1 rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 2 czerwca 2004 r. w sprawie szczegółowych warunków i sposobu przeprowadzania

ochronnych szczepień lisów wolno żyjących przeciwko wścieklicznie, szczepienia ochronne lisów wolno żyjących przeprowadzają wojewódzcy lekarze weterynarii. Rutynowa diagnostyka wściekliczyny jest przeprowadzona przez 16 zakładów higieny weterynaryjnej (ZHW), tzn.: we Wrocławiu, w Bydgoszczy, w Lublinie, w Gorzowie Wlkp., w Łodzi, w Krakowie, w Warszawie, w Opolu, w Krośnie, w Białymstoku, w Gdańsku, w Katowicach, w Kielcach, w Olsztynie, w Poznaniu i w Szczecinie oraz w Krajowym Laboratorium Referencyjnym Państwowego Instytutu Weterynaryjnego – Państwowego Instytutu Badawczego (PIW-PIB) w Puławach, przy użyciu następujących rodzajów badań:

- 1) immunofluorescencja odcisków mózgowych z monowalentnym koniugatem antynukleokapsydowym;
- 2) izolacja wirusa na myszach;
- 3) izolacja wirusa na kulturach komórkowych neuroblastomy;
- 4) genotypizacja izolatów wirusa wściekliczyny (tylko w Krajowym Laboratorium Referencyjnym);
- 5) serologicznych – test seroneutralizacji - (rapid fluorescent focus inhibition test – RFFIT).

Natomiast badania monitoringowe w celu sprawdzenia skuteczności szczepienia lisów wolno żyjących wykonują 3 ZHW (w Bydgoszczy, Ostrołęce i Opolu) przy zastosowaniu:

- 1) immunofluorescencji odcisków mózgowych – badanie w kierunku wściekliczyny;
- 2) szlifów kostnych żuchwy – badania na obecność markera (TC – tetracyklin);
- 3) testu seroneutralizacji (rapid fluorescent focus inhibition test – RFFIT) –
- 3) określenie miana przeciwciał wirusa wściekliczyny w surowicy (skrzep z serca lub płyn z klatki piersiowej);
- 4) zbierania i analizowania danych epidemiologicznych na temat zdiagnozowanych przypadków wściekliczyny na obszarze objętym szczepieniem.

4. Środki przewidziane w przedłożonym programie

4.1. Skrócony opis środków przewidzianych w programie

Rok: 2010 kontrola zwalczanie badania badania szczepienia monitorowanie**4.2. Organizacja, nadzór i rola wszystkich zainteresowanych stron biorących udział w programie**

Zgodnie z art. 57 ust. 8 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt Główny Lekarz Weterynarii nadzoruje realizację programu zwalczania chorób zakaźnych zwierząt, a w przypadku programu współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej, informuje Komisję Europejską o postępach w jego realizacji zgodnie z przepisami obowiązującymi w Unii Europejskiej.

Organem odpowiedzialnym za nadzór i koordynację działań zapewniających realizację programu monitoringu i zwalczania wścieklizny jest na poziomie krajowym, Główny Lekarz Weterynarii.

Odpowiedzialność terenowych organów Inspekcji Weterynaryjnej za realizację programów została określona w ustawie z dnia 29 stycznia 2004 r. o Inspekcji Weterynaryjnej (Dz. U. z 2007 r. Nr 121, poz. 842, z późn. zm.) oraz w ustawie z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt.

Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 13 czerwca 2008 r. w sprawie krajowych laboratoriów referencyjnych właściwych dla poszczególnych rodzajów i kierunków badań (Dz. U. Nr 118, poz. 757) wyznaczyło jako Krajowe Laboratorium Referencyjne dla wścieklizny Zakład Wirusologii PIW-PIB w Puławach.

Zgodnie z § 2 ust. 1 rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 2 czerwca 2004 r. w sprawie szczegółowych warunków i sposobu przeprowadzania ochronnych szczepień lisów wolno żyjących przeciwko wściekliznie, szczepienia ochronne lisów wolno żyjących przeprowadzają wojewódzcy lekarze weterynarii. Rutynowa diagnostyka wścieklizny jest przeprowadzana przez 16 zakładów higieny weterynaryjnej (ZHW), tzn.: we Wrocławiu, w Bydgoszczy, w Lublinie, w Gorzowie Wlkp., w Łodzi, w Krakowie, w Warszawie, w Opolu, w Krośnie, w Białymstoku, w

Gdańsku, w Katowicach, w Kielcach, w Olsztynie, w Poznaniu i w Szczecinie oraz w Krajowym Laboratorium Referencyjnym Państwowego Instytutu Weterynaryjnego – Państwowego Instytutu Badawczego (PIW-PIB) w Puławach, przy użyciu następujących rodzajów badań:

- 1) immunofluorescencja odcisków mózgowych z monowalentnym koniugatem antynukleokapsydowym;
- 2) izolacja wirusa na myszach;
- 3) izolacja wirusa na kulturach komórkowych neuroblastomy;
- 4) genotypizacja izolatów wirusa wścieklizny (tylko w Krajowym Laboratorium Referencyjnym);
- 5) serologicznych – test seroneutralizacji - (rapid fluorescent focus inhibition test – RFFIT).

Natomiast badania monitoringowe w celu sprawdzenia skuteczności szczepienia lisów wolno żyjących wykonują 3 ZHW (w Bydgoszczy, Ostrołęce i Opolu) przy zastosowaniu:

- 1) immunofluorescencji odcisków mózgowych – badanie w kierunku wścieklizny;
- 2) szlifów kostnych żuchwy – badania na obecność markera (TC – tetracyklin);
- 3) testu seroneutralizacji (rapid fluorescent focus inhibition test – RFFIT)–
określenie miana przeciwciał wirusa wścieklizny w surowicy (skrzep z serca lub płyn z klatki piersiowej);
- 4) zbierania i analizowania danych epidemiologicznych na temat zdiagnozowanych przypadków wścieklizny na obszarze objętym szczepieniem.

4.3. Opis i określenie obszarów geograficznych i administracyjnych, na których program ma być wdrożony

Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej

Województwo	Całkowita powierzchnia województwa - km ²	Powierzchnia objęta doustnym szczepieniem lisów wolno żyjących przeciwko wściekliznie - km ²
dolnośląskie	19 948,00	15 958,00
kujawsko -pomorskie	17 970,00	16 533,40
lubelskie	25 115,00	22 604,00
lubuskie	13 988,00	13 054,00
łódzkie	18 219,00	16 970,00
małopolskie	15 152,00	15 145,00
mazowieckie	35 579,00	32 717,00
opolskie	9 412,00	8 000,00
podkarpackie	17 926,00	16 133,00
podlaskie	20 180,00	18 162,00
pomorskie	18 293,00	18 293,00
śląskie	12 294,00	10 130,50
świętokrzyskie	11 672,00	10 500,00
warmińsko-mazurskie	24 203,00	21483,00
wielkopolskie	29 825,60	25 359,00
zachodniopomorskie	22 901,48	20 000,00
Razem	312 678,08	281 041,90

4.4. Opis środków przewidzianych w programie

4.4.1. Powiadomienie o chorobie

Zgodnie z ustawą z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt, wścieklizna należy do chorób zakaźnych zwierząt podlegających obowiązkowi zgłaszania i zwalczania na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (załącznik nr 2 do ustawy).

Zgodnie z art. 42 ww. ustawy w przypadku podejrzenia wystąpienia choroby obowiązek niezwłocznego zawiadomienia organu Inspekcji Weterynaryjnej albo najbliższego podmiotu świadczącego usługi z zakresu medycyny weterynaryjnej, albo wójta (burmistrza, prezydenta miasta) dotyczy wszystkich osób mających kontakt ze zwierzętami w związku z wykonywaniem obowiązków służbowych lub zawodowych. Wójt (burmistrz, prezydent miasta) niezwłocznie informuje organ Inspekcji Weterynaryjnej o otrzymaniu wspomnianego zawiadomienia. Podmiot świadczący usługi z zakresu medycyny weterynaryjnej niezwłocznie informuje organ Inspekcji Weterynaryjnej, jeżeli, na podstawie otrzymanego zawiadomienia, podejrzewa wystąpienie choroby zakaźnej zwierząt podlegającej obowiązkowi zwalczania.

4.4.2. Zwierzęta i populacja zwierząt objęte programem

Programem objęta jest populacja lisów wolno żyjących na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Metoda obliczania populacji^(a): statystyki myśliwskie, wskaźnik nocnego liczenia, liczenie lisich jam

Region	Szacunki liczebności populacji lisów wolno żyjących			
	2005 rok	2006 rok	2007 rok	2008 rok
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	186 737	204 064	202 740	201 408
Razem	186 737	204 064	202 740	201 408

(a) Za standardową metodę szacowania uważa się ubitą zwierzynę. Jeśli zastosowano inną metodę, należy ją opisać.

4.4.3. Identyfikacja zwierząt i rejestracja gospodarstw

Nie dotyczy

4.4.4. Kwalifikacja zwierząt i stad

Nie dotyczy

4.4.5. Zasady przemieszczania zwierząt

Nie dotyczy

4.4.6. Zastosowane badania i plany pobierania próbek

Badania i analizy używane do diagnostyki wścieklizny i nadzoru nad programem szczepień:

- 1) badania serologiczne: test seroneutralizacji (rapid fluorescent focus inhibition test - RFFIT) zgodnie z Podręcznikiem OIE (Rozdział 2.2.5 B.2.b) – wykonywany przez ZHW w Opolu, Ostrołęce i Bydgoszczy, wyznaczone do przeprowadzania badań monitoringowych określających efektywność szczepień doustnych lisów wolno żyjących przeciwko wściekliznie oraz Krajowe Laboratorium Referencyjne dla wścieklizny PIW-PIB w Puławach, zgodnie z:

- a) instrukcją Głównego Lekarza Weterynarii Nr GIWz.II.400/W-77/2004 z dnia 24 listopada 2004r. w sprawie określania poziomu przeciwciał metodą RFFIT,
  - b) instrukcją Głównego Lekarza Weterynarii Nr GIWz.II.400/W-75/2004 z dnia 24 listopada 2004r. w sprawie pobierania materiału do badań monitoringowych określających efektywność szczepień doustnych lisów wolno żyjących;
- 2) badania wirusologiczne i immunochemiczne:
- a) immunofluorescencja odcisków mózgowych z monowalentnym koniugatem antynukleokapsydowym (FAT fluorescent antibody test) zgodnie z Podręcznikiem OIE (Rozdział 2.2.5 B.1.c.i) – rutynowy test w kierunku wścieklizny wykonywany przez 16 ZHW,
  - b) różnicowanie szczepów wirusa wścieklizny – badanie wykonywane jedynie przez Krajowe Laboratorium Referencyjne PIW-PIB w Puławach zgodnie z instrukcją Głównego Lekarza Weterynarii Nr GIWz.II.400/W-76/2004 z dnia 24 listopada 2004 r. w sprawie różnicowania szczepów wirusa wścieklizny,
  - c) izolacja wirusa:
    - izolacja wirusa na myszach - zgodnie z Podręcznikiem OIE (Rozdział 2.2.5 B.1.c.i) wykonywany przez 16 ZHW zgodnie z instrukcją Głównego Lekarza Weterynarii Nr GIWz.II.400/W-74/2004 z dnia 24 listopada 2004 r. w sprawie izolacji wirusa wścieklizny w hodowli komórek mysiej neuroblastomy,
    - izolacja wirusa wścieklizny w hodowli komórek mysiej neuroblastomy zgodnie z Podręcznikiem OIE (Rozdział 2.2.5 B.1.c.ii) wykonywana jedynie przez Krajowe Laboratorium Referencyjne PIW-PIB w Puławach;
- 3) inne stosowane badania:
- szlify kostne żuchwy – badanie na obecność markera (TC – tetracyklin) – wykonywane przez 5 ZHW w Opolu, Ostrołęce, Bydgoszczy, Krośnie i Poznaniu, wyznaczonych do przeprowadzania testów monitoringowych w celu określenia poziomu podjęcia szczepionki przez lisy wolno żyjące oraz Krajowe Laboratorium Referencyjne

PIW-PIB w Puławach w oparciu o instrukcję Głównego Lekarza Weterynarii Nr GIWz.II.400/W-78/2004 z dnia 24 listopada 2004 r. w sprawie wykrywania tetracykliny w szlifach kostnych;

- 4) monitoring szczepień w Rzeczypospolitej Polskiej obejmuje przeprowadzenie następujących badań:
- a) badanie na obecność markera (TC – tetracyklin) w celu określenia poziomu podjęcia szczepionki przez lisy wolno żyjące wykonywane przez 3 wyznaczone ZHW (w Bydgoszczy, Ostrołęce i Opolu),
  - b) test seroneutralizacji (rapid fluorescent focus inhibition test – RFFIT) w celu określenia poziomu uodpornienia lisów wolno żyjących, a tym samym efektywności szczepień doustnych; wykonywany przez 5 wyznaczonych zakładów higieny weterynaryjnej (w Krośnie, Poznaniu, Bydgoszczy, Ostrołęce i Opolu),
  - c) różnicowanie szczepów wirusa wścieklizny w celu rozróżnienia terenowych szczepów wirusa od szczepów szczepionkowych wykonywane przez Krajowe Laboratorium Referencyjne PIW-PIB w Puławach.

Badania monitoringowe (RFFIT, TC) wykonywane w celu określenia efektywności doustnych szczepień lisów wolno żyjących przeciwko wścieklicznie, przeprowadza się w oparciu o rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 17 grudnia 2004 r. w sprawie określenia jednostek chorobowych sposobu prowadzenia kontroli oraz zakresu badań kontrolnych zakażeń zwierząt. Zgodnie z tym rozporządzeniem w celu kontroli wścieklizny pobiera się do badań tkankę mózgową, surowicę i żuchwę od 8 lisów odstrzelonych na każdym 100 km² obszaru, na którym lisy zostały objęte szczepieniem ochronnym przeciwko wścieklicznie. Natomiast, w celu izolacji i określenia szczepu wirusa wścieklizny do badań przesyła się tkankę mózgową lisów wolno żyjących, u których badaniem laboratoryjnym potwierdzono wściekliznę.

Województwo	Całkowita powierzchnia województwa – km ²	Powierzchnia objęta programem szczepień – km ²	Całkowita powierzchnia bytowania lisów wolno żyjących na terenie województwa, z którego lisy powinny zostać odstrzelone i dostarczone do badań monitoringowych	Ilość lisów, która powinna zostać odstrzelona w ramach programu monitoringu, w ciągu roku – 8 lisów /100km ²
1	2	3	4	5 = (4 x 8/100)
dolnośląskie	19 948,00	15 958,00	15 958,00	1 277
kujawsko-pomorskie	17 970,00	16 533,40	16 132,28	1 291
lubelskie	25 115,00	22 604,00	22 604,00	1 808
lubuskie	13 988,00	13 054,00	12 108,00	969
łódzkie	18 219,00	16 970,00	16 970,00	1 358
małopolskie	15 152,00	15 145,00	15 145,00	1 212
mazowieckie	35 579,00	32 717,00	32 717,00	2 617
opolskie	9 412,00	8 000,00	8 000,00	640
podkarpackie	17 926,00	16 133,00	14 726,21	1 178
podlaskie	20 180,00	18 162,00	18 162,00	1 453
pomorskie	18 293,00	18 293,00	11 374,85	910
śląskie	12 294,00	10 130,50	10 042,00	803
świętokrzyskie	11 672,00	10 500,00	10 500,00	840
warmińsko-mazurskie	24 203,00	21 483,00	21 483,00	1 719
wielkopolskie	29 825,60	25 359,00	25 359,00	2 029
zachodniopomorskie	22 901,48	20 000,00	16 135,80	1 291
RAZEM	312 678,08	281 041,90	267 417,14	21 393

Choroba: Wścieklizna   Gatunek zwierząt: Lisy wolno żyjące

Region	Rodzaj badania^(a)	Populacja docelowa^(b)	Rodzaj próbki^(c)	Cel^(d)	Liczba planowanych badań
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	RFFIT	Lisy wolno żyjące	surowica	Kontrola szczepień, monitoring akcji	21 393
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	Test na obecność markera (TC)	Lisy wolno żyjące	żuchwa	Kontrola szczepień, monitoring akcji	21 393
Razem					42 786

(a) Opis użytego badania (SN-test, AB-Elisa, RBT).

(b) Określenie gatunków docelowych oraz kategorii docelowych zwierząt (płeć, wiek, zwierzę hodowlane, zwierzę rzeźne).

(c) Opis próbki (krew, surowica, mleko).

(d) Opis celu (kwalifikacja, nadzór, potwierdzenie podejrzanych przypadków, monitoring akcji, serokonwersja, kontrola wykreślonych szczepionek, testy szczepionek, kontrola szczepień).

4.4.7. Zastosowane szczepionki i programy szczepień

Stosowane szczepionki: zgodne z wytycznymi OIE, WHO oraz standardami UE (Raport Komitetu Naukowego ds. Zdrowia Zwierząt i Ochrony Zwierząt przyjęty w dniu 23 października 2002 r.), dopuszczone do stosowania w Polsce zgodnie z odrębnymi przepisami krajowymi. Szczepionkami obecnie zarejestrowanymi w Polsce są Fuchoral (SAD B19) i Lysvulpen (SAD Bern). Dostępna jest także szczepionka Rabigen SAG2 (SAG2) zarejestrowana w EMEA. Szczepionki używane w akcji szczepień są wybierane co roku przy zastosowaniu przetargu publicznego. Oferty na zakup

szczepionki do wyłożenia składane są na początku roku w każdym województwie. W celu kontroli jakości szczepionki poddawana jest ona badaniu w kierunku określenia miana wirusa.

Na podstawie rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 2 czerwca 2004 r. w sprawie szczegółowych warunków i sposobu przeprowadzania szczepień ochronnych lisów wolno żyjących przeciwko wścieklicznie szczepienia ochronne lisów wolno żyjących przeprowadza wojewódzki lekarz weterynarii. Zgodnie z ww. rozporządzeniem szczepionka jest rozrzucana z samolotu lub wykładana ręcznie dwa razy w ciągu roku kalendarzowego na obszarach lasów oraz we wszystkich miejscach bytowania lisów wolno żyjących. Szczepionka może być podana raz w roku, jeżeli na terenie województwa i na terenach województw graniczących z tym województwem nie stwierdzono przypadków wystąpienia wścieklizny w okresie dwóch kolejnych lat. Natomiast, szczepień ochronnych nie przeprowadza się, jeżeli na terenie województwa i na terenach województw graniczących z tym województwem nie stwierdzono wścieklizny w okresie trzech kolejnych lat.

Liczba dawek szczepionki zależy od stopnia zalesienia i ukształtowania terenu, populacji zwierząt dzikich oraz przyjętego sposobu podania szczepionki, ale nie powinna być mniejsza niż 20 dawek na 1 km² powierzchni.

4.4.8. Informacje i ocena dotycząca środków bezpieczeństwa biologicznego (zarządzanie i infrastruktura) obowiązujących w zaangażowanych gospodarstwach

Nie dotyczy.

4.4.9 Środki w przypadku wyniku dodatniego

Zgodnie z ustawą z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt oraz rozporządzeniem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 7 stycznia 2005 r. w sprawie zwalczania wścieklizny (Dz. U. Nr 13, poz.

103) w przypadku stwierdzenia choroby powiatowy lekarz weterynarii wyznacza ognisko choroby oraz obejmuje je nadzorem, niezwłocznie powiadamia państwowego powiatowego inspektora sanitarnego o wyznaczeniu ogniska choroby oraz wyznacza obszar zagrożony wokół ogniska choroby.

Powiatowy lekarz weterynarii podejmuje również inne czynności, zgodnie z przepisami rozporządzenia z dnia 7 stycznia 2005 r. w sprawie zwalczania wścieklizny.

4.4.10. System odszkodowań dla właścicieli zwierząt poddanych ubojowi i zabitych

Nie dotyczy.

4.4.11. Kontrola wdrażania programu i sprawozdawczość

Zgodnie z art. 57 ust. 8 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt Główny Lekarz Weterynarii nadzoruje realizację programu zwalczania chorób zakaźnych zwierząt, a w przypadku programu współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej, informuje Komisję Europejską o postępach w jego realizacji zgodnie z przepisami obowiązującymi w Unii Europejskiej.

5. Korzyści programu

Celem programu jest spadek liczby przypadków wścieklizny u zwierząt dzikich.

6. Dane epidemiologiczne dotyczące rozwoju choroby w ciągu ostatnich pięciu lat

6.1. Rozwój choroby:

6.1.1. Dane dotyczące stad (oddzielna tabela na każdy rok i na chorobę/gatunek)

Nie dotyczy.

6.1.2. Dane dotyczące zwierząt (oddzielna tabela na każdy rok i na chorobę/gatunek)

Nie dotyczy.

6.2. Dane rozwarstwione dotyczące badań w ramach nadzoru i badań laboratoryjnych

6.2.1. Dane rozwarstwione dotyczące badań w ramach nadzoru i badań laboratoryjnych (oddzielna tabela na każdy rok i na chorobę/gatunek)

Rok: 2004

Choroba: Wścieklizna

Gatunek zwierząt/kategoria: Lisy wolno żyjące

Opis zastosowanych badań serologicznych: badanie serologiczne – test seroneutralizacji - RFFIT [określenie miana przeciwciał wirusa wścieklizny w surowicy (skrzep krwi z serca lub płyn z klatki piersiowej)].

Opis zastosowanych badań mikrobiologicznych lub wirusologicznych: immunofluorescencja odcisków mózgowych – rutynowe badanie w kierunku wścieklizny.

Opis innych zastosowanych badań: szlify kości żuchwy – badanie na obecność markera (tetracyklin).

Region	Badania serologiczne		Badania mikrobiologiczne lub wirusologiczne		Inne testy: TC	
	Liczba przebadanych próbek ^(a)	Liczba próbek z dodatnim wynikiem ^(b)	Liczba przebadanych próbek ^(a)	Liczba próbek z dodatnim wynikiem ^(b)	Liczba przebadanych próbek ^(a)	Liczba próbek z dodatnim wynikiem ^(b)
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	16 551*	93,99 %	17 831	86	17 831*	82,50 %
Razem	16 551*	93,99 %	17 831	86	17 831*	82,50 %

* liczba próbek przesłanych do badań

(a) Liczba próbek przebadanych, wszystkie zakwestionowane.

(b) Liczba próbek z dodatnim wynikiem, wszystkie zakwestionowane

Rok: 2005

Choroba: Wścieklizna

Gatunek zwierząt/kategoria: Lisy wolno żyjące

Opis zastosowanych badań serologicznych: badanie serologiczne – test seroneutralizacji - RFFIT [określenie miana przeciwciał wirusa wścieklizny w surowicy (skrzep krwi z serca lub płyn z klatki piersiowej)].

Opis zastosowanych badań mikrobiologicznych lub wirusologicznych: immunofluorescencja odcisków mózgowych – rutynowe badanie w kierunku wścieklizny.

Opis innych zastosowanych badań: szlify kości żuchwy – badanie na obecność markera (tetracyklin).

Region	Badania serologiczne: RFFIT		Badania mikrobiologiczne lub wirusologiczne		Inne testy: TC	
	Liczba przebadanych próbek ^(a)	Liczba próbek z dodatnim wynikiem ^(b)	Liczba przebadanych próbek ^(a)	Liczba próbek z dodatnim wynikiem ^(b)	Liczba przebadanych próbek ^(a)	Liczba próbek z dodatnim wynikiem ^(b)
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	13 936	83,60 %	20 636	84	20 038	85,56 %
Razem	13 936	83,60 %	20 636	84	20 038	85,56 %

(a) Liczba próbek przebadanych, wszystkie zakwestionowane.

(b) Liczba próbek z dodatnim wynikiem, wszystkie zakwestionowane.

Rok: 2006

Choroba: Wścieklizna

Gatunek zwierząt/kategoria: Lisy wolno żyjące

Opis zastosowanych badań serologicznych: badanie serologiczne – test seroneutralizacji - RFFIT [określenie miana przeciwciał wirusa wścieklizny w surowicy (skrzep krwi z serca lub płyn z klatki piersiowej)].

Opis zastosowanych badań mikrobiologicznych lub wirusologicznych: immunofluorescencja odcisków mózgowych – rutynowe badanie w kierunku wścieklizny.

Opis innych zastosowanych badań: szlify kości żuchwy – badanie na obecność markera (tetracyklin).

Region	Badania serologiczne: RFFIT		Badania mikrobiologiczne lub wirusologiczne		Inne testy: TC	
	Liczba przebadanych próbek ^(a)	Liczba próbek z dodatnim wynikiem ^(b)	Liczba przebadanych próbek ^(a)	Liczba próbek z dodatnim wynikiem ^(b)	Liczba przebadanych próbek ^(a)	Liczba próbek z dodatnim wynikiem ^(b)
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	14 155	82,12%	23 257	43	20 572	87,17%
Razem	14 155	82,12%	23 257	43	20 572	87,17%

* na podstawie wstępnych wyników badań

- (a) Liczba próbek przebadanych, wszystkie zakwestionowane.
(b) Liczba próbek z dodatnim wynikiem, wszystkie zakwestionowane.

Rok: 2007

Choroba: Wścieklizna

Gatunek zwierząt/kategoria: Lisy wolno żyjące

Opis zastosowanych badań serologicznych: badanie serologiczne – test seroneutralizacji - RFFIT [określenie miana przeciwciał wirusa wścieklizny w surowicy (skrzep krwi z serca lub płyn z klatki piersiowej)].

Opis zastosowanych badań mikrobiologicznych lub wirusologicznych: immunofluorescencja odcisków mózgowych – rutynowe badanie w kierunku wścieklizny.

Opis innych zastosowanych badań: szlify kości żuchwy – badanie na obecność markera (tetracyklin).

Region	Badania serologiczne: RFFIT		Badania mikrobiologiczne lub wirusologiczne		Inne testy: TC	
	Liczba przebadanych próbek ^(a)	Liczba próbek z dodatnim wynikiem ^(b)	Liczba przebadanych próbek ^(a)	Liczba próbek z dodatnim wynikiem ^(b)	Liczba przebadanych próbek ^(a)	Liczba próbek z dodatnim wynikiem ^(b)
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	13592	80,21%	20296	42	19217	83,17%
Razem	13592	80,21%	20296	42	19217	83,17%

* na podstawie wstępnych wyników badań

(a) Liczba próbek przebadanych, wszystkie zakwestionowane.

(b) Liczba próbek z dodatnim wynikiem, wszystkie zakwestionowane.

Rok: 2008

Choroba: Wścieklizna

Gatunek zwierząt/kategoria: Lisy wolno żyjące

Opis zastosowanych badań serologicznych: badanie serologiczne – test seroneutralizacji - RFFIT [określenie miana przeciwciał wirusa wścieklizny w surowicy (skrzep krwi z serca lub płyn z klatki piersiowej)].

Opis zastosowanych badań mikrobiologicznych lub wirusologicznych: immunofluorescencja odcisków mózgowych – rutynowe badanie w kierunku wścieklizny.

Opis innych zastosowanych badań: szlify kości żuchwy – badanie na obecność markera (tetracyklin).

Region	Badania serologiczne: RFFIT		Badania mikrobiologiczne lub wirusologiczne		Inne testy: TC	
	Liczba przebadanych próbek ^(a)	Liczba próbek z dodatnim wynikiem ^(b)	Liczba przebadanych próbek ^(a)	Liczba próbek z dodatnim wynikiem ^(b)	Liczba przebadanych próbek ^(a)	Liczba próbek z dodatnim wynikiem ^(b)
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	13451*	80,12%	20098*	19	19042*	81,16%
Razem	13451*	80,12%	20098*	19	19042*	81,16%

* na podstawie wstępnych wyników badań

(a) Liczba próbek przebadanych, wszystkie zakwestionowane.

(b) Liczba próbek z dodatnim wynikiem, wszystkie zakwestionowane.

6.3. Dane dotyczące zakażenia (oddzielna tabela na każdy rok i na chorobę/gatunek)

Rok: 2004

Choroba: Wścieklizna

Gatunek zwierząt: Lisy wolno żyjące

Region	Liczba zakażonych stad ^(a)	Liczba zakażonych zwierząt
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	-	86
Razem	-	86

(a) Stado lub gospodarstwo, odpowiednio.

Rok: 2004

Choroba: Wścieklizna

Gatunek zwierząt: Inne gatunki wrażliwe

Region	Liczba zakażonych stad ^(a)	Liczba zakażonych zwierząt
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	-	50
Razem	-	50

(a) Stado lub gospodarstwo, odpowiednio.

Rok: 2005

Choroba: Wścieklizna

Gatunek zwierząt: Lisy wolno żyjące

Region	Liczba zakażonych stad ^(a)	Liczba zakażonych zwierząt
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	-	84
Razem	-	84

(a) Stado lub gospodarstwo, odpowiednio.

Rok: 2005

Choroba: Wścieklizna

Gatunek zwierząt: Inne gatunki wrażliwe

Region	Liczba zakażonych stad ^(a)	Liczba zakażonych zwierząt
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	-	54
Razem	-	54

(a) Stado lub gospodarstwo, odpowiednio.

Rok: 2006

Choroba: Wścieklizna

Gatunek zwierząt: Lisy wolno żyjące

Region	Liczba zakażonych stad ^(a)	Liczba zakażonych zwierząt
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	-	43
Razem	-	43

(a) Stado lub gospodarstwo, odpowiednio.

Rok: 2006

Choroba: Wścieklizna

Gatunek zwierząt: Inne gatunki wrażliwe

Region	Liczba zakażonych stad ^(a)	Liczba zakażonych zwierząt
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	-	39
Razem	-	39

(a) Stado lub gospodarstwo, odpowiednio.

Rok: 2007

Choroba: Wścieklizna

Gatunek zwierząt: Lisy wolno żyjące

Region	Liczba zakażonych stad ^(a)	Liczba zakażonych zwierząt
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	-	42
Razem	-	42

(a) Stado lub gospodarstwo, odpowiednio.

Rok: 2007

Choroba: Wścieklizna

Gatunek zwierząt: Inne gatunki wrażliwe

Region	Liczba zakażonych stad ^(a)	Liczba zakażonych zwierząt
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	-	28
Razem	-	28

(a) Stado lub gospodarstwo, odpowiednio.

Rok: 2008

Choroba: Wścieklizna

Gatunek zwierząt: Lisy wolno żyjące

Region	Liczba zakażonych stad ^(a)	Liczba zakażonych zwierząt
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	-	19
Razem	-	19

(a) Stado lub gospodarstwo, odpowiednio.

Rok: 2008

Choroba: Wścieklizna

Gatunek zwierząt: Inne gatunki wrażliwe

Region	Liczba zakażonych stad ^(a)	Liczba zakażonych zwierząt
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	-	10
Razem	-	10

(a) Stado lub gospodarstwo, odpowiednio.

6.4. Dane dotyczące statusu stad pod koniec każdego roku

Nie dotyczy.

6.5 Dane dotyczące programów szczepień lub leczenia

Rok: 2003

Choroba: Wścieklizna

Gatunek zwierząt: Lisy wolno żyjące

Region	Całkowita liczba stad ^(a)	Całkowita liczba zwierząt	Informacja o programach szczepień lub leczenia					
			Liczba stad ^(a) objętych programem szczepień lub leczenia	Liczba stad ^(a) zaszczepionych lub poddanych leczeniu	Liczba zwierząt zaszczepionych lub poddanych leczeniu	Liczba wyłożonych dawek szczepionki lub zastosowanych dawek leku	Liczba dorosłych zwierząt zaszczepionych	Liczba młodych zwierząt zaszczepionych
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	-	-	-	-	-	11 271 760	-	-
Razem	-	-	-	-	-	11 271 760	-	-

(a) Stado lub gospodarstwo, odpowiednio.

Rok: 2004

Choroba: Wścieklizna

Gatunek zwierząt: Lisy wolno żyjące

Region	Całkowita liczba stad ^(a)	Całkowita liczba zwierząt	Informacja o programach szczepień lub leczenia					
			Liczba stad ^(a) objętych programem szczepień lub leczenia	Liczba stad ^(a) zaszczepionych lub poddanych leczeniu	Liczba zwierząt zaszczepionych lub poddanych leczeniu	Liczba wyłożonych dawek szczepionki lub zastosowanych dawek leku	Liczba dorosłych zwierząt zaszczepionych	Liczba młodych zwierząt zaszczepionych
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	-	-	-	-	-	11 269 876	-	-
Razem	-	-	-	-	-	11 269 876	-	-

(a) Stado lub gospodarstwo, odpowiednio.

Rok: 2005

Choroba: Wścieklizna

Gatunek zwierząt: Lisy wolno żyjące

Region	Całkowita liczba stad ^(a)	Całkowita liczba zwierząt	Informacja o programach szczepień lub leczenia					
			Liczba stad ^(a) objętych programem szczepień lub leczenia	Liczba stad ^(a) zaszczepionych lub poddanych leczeniu	Liczba zwierząt zaszczepionych lub poddanych leczeniu	Liczba wyłożonych dawek szczepionki lub zastosowanych dawek leku	Liczba dorosłych zwierząt zaszczepionych	Liczba młodych zwierząt zaszczepionych
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	-	-	-	-	-	11 271 760	-	-

Razem	-	-	-	-	-	11 271760	-	-
-------	---	---	---	---	---	-----------	---	---

(a) Stado lub gospodarstwo, odpowiednio.

Rok: 2006

Choroba: Wścieklizna

Gatunek zwierząt: Lisy wolno żyjące

Region	Całkowita liczba stad ^(a)	Całkowita liczba zwierząt	Informacja o programach szczepień lub leczenia					
			Liczba stad ^(a) objętych programem szczepień lub leczenia	Liczba stad ^(a) zaszczepionych lub poddanych leczeniu	Liczba zwierząt zaszczepionych lub poddanych leczeniu	Liczba wyłożonych dawek szczepionki lub zastosowanych dawek leku	Liczba dorosłych zwierząt zaszczepionych	Liczba młodych zwierząt zaszczepionych
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	-	-	-	-	-	12 906 008	-	-
Razem	-	-	-	-	-	12 906 008	-	-

(a) Stado lub gospodarstwo, odpowiednio.

Rok: 2007

Choroba: Wścieklizna

Gatunek zwierząt: Lisy wolno żyjące

Region	Całkowita liczba stad ^(a)	Całkowita liczba zwierząt	Informacja o programach szczepień lub leczenia					
			Liczba stad ^(a) objętych programem szczepień lub leczenia	Liczba stad ^(a) zaszczepionych lub poddanych leczeniu	Liczba zwierząt zaszczepionych lub poddanych leczeniu	Liczba wyłożonych dawek szczepionki lub zastosowanych dawek leku	Liczba dorosłych zwierząt zaszczepionych	Liczba młodych zwierząt zaszczepionych
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	-	-	-	-	-	11 735940	-	-
Razem	-	-	-	-	-	11 735940	-	-

(a) Stado lub gospodarstwo, odpowiednio.

Rok: 2008

Choroba: Wścieklizna

Gatunek zwierząt: Lisy wolno żyjące

Region	Całkowita liczba stad ^(a)	Całkowita liczba zwierząt	Informacja o programach szczepień lub leczenia					
			Liczba stad ^(a) objętych programem szczepień lub leczenia	Liczba stad ^(a) zaszczepionych lub poddanych leczeniu	Liczba zwierząt zaszczepionych lub poddanych leczeniu	Liczba wyłożonych dawek szczepionki lub zastosowanych dawek leku	Liczba dorosłych zwierząt zaszczepionych	Liczba młodych zwierząt zaszczepionych
Terytorium Rzeczypospolitej	-	-	-	-	-	11714073	-	-

Polskiej								
Razem	-	-	-	-	-	11714073	-	-

(a) Stado lub gospodarstwo, odpowiednio

Rok: 2010

Choroba: Wścieklizna

Gatunek zwierząt: Lisy wolno żyjące

Opis stosowanych szczepień, działań terapeutycznych lub innych: Wiosenna i jesienna akcja szczepień w 2010 r. obejmie terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na obszarze 281 041,90 km². Obie akcje będą prowadzone na tych samych zasadach, co w latach poprzednich. Planuje się wyłożenie, co najmniej 20 dawek szczepionki/ km². W sumie zostanie rozdystrybuowane 11 269 876 dawek szczepionki.

Region	Całkowita liczba stad ^(a)	Całkowita liczba zwierząt	Informacja o programach szczepień lub leczenia					
			Liczba stad ^(a) objętych programem szczepień lub leczenia	Liczba stad ^(a) zaszczepionych lub poddanych leczeniu	Liczba zwierząt zaszczepionych lub poddanych leczeniu	Liczba wyłożonych dawek szczepionki lub zastosowanych dawek leku	Liczba dorosłych zwierząt zaszczepionych	Liczba młodych zwierząt zaszczepionych
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	-	-	-	-	-	11 269 876	-	-
Razem	-	-	-	-	-	11 269 876	-	-

(a) Stado lub gospodarstwo, odpowiednio.

6.6. Dane dotyczące dzikiej zwierzyny

6.6.1. Oszacowanie liczebności populacji dzikiej zwierzyny

Rok: 2004

Metody szacowania^(a): statystyki myśliwskie, wskaźnik nocnego liczenia, liczenie lisich jam

Region	Szacunki liczebności populacji danego gatunku zwierząt wolno żyjących			
	Gatunek: Lis wolno żyjący	Gatunek: Sarna	Gatunek: Jeleń	Gatunek: Dzik
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	187 200	667 600	133 400	160 500
Razem	187 200	667 600	133 400	160 500

(a) Za standardową metodę szacowania uważa się ubitą zwierzynę. Jeśli zastosowano inną metodę, należy ją opisać.

Rok: 2005

Metody szacowania^(a): statystyki myśliwskie, wskaźnik nocnego liczenia, liczenie lisich jam

Region	Szacunki liczebności populacji danego gatunku zwierząt wolno żyjących			
	Gatunek: Lis wolno żyjący	Gatunek: Sarna	Gatunek: Jeleń	Gatunek: Dzik

Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	186 737	620 980	109 960	152 393
Razem	186 737	620 980	109 960	152 393

(a) Za standardową metodę szacowania uważa się ubitą zwierzynę. Jeśli zastosowano inną metodę, należy ją opisać.

Rok: 2006

Metody szacowania^(a): statystyki myśliwskie, wskaźnik nocnego liczenia, liczenie lisich jam

Region	Szacunki liczebności populacji danego gatunku zwierząt wolno żyjących			
	Gatunek: Lis wolno żyjący	Gatunek: Sarna	Gatunek: Jeleń	Gatunek: Dzik
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	204 064	635 215	115 748	156 043
Razem	204 064	635 215	115 748	156 043

(a) Za standardową metodę szacowania uważa się ubitą zwierzynę. Jeśli zastosowano inną metodę, należy ją opisać.

Rok: 2007

Metody szacowania^(a): statystyki myśliwskie, wskaźnik nocnego liczenia, liczenie lisich jam

Region	Szacunki liczebności populacji danego gatunku zwierząt wolno żyjących			
	Gatunek: Lis wolno żyjący	Gatunek: Sarna	Gatunek: Jeleń	Gatunek: Dzik

Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	202 740	646 006	123 038	159 268
Razem	202 740	646 006	123 038	159 268

(a) Za standardową metodę szacowania uważa się ubitą zwierzynę. Jeśli zastosowano inną metodę, należy ją opisać.

Rok: 2008

Metody szacowania^(a): statystyki myśliwskie, wskaźnik nocnego liczenia, liczenie lisich jam

Region	Szacunki liczebności populacji danego gatunku zwierząt wolno żyjących			
	Gatunek: Lis wolno żyjący	Gatunek: Sarna	Gatunek: Jeleń	Gatunek: Dzik
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	201 408	653 519	131 002	161 251
Razem	201 408	653 519	131 002	161 251

(a) Za standardową metodę szacowania uważa się ubitą zwierzynę. Jeśli zastosowano inną metodę, należy ją opisać.

6.6.2. Monitorowanie dzikiej zwierzyny (oddzielna tabela na każdy rok i na chorobę/gatunek)

Rok: 2004

Choroba: Wścieklizna

Gatunek zwierząt: Lisy wolno żyjące

Opis zastosowanych badań serologicznych: badanie serologiczne – test RFFIT [określenie miana przeciwciał wirusa wścieklizny w surowicy (skrzep krwi z serca lub płyn z klatki piersiowej)].

Opis zastosowanych badań mikrobiologicznych lub wirusologicznych: immunofluorescencja odcisków mózgowych – rutynowe badanie w kierunku wścieklizny.

Opis innych zastosowanych badań: szlify kości żuchwy – badanie na obecność markera (TC – tetracykliny).

Region	Badania serologiczne		Badania mikrobiologiczne lub wirusologiczne		Inne testy: TC (%)	
	Liczba przebadanych próbek	Liczba próbek z dodatnim wynikiem badania	Liczba przebadanych próbek	Liczba próbek z dodatnim wynikiem badania	Liczba przebadanych próbek	Liczba próbek z dodatnim wynikiem badania
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	16 551*	93,99 %	17 831	86	17 831*	82,50 %
Razem	16 551*	93,99 %	17 831	86	17 831*	82,50 %

* liczba próbek wysłanych do badań

Rok: 2005

Choroba: Wścieklizna

Gatunek zwierząt: Lisy wolno żyjące

Opis zastosowanych badań serologicznych: badanie serologiczne – test RFFIT [określenie miana przeciwciał wirusa wścieklizny w surowicy (skrzep krwi z serca lub płyn z klatki piersiowej)].

Opis zastosowanych badań mikrobiologicznych lub wirusologicznych: immunofluorescencja odcisków mózgowych – rutynowe badanie w kierunku wścieklizny.

Opis innych zastosowanych badań: szlify kości żuchwy – badanie na obecność markera (TC – tetracykliny).

Region	Badania serologiczne - RFFIT		Badania mikrobiologiczne lub wirusologiczne		Inne testy: TC (%)	
	Liczba przebadanych próbek	Liczba próbek z dodatnim wynikiem badania	Liczba przebadanych próbek	Liczba próbek z dodatnim wynikiem badania	Liczba przebadanych próbek	Liczba próbek z dodatnim wynikiem badania
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	13 939	83,60 %	20 636	84	20 038	85,56 %
Razem	13 939	83,60 %	20 636	84	20 038	85,56 %

* na podstawie wstępnych wyników badań

Rok: 2006

Choroba: Wścieklizna

Gatunek zwierząt: Lisy wolno żyjące

Opis zastosowanych badań serologicznych: badanie serologiczne – test RFFIT [określenie miana przeciwciał wirusa wścieklizny w surowicy (skrzep krwi z serca lub płyn z klatki piersiowej)].

Opis zastosowanych badań mikrobiologicznych lub wirusologicznych: immunofluorescencja odcisków mózgowych – rutynowe badanie w kierunku wścieklizny.

Opis innych zastosowanych badań: szlify kości żuchwy – badanie na obecność markera (TC – tetracykliny).

Region	Badania serologiczne - RFFIT		Badania mikrobiologiczne lub wirusologiczne		Inne testy: TC (%)	
	Liczba przebadanych próbek	Liczba próbek z dodatnim wynikiem badania	Liczba przebadanych próbek	Liczba próbek z dodatnim wynikiem badania	Liczba przebadanych próbek	Liczba próbek z dodatnim wynikiem badania
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	14 155	82,12%	23 257	43	20 572	87,17%
Razem	14 155	82,12%	23 257	43	20 572	87,17%

* na podstawie wstępnych wyników badań

Rok: 2007

Choroba: Wścieklizna

Gatunek zwierząt: Lisy wolno żyjące

Opis zastosowanych badań serologicznych: badanie serologiczne – test RFFIT [określenie miana przeciwciał wirusa wścieklizny w surowicy (skrzep krwi z serca lub płyn z klatki piersiowej)].

Opis zastosowanych badań mikrobiologicznych lub wirusologicznych: immunofluorescencja odcisków mózgowych – rutynowe badanie w kierunku wścieklizny.

Opis innych zastosowanych badań: szlify kości żuchwy – badanie na obecność markera (TC – tetracykliny).

Region	Badania serologiczne - RFFIT		Badania mikrobiologiczne lub wirusologiczne		Inne testy: TC (%)	
	Liczba przebadanych próbek	Liczba próbek z dodatnim wynikiem	Liczba przebadanych próbek	Liczba próbek z dodatnim wynikiem badania	Liczba przebadanych próbek	Liczba próbek z dodatnim wynikiem badania
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	13592	80,21%	20296	42	19217	83,17%
Razem	13592	80,21%	20296	42	19217	83,17%

* na podstawie wstępnych wyników badań

Rok: 2008

Choroba: Wścieklizna

Gatunek zwierząt: Lisy wolno żyjące

Opis zastosowanych badań serologicznych: badanie serologiczne – test RFFIT [określenie miana przeciwciał wirusa wścieklizny w surowicy (skrzep krwi z serca lub płyn z klatki piersiowej)].

Opis zastosowanych badań mikrobiologicznych lub wirusologicznych: immunofluorescencja odcisków mózgowych – rutynowe badanie w kierunku wścieklizny.

Opis innych zastosowanych badań: szlify kości żuchwy – badanie na obecność markera (TC – tetracykliny).

Region	Badania serologiczne - RFFIT		Badania mikrobiologiczne lub wirusologiczne		Inne testy: TC (%)	
	Liczba przebadanych próbek	Liczba próbek z dodatnim wynikiem	Liczba przebadanych próbek	Liczba próbek z dodatnim wynikiem badania	Liczba przebadanych próbek	Liczba próbek z dodatnim wynikiem badania
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	13451*	80,12%	20098*	19	19042*	81,16%
Razem	13451*	80,12%	20098*	19	19042*	81,16%

* na podstawie wstępnych wyników badań

6.6.3. Dane dotyczące szczepień lub leczenia dzikiej zwierzyny

Rok: 2009

Choroba: Wścieklizna

Gatunek zwierząt: Lisy wolno żyjące

Opis zastosowanego programu szczepień, terapeutycznego lub innego

Na podstawie rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 2 czerwca 2004 r. w sprawie szczegółowych warunków i sposobu przeprowadzania szczepień ochronnych lisów wolno żyjących przeciwko wściekliznie, szczepienia ochronne lisów wolno żyjących przeprowadza wojewódzki lekarz weterynarii. Zgodnie z ww. rozporządzeniem szczepionka jest rozrzucana z samolotu lub wykładana ręcznie dwa razy w ciągu roku kalendarzowego na obszarach lasów oraz we wszystkich miejscach bytowania lisów wolno żyjących. Szczepionka może być podana raz w roku, jeżeli na terenie województwa i na terenach województw graniczących z tym województwem nie stwierdzono przypadków wystąpienia wścieklizny w okresie dwóch kolejnych lat. Natomiast, szczepień ochronnych nie przeprowadza się, jeżeli na terenie województwa i na terenach województw graniczących z tym województwem nie stwierdzono wścieklizny w okresie trzech kolejnych lat.

Liczba dawek szczepionki zależy od stopnia zalesienia i ukształtowania terenu, populacji zwierząt dzikich oraz przyjętego sposobu podania szczepionki, ale nie powinna być mniejsza niż 20 dawek na 1 km² powierzchni.

Region	km ²	Program szczepienia lub leczenia		
		Liczba dawek szczepionki lub leku, która zostanie wyłożona/podana	Liczba akcji	Całkowita liczba dawek szczepionki lub leku, która zostanie wyłożona/podana
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	312 678* 281 042**	11 269 876	2 (wiosenna i jesienna)	11 269 876

* Całkowita powierzchnia Rzeczypospolitej Polskiej.

** Powierzchnia objęta szczepieniem.

7. Założenia programu

7.1. Założenia związane z badaniami (oddzielna tabela na każdy rok wdrażania)

7.1.1. Założenia w zakresie badań diagnostycznych

Rok: 2010

Choroba: Wścieklizna

Gatunek zwierząt: Lisy wolno żyjące

Region	Rodzaj badania^(a)	Populacja docelowa^(b)	Rodzaj próbki^(c)	Cel^(d)	Liczba planowanych badań
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	RFFIT	Lisy wolno żyjące	surowica	Kontrola szczepień, monitoring akcji	21 393
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	Test na obecność markera (TC)	Lisy wolno żyjące	żuchwa	Kontrola szczepień, monitoring akcji	21 393
Razem					42 786

(a) Opis użytego badania (SN-test, AB-Elisa, RBT).

(b) Określenie gatunków docelowych oraz kategorii docelowych zwierząt (pleć, wiek, zwierzę hodowlane, zwierzę rzeźne).

(c) Opis próbki (krew, surowica, mleko).

(d) Opis celu (kwalifikacja, nadzór, potwierdzenie podejrzanych przypadków, monitoring akcji, serokonwersja, kontrola wykreślonych szczepionek, testy szczepionek, kontrola szczepień).

7.1.2. Założenia w zakresie badania stad i zwierząt

7.1.2.1. Założenia w zakresie badania stad

Nie dotyczy.

7.1.2.2. Założenia w zakresie badań zwierząt

Nie dotyczy.

7.2. Założenia w zakresie kwalifikacji stad i zwierząt (oddzielna tabela na każdy rok wdrażania)

Nie dotyczy

7.3. Założenia w zakresie szczepień lub leczenia (oddzielna tabela na każdy rok wdrażania)

7.3.1. Założenia w zakresie szczepień lub leczenia

Nie dotyczy.

7.3.2. Założenia w zakresie szczepień lub leczenia dzikiej zwierzyny

Na podstawie rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 2 czerwca 2004 r. w sprawie szczegółowych warunków i sposobu przeprowadzania ochronnych szczepień lisów wolno żyjących przeciwko wściekliźnie szczepienia ochronne lisów wolno żyjących przeprowadza wojewódzki lekarz weterynarii. Zgodnie z ww. rozporządzeniem szczepionka jest rozrzucana z samolotu lub wykładana ręcznie dwa razy w ciągu roku kalendarzowego na obszarach lasów oraz we wszystkich miejscach bytowania lisów wolno żyjących. Szczepionka może być podana raz w roku, jeżeli na terenie województwa i na terenach województw graniczących z tym województwem nie stwierdzono przypadków wystąpienia wścieklizny w okresie dwóch kolejnych lat. Natomiast, szczepień ochronnych nie przeprowadza się, jeżeli na terenie województwa i na terenach województw graniczących z tym województwem nie stwierdzono wścieklizny w okresie trzech kolejnych lat.

Liczba dawek szczepionki zależy od stopnia zalesienia i ukształtowania terenu, populacji zwierząt dzikich oraz przyjętego sposobu podania szczepionki, ale nie powinna być mniejsza niż 20 dawek na 1 km² powierzchni.

Rok: 2010

Choroba: Wścieklizna

Gatunek zwierzęcia: Lisy wolno żyjące

Region	km ²	Cele programu szczepienia lub leczenia		
		Liczba dawek szczepionki lub leku planowana do dystrybucji/podania w ramach akcji	Planowana liczba akcji	Całkowita liczba dawek szczepionki lub leku planowana do dystrybucji/podania
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	312678* 281 042**	5 634 938	2 (wiosenna i jesienna)	11 269 876
Razem	312678* 281 042**	5 634 938	2 (wiosenna i jesienna)	11 269 876

* Całkowita powierzchnia Rzeczypospolitej Polskiej.

** Powierzchnia objęta programem szczepień.

8. Szczegółowa analiza kosztów programu¹

Koszty związane z	Wyszczególnienie	Ilość jednostek	Koszt jednostkowy w zł	Kwota całkowita w zł**	Koszt jednostkowy w euro*	Kwota całkowita w euro*	Wniosek o dofinansowanie z funduszy Wspólnoty (tak/nie)
1. Badania laboratoryjne – w 2010							
1.1. Koszty badań	Test: RFFIT	21 393	93.40	1998106.2	20.47	437914.71	nie
	Test: TC	21 393	77.70	1662236.1	17.03	364322.79	nie
	Test: różnicowanie szczepów wirusa wścieklizny	19	150.00	2850	32.87	624.53	tak
	Test: jakość szczepionki (kontrola serii)	48	233.61	11213.28	51.19	2457.12	tak
1.2 Koszty pobierania próbek	Dostarczenie lisów do badań	21 393	25.00	534825	5.48	117233.64	nie
RAZEM				4209230.58		922552.79	
2. Szczepienie – w 2010							

¹ Nie wlicza się kosztów stałych. Wszystkie wartości podane bez VAT.

2.1. Zakup szczepionki		11 269 876	1.90	21412764.40	0.42	4733347.92	tak
2.2. Koszty dystrybucji		11 269 876	1.13	12734959.88	0.25	2817469	tak
RAZEM (poz. 2.1. i 2.2.)				34147724.28		7550816.92	tak
RAZEM				38356954.86		8473369.71	tak

* wyliczenie kosztów według kursu 1 euro = 4,5634 zł z dnia 9 lutego 2009 r.

** są to szacunkowe koszty, które zostaną dostosowane do wielkości wydatków zaplanowanych na zwalczanie chorób zakaźnych zwierząt w ustawie budżetowej na rok 2010.

Przypadki wścieklizny

Kraj:

Polska(POL)

Okres sprawozdawczy(kwartał/rok):

I - IV

2003

Obszar	Przypadki wścieklizny																							
	Zwierzęta domowe										Zwierzęta wolno żyjące													
Województwo	pies	kot	bydło	koń	owca	koza	świnia	bezdomy pies	inne	lis	jenot	szop	wilk	borsuk	kuna	inne łasicowate	inne mięsożerne	dzik	sarna	jeleń	daniel	inne	nietoperz	
dolnośląskie		1								12	3			1										
kujawsko-pomorskie	1		1							7	1													
lubelskie	3	7								25	1				3									
lubuskie										1														
łódzkie																								
małopolskie		2								5					1									
mazowieckie										2														2
opolskie																								
podkarpackie	1	4								13					2									
podlaskie	2		14							19	5													
pomorskie			1							2	1													
śląskie															1									
świętokrzyskie	1	1								4	1													
warmińsko-mazurskie	2	4	10							23	22			1	3	2			2				1	
wielkopolskie	9	10								120	20			2	1				1					3
zachodniopomorskie																								1
Razem	19	29	26	0						233	54			4	11	2			3				1	6

Zwierzęta domowe

74

Zwierzęta wolno żyjące

314

RAZEM

388

Załącznik Nr 1

Przypadki wścieklizny

Kraj:

Polska(POL)

Okres sprawozdawczy(kwartał/rok):

I - IV

2004

Obszar	Przypadki wścieklizny										Zwierzęta wolno żyjące													
	Zwierzęta domowe																							
Województwo	pies	kot	bydło	koń	owca	koza	świnia	bezdolny pies	inne		lis	jenot	szop	wilk	borsuk	kuna	inne łasicowate	inne mięsożerne	dzik	sarna	jeleń	daniel	inne	nietoperz
dolnośląskie												3												1
kujawsko-pomorskie											3	1												
lubelskie		5									19					2								
lubuskie											3													
łódzkie																								
małopolskie																								
mazowieckie		1																						4
opolskie											4													1
podkarpackie	2	2									4		1											
podlaskie			2								3	1												
pomorskie											4													
śląskie																								2
świętokrzyskie											2													
warmińsko-mazurskie	2	1	6								12	3												
wielkopolskie		1									31	5			1					1				2
zachodniopomorskie											1													
Razem	4	10	8	0							86	13		1	1	2			1					10

Zwierzęta domowe

22

Zwierzęta wolno żyjące

114

RAZEM

136

Załącznik Nr 2

Przypadki wścieklizny

Kraj:

Polska(POL)

Okres sprawozdawczy(kwartał/rok):

I - IV

2005

Obszar	Przypadki wścieklizny										Zwierzęta wolno żyjące													
	Zwierzęta domowe																							
Województwo	pies	kot	bydło	koń	owca	koza	świnia	bezdolny pies	inne		lis	jenot	szop	wilk	borsuk	kuna	inne łasicowate	inne mięsożerne	dzik	sarna	jeleń	daniel	inne	nietoperz
dolnośląskie											2				1									
kujawsko-pomorskie																								
lubelskie											2					1								
lubuskie	1																							
łódzkie																								2
małopolskie																								
mazowieckie																								
opolskie		2									7	1			1									
podkarpackie	1	2									15													
podlaskie											1													
pomorskie																								
śląskie																								
świętokrzyskie											1													
warmińsko-mazurskie	2	3	23	1							39	8												2
wielkopolskie	1										17	1			1									
zachodniopomorskie																								
Razem	5	7	23	1							84	10	0	3	1				0					4

Zwierzęta domowe

36

Zwierzęta wolno żyjące

102

RAZEM

138

Załącznik Nr 3

Przypadki wścieklizny

Kraj:

Polska(POL)

Okres sprawozdawczy(kwartał/rok):

I - IV

2006

Obszar	Przypadki wścieklizny										Zwierzęta wolno żyjące													
	Zwierzęta domowe																							
Województwo	pies	kot	bydło	koń	owca	koza	świnia	bezdenny pies	inne		lis	jenot	szop	wilk	borsuk	kuna	inne łasicowate	inne mięsożerne	dzik	sarna	jeleń	daniel	inne	nietoperz
dolnośląskie																								1
kujawsko-pomorskie																								
lubelskie											11	1												
lubuskie																								
łódzkie																								
małopolskie																								1
mazowieckie																								
opolskie		1									3													
podkarpackie			1								6													
podlaskie		1	6								7	1												
pomorskie																								
śląskie																								1
świętokrzyskie																								
warmińsko-mazurskie	1	4	2								10	13			1									
wielkopolskie	3										6													
zachodniopomorskie																								1
Razem	4	6	9	0	0	0	0	0	0		43	15	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	4

Zwierzęta domowe

19

Zwierzęta wolno żyjące

63

RAZEM

82

Załącznik Nr 4

Przypadki wścieklizny

Kraj:

Polska(POL)

Okres sprawozdawczy(kwartał/rok):

I - IV

2007

Obszar	Przypadki wścieklizny										Zwierzęta wolno żyjące													
	Zwierzęta domowe																							
Województwo	pies	kot	bydło	koń	owca	koza	świnia	bezdomy pies	inne		lis	jenot	szop	wilk	borsuk	kuna	inne łasicowate	inne mięsożerne	dzik	sarna	jeleń	daniel	inne	nietoperz
dolnośląskie																								
kujawsko-pomorskie																								
lubelskie											6	2					1							
lubuskie																								
łódzkie																								
małopolskie																								
mazowieckie																								
opolskie											1													
podkarpackie		1									12													
podlaskie	1		1								9	1												1
pomorskie																								2
śląskie																								
świętokrzyskie											1													
warmińsko-mazurskie		2	5								7	4												
wielkopolskie	2	3									6				1	1								
zachodniopomorskie																								
Razem	3	6	6	0							42	7		0	1	1	1			0				3

Zwierzęta domowe

15

Zwierzęta wolno żyjące

55

RAZEM

70

Załącznik Nr 5

Przypadki wścieklizny

Kraj:

Polska(POL)

Okres sprawozdawczy(kwartał/rok):

I - IV

2008

Obszar	Przypadki wścieklizny										Zwierzęta wolno żyjące														
	Zwierzęta domowe																								
Województwo	pies	kot	bydło	koń	owca	koza	świnia	bezdenny pies	inne		lis	jenot	szop	wilk	borsuk	kuna	inne łasicowate	inne mięsożerne	dzik	sarna	jeleń	daniel	inne	nietoperz	
dolnośląskie																									
kujawsko-pomorskie																									
lubelskie		1									6														
lubuskie																									
łódzkie																									
małopolskie																									
mazowieckie																									
opolskie																									
podkarpackie	1										8														
podlaskie			1								3	1													
pomorskie											1													3	
śląskie																									
świętokrzyskie																									
warmińsko-mazurskie			2								1	1													
wielkopolskie																									
zachodniopomorskie																									
Razem	1	1	3								19	2												3	

Zwierzęta domowe

5

Zwierzęta wolno żyjące

24

RAZEM

29

Załącznik Nr 6

Program zwalczania gąbczastej encefalopatii bydła (Bovine Spongiform Encephalopathy - BSE)

1. Identyfikacja programu

Państwo członkowskie: Rzeczypospolita Polska

Choroba: Gąbczasta encefalopatia bydła (Bovine Spongiform Encephalopathy - BSE)

2. Opis programu

Celem realizacji programu jest wykrycie każdego przypadku gąbczastej encefalopatii bydła, zwanej dalej „BSE”, w populacji bydła w Rzeczypospolitej Polskiej. Wykrywanie jest pierwszym krokiem zapobiegającym przedostaniu się czynnika pasażowalnych gąbczastych encefalopatii (TSE) do łańcucha pokarmowego ludzi i zwierząt.

Środki zapobiegawcze oraz zwalczanie polega na usuwaniu zwierząt ze stad, w których stwierdzono przypadki BSE, poddaniu ubojowi kohorty oraz potomstwa, aktywnym nadzorze nad grupą bydła powyżej 30 miesiąca życia, przeznaczonego do uboju w celu spożycia przez ludzi, bydła padłego oraz innych grup ryzyka bydła powyżej 24 miesiąca życia, zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 999/2001 z dnia 22 maja 2001 r. ustanawiającym przepisy w zakresie zapobiegania oraz likwidacji pewnych encefalopatii gąbczastych (Dz. Urz. WE L 147 z 31.5.2001, str. 1 z późn. zm.; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 3, t.32, str. 289, z późn. zm.).

3. Opis sytuacji epidemiologicznej choroby

Regularny monitoring BSE, zgodny z wymaganiami Unii Europejskiej, rozpoczął się w listopadzie 2001 r. W pierwszych dwóch miesiącach monitoringu zbadano 30 309 sztuk bydła. Odpowiednio w 2002 r. zostało zbadanych 286 592 sztuk, w 2003 r. – 455 413, w 2004 r. – 481 116, w 2005 r. – 515 976, w 2006 r. – 594 121, w 2007 r. - 603 810, a w 2008 r.- 611 566 sztuk bydła.

Dane z podziałem na grupy objęte monitoringiem są przedstawione w tabeli

1.1.

Tabela 1.1.

Okres	Ubój bydła powyżej 30 mieś. życia	Bydło poddane ubojowi z konieczności w wieku powyżej 24 mieś.	Bydło poddane ubojowi sanitarnemu w wieku powyżej 24 mieś.	Bydło padłe w wieku powyżej 24 mieś.	Bydło podejrzane o chorobę	Ogółem
2001 XI - XII	29882	347	0	80	0	30309
2002 I - XII	278709	4709	1183	1944	47	286592
2003 I - XII	428452	9401	2757	14715	88	455413
2004 I - XII	445198	9259	2134	24449	76	481116
2005 I - XII	472028	10495	648	32552	253	515976
2006 I - XII	540148	10035	382	43328	228	594121
2007 I - XII	546 243	9 529	61	47 883	94	603 810
2008 I - XII	556 583	8 758	19	46 184	22	611 566

Pierwszy przypadek BSE wykryto w drugim roku prowadzenia monitoringu (w 2002 r.). W tym też roku ogólna liczba wykrytych przypadków wyniosła 4. W 2003 r. wykryto dalszych 5 przypadków, w 2004 r. obserwowano dalszy wzrost tej liczby, w 2004 r. wykryto 11 przypadków BSE. W 2005 r. wykryto ogółem 20 przypadków BSE, co stanowi największa roczną liczbę przypadków w Polsce. W 2006 r. wykryto ogółem 10 przypadków, w 2007 r. wykryto 9 przypadków, a w 2008 r. wykryto 5 przypadków.

Zestawienie występowania przypadków BSE z podziałem na lata oraz województwa przedstawia tabela 1.2.

Tabela 1.2.

2002	02 Dolnośląskie	04 Kujawsko - pomorskie	06 Lubelskie	08 Lubuskie	10 Łódzkie	12 Małopolskie	14 Mazowieckie	16 Opolskie	18 Podkarpackie	20 Podlaskie	22 Pomorskie	24 Śląskie	26 Świętokrzyskie	28 Warmińsko - mazurskie	30 Wielkopolskie	32 Zachodniopomorskie
styczeń																
luty																
marzec																
kwiecień																
maj						1										
czerwiec																
lipiec																
sierpień			1													
wrzesień								1								
październik			1													
listopad																
grudzień																
Suma: 4	0	0	2	0	0	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0

2003	02 Dolnośląskie	04 Kujawsko - pomorskie	06 Lubelskie	08 Lubuskie	10 Łódzkie	12 Małopolskie	14 Mazowieckie	16 Opolskie	18 Podkarpackie	20 Podlaskie	22 Pomorskie	24 Śląskie	26 Świętokrzyskie	28 Warmińsko - mazurskie	30 Wielkopolskie	32 Zachodniopomorskie
styczeń																
luty														1		
marzec																
kwiecień																
maj																
czerwiec																
lipiec																
sierpień						1	1									
wrzesień		1														
październik																
listopad							1									
grudzień																
	0	1	0	0	0	1	2	0	0	0	0	0	0	1	0	0

Suma: 5

2004

styczeń				1						1						
luty																
marzec			1												1	
kwiecień																1
maj														1		
czerwiec					1											
lipiec																
sierpień					1				1							
wrzesień																
październik																
listopad						1									1	
grudzień																
Suma: 11	0	0	1	1	2	1	0	0	1	1	0	0	0	1	2	1

2005

styczeń						1										
luty							1								1	
marzec	2				2		1		1						1	
kwiecień	1									1						
maj										1						
czerwiec															1	
lipiec															1	
sierpień																
wrzesień							1									
październik																
listopad							1			1						
grudzień										1					1	
Suma: 20	3	0	0	0	2	1	4	0	1	4	0	0	0	0	5	0

2006

styczeń										1						
---------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	---	--	--	--	--	--	--

luty			1												1	
marzec													1	1		
kwiecień					1					1						
maj															1	
czerwiec		1														
lipiec																
sierpień							1									
wrzesień																
październik																
listopad																
grudzień																
Suma:10	0	1	1	0	1	0	1	0	0	2	0	0	1	1	2	0

2007

styczeń																
luty																
marzec																
kwiecień							1	1								
maj														1		
czerwiec					1	1	1									
lipiec														1		
sierpień							1									
wrzesień																
październik																
listopad																
grudzień									1							
suma: 9	0	0	0	0	1	1	3	1	1	0	0	0	0	2	0	0

2008

styczeń															1	
luty																
marzec																
kwiecień			1													

maj																	
czerwiec			1														
lipiec																	
sierpień																	
wrzesień													1				
październik																	
listopad																	
grudzień															1		
Suma: 5	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	2	0

2002 – 2008

suma / woj.:	3	2	6	1	6	5	10	2	3	7	0	0	2	5	11	1
Suma: 64																

Największą liczbę przypadków wykryto w ramach tzw. „aktywnego nadzoru” w grupie zdrowego bydła kierowanego do normalnego uboju. W ramach „nadzoru pasywnego” wykryto zaledwie kilka przypadków BSE. Poszczególne grupy, w których stwierdzono przypadki BSE przedstawia tabela 1.3.

Tabela 1.3.

Rok	Liczba przypadków BSE	Poddane ubojowi jako zdrowe	Poddane ubojowi z konieczności	Z objawami klinicznymi	Padłe	Kohorta
2002	4	3	0	1	0	0
2003	5	4	0	1	0	0
2004	11	8	2	0	1	0
2005	20	16	0	1	2	1
2006	10	7	0	0	3	0
2007	9	6	1	0	2	0
2008	5	4	1	0	0	0
Suma	64	48	4	3	8	1

Wszystkie sztuki bydła, u których wykryto BSE były polskiego pochodzenia. Dochodzenia epizootyczne prowadzone w celu wyjaśnienia dróg zakażeń wskazywały, że tylko w kilku nielicznych przypadkach potwierdzono, iż najbardziej prawdopodobną drogą było zakażenie przez spożycie paszy zawierającej białko pochodzące od ssaków lub preparatów mleko zastępczych zawierających tłuszcz zwierzęcy.

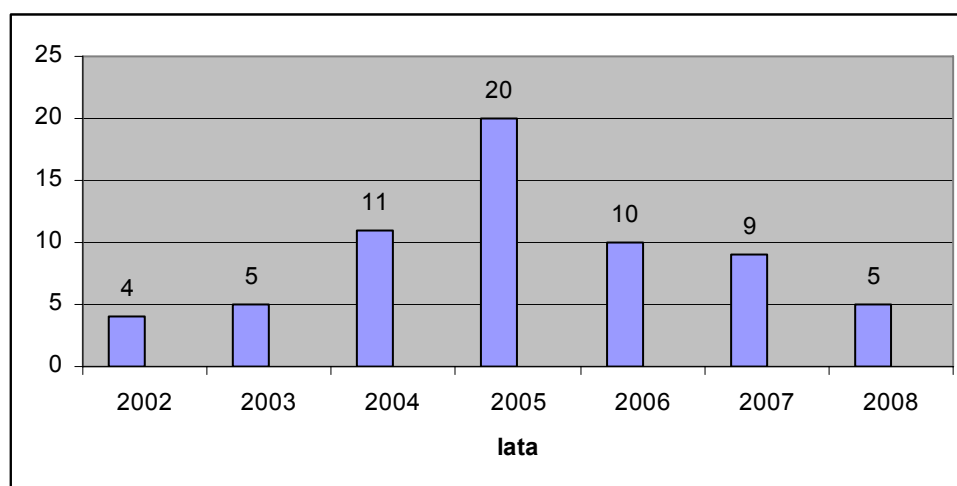
W ostatnich 4 latach sytuacja w zakresie BSE stale podlegała zmianom, przy utrzymującej się przez pewien okres (2002 – 2005) tendencji wzrostowej. Wprowadzenie programu monitoringu zgodnego z wytycznymi UE pozwoliło na wykrycie zwierząt zakażonych. Od 2002 r. liczba tych przypadków systematycznie rosła i przedstawiała się następująco w latach:

- 1) od 2002 do 2003r. wzrost wynosił 25 %;
- 2) od 2003 do 2004 r. wzrost wynosił 120 %;
- 3) od 2004 do 2005 wzrost wynosił 82 %.

W 2006 r. zaznaczyła się pierwsza tendencja spadkowa, liczba zakażeń osiągnęła poziom niższy niż w 2004 r.

Liczbę przypadków BSE w latach 2002 – 2008 odzwierciedlającą tendencję wzrostową i spadkową ilustruje wykres 2.1.

Wykres 2.1.

Biorąc pod uwagę wiek krów, u których stwierdzono BSE, można zauważyć, że najwyższą liczbę przypadków zaobserwowano u bydła urodzonego od 1994 r. do 2000 r. Najwyższy odsetek zakażeń dotyczy zwierząt urodzonych w 1996 r. i 1997 r. Najliczniej zakażoną grupę stanowi bydło w wieku od 5 do 9 roku życia.

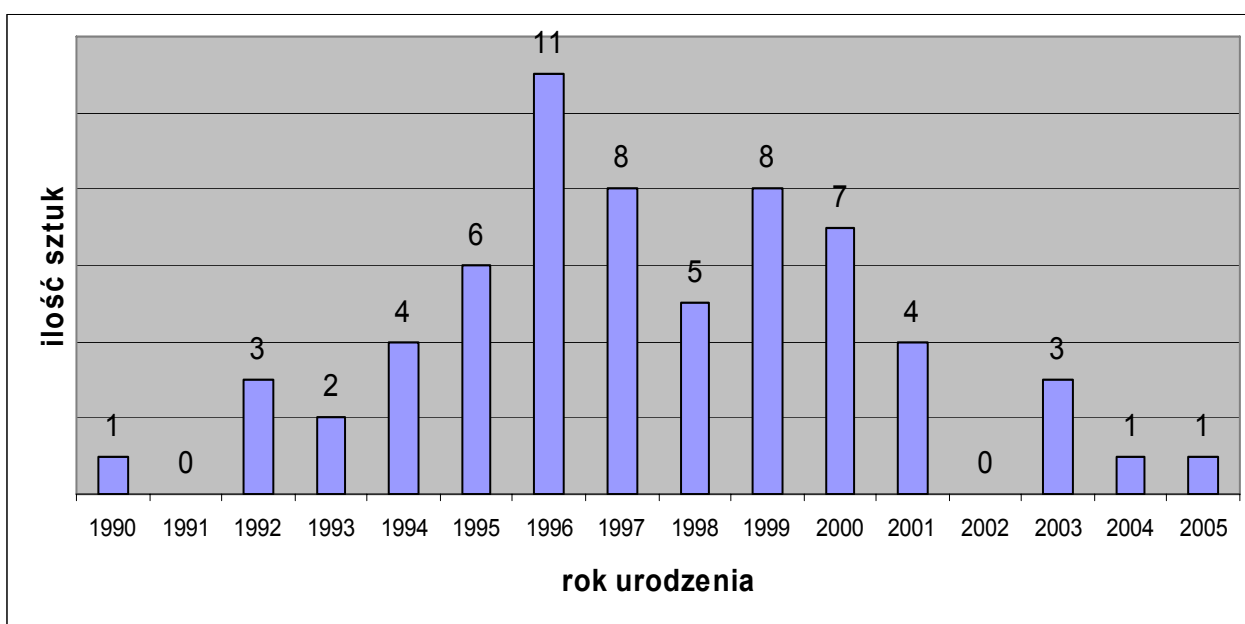

Zestawienie ilości przypadków w odniesieniu do roku urodzenia przedstawia tabela 1.4. oraz wykres 2.2.

Tabela 1.4.

Rok urodzenia	Przypadki
1990	1
1991	0
1992	3
1993	2
1994	4
1995	6
1996	11
1997	8
1998	5
1999	8
2000	7
2001	4
2002	0
2003	3
2004	1
2005	1
SUMA:	64

Wykres 2.2.

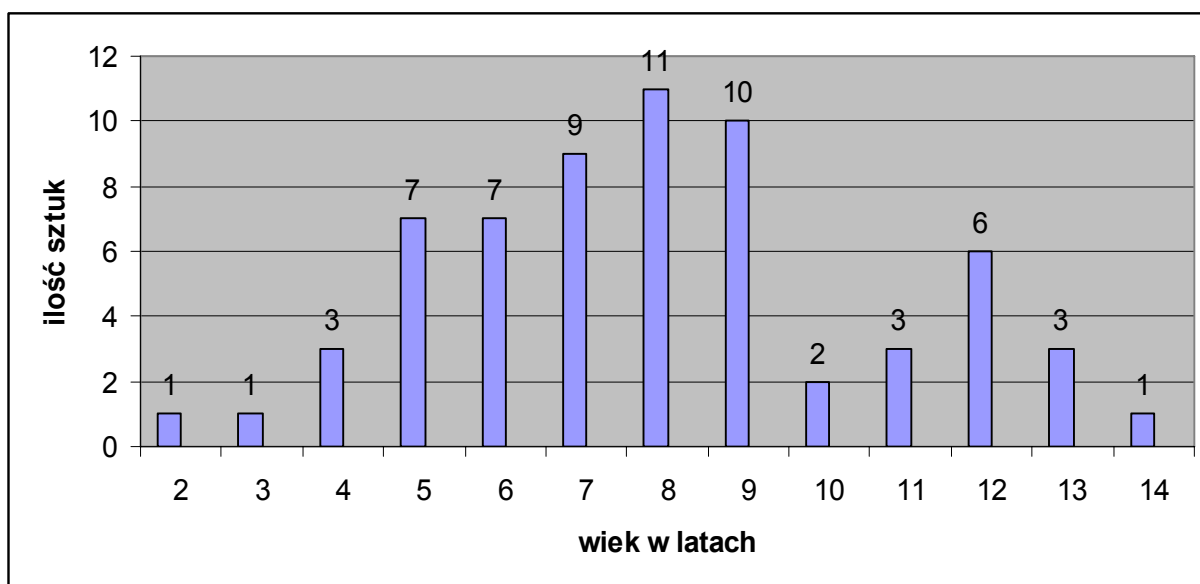

Zestawienie ilości przypadków w odniesieniu do wieku zwierząt przedstawia tabela 1.5. oraz wykres 2.3.

Tabela 1.5.

Wiek	Ilość sztuk
2	1
3	1
4	3
5	7
6	7
7	9
8	11
9	10
10	2
11	3
12	6
13	3
14	1
SUMA	64

Wykres 2.3.

4. Środki przewidziane w programie

4.1. Władza centralna odpowiedzialna za nadzór i koordynację w województwach, na obszarze których będzie realizowany program

Za realizację programu będą odpowiedzialne organy Inspekcji Weterynaryjnej szczebla powiatowego i wojewódzkiego.

Zgodnie z art. 57 ust. 8 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych (Dz. U. z 2008 r. Nr 213, poz. 1342), organ szczebla centralnego – Główny Lekarz Weterynarii nadzoruje realizację programu zwalczania chorób zakaźnych zwierząt.

Ponadto, w przypadku programu współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej, Główny Lekarz Weterynarii informuje Komisję Europejską o postępach w jego realizacji, zgodnie z przepisami obowiązującymi w Unii Europejskiej.

4.2. Opis i określenie obszarów geograficznych i administracyjnych, na terenie których będzie realizowany program

Program monitorowania i zwalczania gąbczastej encefalopatii bydła (BSE) jest i nadal będzie realizowany na terenie całego terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. Na obszarze tym funkcjonuje 16 organów Inspekcji Weterynaryjnej szczebla wojewódzkiego (wojewódzcy lekarze weterynarii) oraz 305 organów Inspekcji Weterynaryjnej szczebla powiatowego (powiatowi lekarze weterynarii). Wojewódzki lekarz weterynarii kieruje działaniem Inspekcji Weterynaryjnej na obszarze województwa. Podział na województwa ilustruje rys. 4.2.1.

Rys. 4.2.1. – Rzeczypospolita Polska – podział na województwa

4.3. Regulacje prawne dotyczące rejestracji gospodarstw

Gospodarstwa w Rzeczypospolitej Polskiej są rejestrowane w Centralnej Bazie Danych prowadzonej przez Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa. Ponadto podjęcie działalności w zakresie utrzymywania zwierząt gospodarskich, w celu umieszczenia na rynku tych zwierząt lub produktów pochodzących z tych zwierząt lub od tych zwierząt, wymaga zgłoszenia właściwemu miejscowo organowi Inspekcji Weterynaryjnej szczebla powiatowego. Kwestię tą regulują poniższe akty prawne:

- 1) ustawa z dnia 18 grudnia 2003 r. o krajowym systemie ewidencji producentów, ewidencji gospodarstw rolnych oraz ewidencji wniosków o przyznanie płatności (Dz. U. z 2004 r. Nr 10, poz. 76, z późn. zm.);
- 2) ustawa z dnia 2 kwietnia 2004 r. o systemie identyfikacji i rejestracji zwierząt (Dz. U. z 2008 r. Nr 204, poz. 1281);
- 3) ustawa z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt.

Wymienione powyżej akty prawne określają szczegółowe zasady dotyczące identyfikacji i rejestracji zwierząt, gospodarstw oraz osób zajmujących się utrzymywaniem zwierząt gospodarskich.

4.4. Regulacje prawne dotyczące systemu identyfikacji i rejestracji zwierząt

Identyfikacja i rejestracja bydła w Polsce są prowadzone zgodnie z następującymi przepisami:

- 1) ustawa z dnia 2 kwietnia 2004r. o systemie identyfikacji i rejestracji zwierząt;
- 2) rozporządzenie (WE) nr 1760/2000 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 17 czerwca 2000 r. ustanawiające system identyfikacji i rejestracji bydła w odniesieniu do etykietowania wołowiny i produktów wołowych oraz uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 820/97 (Dz. Urz. UE L 204 z 11.8.2000, str. 1, z późn. zm.; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 3, t. 30, str. 248, z późn. zm.);
- 3) rozporządzenie Komisji (WE) nr 911/2004 z dnia 29 kwietnia 2004r. wcielające w życie rozporządzenie (WE) nr 1760/2000 w odniesieniu do kolczykowania bydła, zaopatrywania go w paszporty oraz rejestrów gospodarstw (Dz. Urz. UE. L 163 z 30.04.2004, str. 65, z późn. zm.; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 3, t. 46, str. 242, z późn. zm.);
- 4) rozporządzenie Komisji (WE) nr 494/98 z dnia 27 lutego 1998r. uszczegóławiające zasady implementacji rozporządzenia Rady (WE) nr 820/97 w odniesieniu do minimalnych sankcji administracyjnych w ramach systemu nadzoru identyfikacji i rejestracji bydła (Dz. Urz. UE L 60 z 28.2.1998, str. 78 z późn. zm; Dz. U. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 3, t. 46, str. 12, z późn. zm.).

Bydło w Rzeczypospolitej Polskiej podlega obowiązkowi oznakowania przy pomocy pary kolczyków oraz podlega rejestracji w Centralnej Bazie Danych. Każdy kolczyk zawiera indywidualny numer rejestracyjny zwierzęcia oraz zakodowane inne dodatkowe informacje. Posiadacz bydła ma obowiązek zakolczykować nowonarodzone cielę niezwłocznie po urodzeniu i przesłać zgłoszenie o urodzeniu do Centralnej Bazy Danych. Na wykonanie czynności, o których mowa posiadacz ma 7 dni.

Wszystkie sztuki bydła zaopatrzone są w paszporty, które towarzyszą zwierzętom od urodzenia do śmierci. Wszystkie zdarzenia, w tym przemieszczenie z gospodarstwa do gospodarstwa, rzeźni, zakładu utylizacyjnego, padnięcie, są zgłaszane do Centralnej Bazy Danych.

Gospodarstwa zarejestrowane są w Centralnej Bazie Danych i każde z nich posiada indywidualny numer siedziby stada. W każdym gospodarstwie posiadacz bydła prowadzi rejestr stada. Wszystkie sztuki bydła znajdujące się w gospodarstwie muszą być wpisane do tego rejestru. Rejestr zawiera następujące informacje: daty urodzeń, zakupów, sprzedaży, padnięć bydła.

Informacje o wszystkich zdarzeniach także przekazywane są do Centralnej Bazy Danych.

Wszystkie wyżej wymienione środki są ustanowione zgodnie z zasadami określonymi w przepisach Unii Europejskiej, nie tylko ze względu na identyfikację i rejestrację zwierząt, ale także z powodów ochrony zdrowia zwierząt. Istniejący system, w przypadku wystąpienia choroby zakaźnej może zostać użyty do śledzenia przemieszczeń zwierząt.

4.5. Regulacje prawne dotyczące obowiązku powiadamiania o chorobie

W Rzeczypospolitej Polskiej, gąbczasta encefalopatia bydła, jest chorobą podlegającą obowiązkowi zgłaszania. Obowiązek ten wynika bezpośrednio z następujących przepisów:

- 1) rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 999/2001 z dnia 22 maja 2001 r. określającego zasady dotyczące zapobiegania, kontroli i zwalczania niektórych przenośnych gąbczastych encefalopatii (Dz. Urz. WE L 147 z 31.05.2001, str.1, z późn. zm.; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 3, t. 32, str. 289, z późn. zm.);
- 2) ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt.

Nie naruszając prawa wspólnotowego, w ww. ustawie określono obowiązek zgłaszania podejrzenia wystąpienia chorób zakaźnych zwierząt, w tym BSE.

Nie przewiduje się kar za zgłoszenie w wyniku, którego nie zostanie potwierdzona choroba. Nie przewiduje się również zwrotu kosztów przez osobę zgłaszającą podejrzenie, jeśli podejrzenie to nie potwierdzi się.

4.6. Regulacje prawne stanowiące podstawę wypłaty odszkodowań dla posiadaczy zwierząt zabitych w związku z kontrolą i zwalczaniem BSE

Obecnie obowiązujące akty prawne stanowiące podstawę do uzyskania odszkodowania za zabite bydło:

- 1) rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 999/2001 z dnia 22 maja 2001 r. ustanawiające zasady dotyczące zapobiegania, kontroli i zwalczania niektórych przenośnych gąbczastych encefalopatii;
- 2) ustawa z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt.

4.7. Regulacje prawne stanowiące podstawę do przeprowadzenia badań kontrolnych

Monitorowanie BSE odbywa się zgodnie z przepisami rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady nr 999/2001 z dnia 22 maja 2001 r. ustanawiającego zasady dotyczące zapobiegania, kontroli i zwalczania niektórych przenośnych gąbczastych encefalopatii, a w szczególności z art. 6 oraz załącznikiem III rozdział A tego rozporządzenia oraz zgodnie z rozporządzeniem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 17 grudnia 2004 r. w sprawie określenia jednostek chorobowych, sposobu prowadzenia kontroli oraz zakresu badań kontrolnych zakażeń zwierząt (Dz. U. Nr 282, poz. 2813, z późn. zm.).

4.7.1 Regulacje prawne dotyczące kontroli występowania choroby, przeprowadzanych testów

Szacunkową liczbę testów, którą należy wykonać w ramach realizacji programu monitoringu bydła zawarto w poniższej tabeli:

	Szacunkowa liczba testów
Zwierzęta określone w załączniku III, rozdział A, część I, pkt 2.1, pkt 3 i 4 rozporządzenia (WE) nr 999/2001 Parlamentu Europejskiego i Rady	58 000
Zwierzęta określone w załączniku III, rozdział A część I pkt 2.2 rozporządzenia (WE) nr 999/2001	560 000

Inne: zwierzęta podejrzane o BSE	60
Suma testów:	618 060

4.8. Regulacje prawne stanowiące podstawę do zwalczania BSE

4.8.1. Środki podejmowane w przypadku stwierdzeniu BSE

Działania urzędowych lekarzy weterynarii związane z wystąpieniem przypadku BSE w Polsce regulują następujące przepisy:

- 1) rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 999/2001 z dnia 22 maja 2001 r. ustanawiające zasady dotyczące zapobiegania, kontroli i zwalczania niektórych przenośnych gąbczastych encefalopatii;
- 2) ustawa z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt.

W przypadku otrzymania wyniku dodatniego badania na BSE, w zależności od sytuacji, podejmowane są w szczególności następujące środki:

- 1) wszystkie części tuszy zakażonego zwierzęcia są całkowicie niszczone;
- 2) wszystkie części tuszy zwierząt sąsiadujących z zakażoną tuszą na linii ubojowej (co najmniej jedna przed i dwie po) są całkowicie niszczone;
- 3) prowadzone jest dochodzenie epizootyczne.

Dochodzenie epizootyczne ma na celu:

- 1) ustalenie możliwości przyczyny choroby;
- 2) określenie liczby i zidentyfikowanie wszystkie sztuki przeżuwaczy w gospodarstwie pochodzenia zakażonego zwierzęcia;
- 3) ustalenie historię krów i miejsca pobytu potomstwa chorej krowy;
- 4) ustalenie kohortę dla tego przypadku;
- 5) ustalenie możliwą drogę zawleczenia choroby;
- 6) ustalenie możliwą przyczynę choroby;
- 7) ustalenie inne zwierzęta, zarówno przebywające w gospodarstwie, w którym stwierdzono chorobę, jak i przebywające w innych gospodarstwach, które mogły mieć kontakt z tym samym źródłem zakażenia co zakażona krowa;

- 8) ustalenie przemieszczenia potencjalnie zakażonej paszy lub innych czynników mogących być przyczyną zakażenia w tym lub innym gospodarstwie.

Wszystkie zwierzęta i produkty, które zostały w trakcie dochodzenia uznane za potencjalne nosicielami prionów muszą zostać poddane zniszczeniu.

Szczegółowo postępowanie organów Inspekcji Weterynaryjnej reguluje Instrukcja Głównego Lekarza Weterynarii Nr giwz.VI.401/BSE – 60/05 z dnia 31 sierpnia 2005 r. w sprawie postępowania przy zgłaszaniu i zwalczaniu gąbczastej encefalopatii bydła – BSE.

4.8.2 Regulacje prawne dotyczące zwalczania ogniska BSE

Przewidywaną liczbę zwierząt, które będą zabite w ramach zwalczania BSE przedstawia tabela:

	Szacunkowa liczba
Zwierzęta, które należy zabić na mocy załącznika VII rozdział A pkt 2.1 do rozporządzenia (WE) nr 999/2001	30

5. Koszty

5.1. Analiza kosztów

Ogólne oszacowanie kosztów programu monitoringu BSE na rok 2010 przewiduje wielkość wydatków na poziomie 12 361 200 zł, co przy przeliczeniu 1 zł = 4,5634 euro²⁾, stanowi równowartość 2 708 769,70 euro. Do tego należy dodać koszt odszkodowań za bydło, przyznawanych na mocy załącznika VII pkt 2 lit. a do rozporządzenia (WE) nr 999/2001, który szacunkowo wyniesie 105 000 zł, co stanowi równowartość 23 009,15 euro.

W okresie przygotowania kalkulacji koszt jednego testu wynosił około 20 zł. Co stanowiło równowartość 4,38 euro.

Są to szacunkowe koszty, które zostaną dostosowane do wielkości wydatków przewidzianych na zwalczanie chorób zakaźnych zwierząt w ustawie budżetowej na rok 2010.

---

²⁾ Kurs euro wg NBP na dzień 9.02.09

5.2. Szczegółowa analiza kosztów programu

Przeznaczenie kosztów	Szczegóły	Liczba jednostek	Koszt jednostkowy w zł	Ogółem kwota w zł	Wniosek o finansowanie wspólnotowe (tak/nie)
1. Badania w kierunku BSE ⁽¹⁾					
1.1. Szybkie badania	Test: ⁽³⁾	618 060	20	12 361 200	TAK
2. Obowiązkowy ubój zwierząt					
2.1. Odszkodowanie za bydło, które ma być zabite/poddane ubojowi zgodnie z wymogami załącznika VII rozdział A, pkt 2.1 do rozporządzenia (WE) nr 999/2001 ⁽²⁾		30	3 500	105 000	TAK
				Ogółem w zł:	12 466 200

⁽¹⁾ Określone w pkt 4.7.

⁽²⁾ Określone w pkt 4.7.1.

⁽³⁾ Dowolny spośród szybkich testów wymienionych w Załączniku X do (WE) 999/2001 w odniesieniu do bydła - najprawdopodobniej Prionics Check LIA, IDEXX Herd Chek.

**Program mający na celu wykrycie występowania zakażeń wirusami wywołującymi
grypę ptaków (Avian influenza) oraz poszerzenie wiedzy na temat ryzyka
wystąpienia tej choroby**

1. Identyfikacja programu

Państwo członkowskie: **Rzeczypospolita Polska**

Choroba: **grypa ptaków**

2. Realizacja programu u drobiu

2.1. Cele, ogólne wymogi i kryteria nadzoru

2.1.1. Cele

Obowiązek prowadzenia nadzoru w celu wykrycia występowania zakażeń wirusami grypy ptaków podtypami H5 i H7 u różnych gatunków drobiu wynika z art. 4 dyrektywy Rady 2005/94/WE z dnia 20 grudnia 2005 r. w sprawie wspólnotowych środków zwalczania grypy ptaków i uchylającej dyrektywę 92/40/EWG (Dz. U. UE L 10 z 14.01.2006, str. 16). Szczegółowe wytyczne w zakresie wdrażania tego nadzoru zostały określone w decyzji Komisji 2007/268/WE z dnia 13 kwietnia 2007 r. w sprawie wdrażania programu nadzoru nad ptasią gripą u drobiu i dzikiego ptactwa w państwach członkowskich i zmieniającej decyzję 2004/450/WE (Dz. U. UE L 115 z 03.05.2007, str. 3).

Ponadto, niniejszy program ma na celu realizację przepisu określonego w § 12 rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 17 grudnia 2004 r. w sprawie określenia jednostek chorobowych, sposobu prowadzenia kontroli oraz zakresu badań kontrolnych zakażeń zwierząt (Dz. U. Nr 282, poz. 2813, z późn. zm.).

Nadzór u drobiu obejmuje występowanie nisko zjadliwej grypy ptaków podtypów H5 lub H7.

Nadzór serologiczny nad nisko zjadliwą gripą ptaków podtypów H5 lub H7 u drobiu ma na celu:

1. wykrywanie bezobjawowych zakażeń nisko zjadliwą gripą ptaków podtypów H5 i H7, mając na uwadze wspomaganie systemów wczesnego wykrywania, a następnie zapobieganie możliwej mutacji tych wirusów w wysoce zjadliwą gripę ptaków;

2. wykrywanie zakażeń nisko zjadliwą grypą ptaków podtypów H5 i H7 u specjalnie wybranych populacji drobiu szczególnie narażonych na zakażenie z powodu systemu hodowli lub podatności konkretnych gatunków;
3. Przyczynianie się do wykazania, że dany kraj, region lub dane gospodarstwo mają status wolny od grypy ptaków, który podlega zgłoszeniu w ramach międzynarodowego obrotu handlowego zgodnie z zasadami określonymi przez Światową Organizację Zdrowia Zwierząt (OIE).

2.1.2. Ogólne wymogi i kryteria

1. Pobieranie próbek w ramach programu trwa od dnia 1 stycznia do dnia 31 grudnia 2010 r. W odniesieniu do drobiu pobieranie próbek dla każdej kategorii drobiu obejmuje okres odpowiadający okresom produkcyjnym.
2. Próbki do badań pobiera powiatowy lekarz weterynarii oraz przesyła je do Krajowego Laboratorium Referencyjnego ds. Grypy Ptaków w Państwowym Instytucie Weterynaryjnym – Państwowym Instytucie Badawczym (PIW-PIB) w Puławach.
3. Krajowe Laboratorium Referencyjne ds. Grypy Ptaków w PIW-PIB w Puławach przeprowadza badania próbek, a wyniki tych badań przekazuje właściwemu miejscowo powiatowemu lekarzowi weterynarii, Głównemu Lekarzowi Weterynarii oraz Wspólnotowemu Laboratorium Referencyjnemu ds. Grypy Ptaków.
4. Wykryte izolaty wirusów grypy ptaków Krajowe Laboratorium Referencyjne ds. Grypy Ptaków w PIW-PIB w Puławach przekazuje Wspólnotowemu Laboratorium Referencyjnemu ds. Grypy Ptaków zgodnie z prawodawstwem wspólnotowym, chyba że przyznane zostanie odstępstwo zgodnie z rozdziałem V ust. 4 podręcznika diagnostycznego ustanowionego decyzją Komisji 2006/437/WE z dnia 4 sierpnia 2006 r. zatwierdzającej podręcznik diagnostyczny dotyczący grypy ptaków, przewidziany w dyrektywie Rady 2005/94/WE (Dz. Urz. UE L 237 z 31.08.2006, str. 1). Wirusy podtypu H5/H7 zostaną niezwłocznie przesłane i poddane standardowym charakterystykom (sekwencjonowanie nukleotydów/IVPI) zgodnie z podręcznikiem diagnostycznym.

2.2. Koncepcja i wdrożenie programu u drobiu

1. W gospodarstwach, gdzie stwierdzono pozytywne wyniki przeprowadza się badania retrospektywne, a wnioski z tych badań Krajowe Laboratorium Referencyjne ds. Grypy Ptaków

w PIW-PIB w Puławach przedstawia Głównemu Lekarzowi Weterynarii, Komisji Europejskiej i Wspólnotowemu Laboratorium Referencyjnemu ds. Grypy Ptaków.

2. Dane dotyczące liczby próbek, które należy pobrać do badań na obszarze każdego z województw oraz w każdym gospodarstwie określono w tabelach 1 - 6 na podstawie analizy ryzyka, przeprowadzonej zgodnie z lit. B załącznika I do decyzji Komisji 2007/268/WE. Gospodarstwa zajmujące się hodowlą zwierzyny łownej lub ptaków bezgrzebieniowych zostały również uwzględnione w niniejszym programie.

W przypadku, gdy w gospodarstwie znajduje się kilka kurników, należy odpowiednio zwiększyć liczbę próbek do badań serologicznych z takiego gospodarstwa i pobierać próbki od co najmniej pięciu ptaków z jednego kurnika.

Stada przyzagrodowe nie zostały uwzględnione w programie, z uwagi na bardzo wysoką liczbę tych stad w relacji do liczby planowanych próbek.

3. Na podstawie oceny ryzyka, podczas planowania pobierania próbek, na obszarze województwa, wojewódzki lekarz weterynarii uwzględnia następujące elementy:

- a) ukierunkowanie na rodzaje produkcji (np. chów na wolnym wybiegu) i specyficzne dla nich ryzyko oraz uwzględnienie innych czynników, takich jak zróżnicowany wiek, wykorzystanie wód powierzchniowych, stosunkowo dłuższy okres życia, obecność więcej niż jednego gatunku w gospodarstwie lub inne ważne czynniki;
- b) uzgodnienie okresu pobierania próbek z produkcją sezonową, jednakże w stosownych przypadkach pobieranie próbek może być dostosowane do innych określonych na poziomie lokalnym okresów, w których obecność innych żywicieli drobiowych w danym gospodarstwie mogłaby stwarzać większe ryzyko wprowadzenia choroby.

4. Próbki krwi do badań serologicznych od kaczek i gęsi powiatowy lekarz weterynarii pobiera, w miarę możliwości, od ptaków trzymanyh na zewnątrz (na wybiegach).

Dane dotyczące liczby próbek, które należy pobrać z gospodarstw hodujących drób, oprócz gospodarstw hodujących kaczki i gęsi, określono w tabelach 1 - 5.

Tabela 1.

Fermy kur niosek reprodukcyjnych

Kod NUTS(2) * (b)	Łączna liczba gospodarstw (c)	Łączna liczba gospodarstw, z których należy pobrać próbki	Szacunkowa liczba próbek na gospodarstwo	Szacunkowa łączna liczba wykonanych testów według danej metody	Metody badania laboratoryjnego
PL11	26	3	10	60	HI (H5/H7)
PL12	133	15	10	300	HI (H5/H7)
PL21	18	2	10	40	HI (H5/H7)
PL22	41	5	10	100	HI (H5/H7)
PL31	14	2	10	40	HI (H5/H7)
PL32	9	1	10	20	HI (H5/H7)
PL33	15	2	10	40	HI (H5/H7)
PL34	34	4	10	80	HI (H5/H7)
PL41	73	8	10	160	HI (H5/H7)
PL42	66	9	10	180	HI (H5/H7)
PL43	9	1	10	20	HI (H5/H7)
PL51	22	5	10	100	HI (H5/H7)
PL52	9	1	10	20	HI (H5/H7)
PL61	30	4	10	80	HI (H5/H7)
PL62	9	2	10	40	HI (H5/H7)
PL63	23	2	10	40	HI (H5/H7)
SUMA	531	66		1320	

Tabela 2.

Fermy kur niosek towarowych

Kod NUTS(2) * (b)	Łączna liczba gospodarstw (c)	Łączna liczba gospodarstw, z których należy pobrać próbki	Szacunkowa liczba próbek na gospodarstwo	Szacunkowa łączna liczba wykonanych testów według danej metody	Metody badania laboratoryjnego
PL11	52	3	10	60	HI (H5/H7)
PL12	189	11	10	220	HI (H5/H7)
PL21	91	5	10	100	HI (H5/H7)
PL22	99	7	10	140	HI (H5/H7)
PL31	33	2	10	40	HI (H5/H7)
PL32	30	2	10	40	HI (H5/H7)
PL33	24	2	10	40	HI (H5/H7)
PL34	21	2	10	40	HI (H5/H7)
PL41	159	9	10	180	HI (H5/H7)
PL42	32	3	10	60	HI (H5/H7)
PL43	41	2	10	40	HI (H5/H7)
PL51	97	7	10	140	HI (H5/H7)
PL52	22	1	10	20	HI (H5/H7)
PL61	25	3	10	60	HI (H5/H7)
PL62	34	3	10	60	HI (H5/H7)
PL63	47	3	10	60	HI (H5/H7)
SUMA	996	65		1300	

Tabela 3.

Fermy indyków

Kod NUTS(2) * (b)	Łączna liczba gospodarstw (c)	Łączna liczba gospodarstw, z których należy pobrać próbki	Szacunkowa liczba próbek na gospodarstwo	Szacunkowa łączna liczba wykonanych testów według danej metody	Metody badania laboratoryjnego
PL11	21	2	10	40	HI (H5/H7)
PL12	60	5	10	100	HI (H5/H7)
PL21	6	1	10	20	HI (H5/H7)
PL22	7	1	10	20	HI (H5/H7)
PL31	32	2	10	40	HI (H5/H7)
PL32	9	1	10	20	HI (H5/H7)
PL33	3	1	10	20	HI (H5/H7)
PL34	18	2	10	40	HI (H5/H7)
PL41	82	6	10	120	HI (H5/H7)
PL42	25	3	10	60	HI (H5/H7)
PL43	103	7	10	140	HI (H5/H7)
PL51	49	3	10	60	HI (H5/H7)
PL52	9	1	10	20	HI (H5/H7)
PL61	27	3	10	60	HI (H5/H7)
PL62	367	26	10	520	HI (H5/H7)
PL63	12	2	10	40	HI (H5/H7)
SUMA	820	66		1320	

Tabela 4.

Fermy strusi

Kod NUTS(2) * (b)	Łączna liczba gospodarstw (c)	Łączna liczba gospodarstw, z których należy pobrać próbki	Szacunkowa liczba próbek na gospodarstwo	Szacunkowa łączna liczba wykonanych testów według danej metody	Metody badania laboratoryjnego
PL11	9	3	5	30	HI (H5/H7)
PL12	24	9	5	90	HI (H5/H7)
PL21	7	2	5	20	HI (H5/H7)
PL22	15	4	5	40	HI (H5/H7)
PL31	10	3	5	30	HI (H5/H7)
PL32	3	1	5	10	HI (H5/H7)
PL33	3	1	5	10	HI (H5/H7)
PL34	10	3	5	30	HI (H5/H7)
PL41	41	12	5	120	HI (H5/H7)
PL42	10	4	5	40	HI (H5/H7)
PL43	15	4	5	40	HI (H5/H7)
PL51	7	2	5	20	HI (H5/H7)
PL52	4	1	5	10	HI (H5/H7)
PL61	12	4	5	40	HI (H5/H7)
PL62	8	3	5	30	HI (H5/H7)
PL63	6	2	5	20	HI (H5/H7)
SUMA	184	58		580	

Tabela 5.

Fermy ptaków łownych

Kod NUTS(2) * (b)	Łączna liczba gospodarstw (c)	Łączna liczba gospodarstw, z których należy pobrać próbki	Szacunkowa liczba próbek na gospodarstwo	Szacunkowa łączna liczba wykonanych testów według danej metody	Metody badania laboratoryjnego
PL11	4	3	10	60	HI (H5/H7)
PL12	5	4	10	80	HI (H5/H7)
PL21	2	2	10	40	HI (H5/H7)
PL22	3	2	10	40	HI (H5/H7)
PL31	3	2	10	40	HI (H5/H7)
PL32	0	0	10	0	HI (H5/H7)
PL33	2	1	10	20	HI (H5/H7)
PL34	1	1	10	20	HI (H5/H7)
PL41	7	5	10	100	HI (H5/H7)
PL42	0	0	0	0	HI (H5/H7)
PL43	14	11	10	220	HI (H5/H7)
PL51	1	1	10	20	HI (H5/H7)
PL52	3	2	10	40	HI (H5/H7)
PL61	8	6	10	120	HI (H5/H7)
PL62	0	0	0	0	HI (H5/H7)
PL63	2	2	10	40	HI (H5/H7)
SUMA	55	42		840	

Objaśnienia do tabel 1-5:

* kod NUTS(2) – ang. Nomenclature of Units for Territorial Statistics- standard geokodowania przyjęty w Unii Europejskiej na potrzeby identyfikowania statystycznych jednostek terytorialnych, gdzie poszczególne kody oznaczają odpowiednio: PL51-woj. dolnośląskie, PL61-woj. kujawsko-pomorskie, PL31-woj. lubelskie, PL43-woj. lubuskie, PL11-woj. łódzkie, PL21-woj. małopolskie, PL12-woj. mazowieckie, PL52-woj. opolskie, PL32-woj. podkarpackie, PL34-woj. podlaskie, PL63-woj. pomorskie, PL22-woj. śląskie, PL33-woj. świętokrzyskie, PL62-woj. warmińsko-mazurskie, PL41-woj. wielkopolskie, PL42-woj. zachodniopomorskie.

(b) Położenie gospodarstwa pochodzenia. Jeżeli nie można użyć kodu NUTS(2) należy określić położenie w stopniach długości i szerokości geograficznej.

(c) Łączna liczba gospodarstw jednej kategorii drobiu w danym regionie NUTS(2).

Dane dotyczące liczby próbek, które należy pobrać z gospodarstw hodujących kaczki i gęsi, określono w tabeli 6.

Tabela 6.

Kod NUTS(2) * (b)	Łączna liczba gospodarstw hodujących kaczki i gęsi	Łączna liczba gospodarstw hodujących kaczki i gęsi, z których należy pobrać próbki	Liczba próbek na gospodarstwo	Łączna liczba wykonanych testów według danej metody	Metody badania laboratoryjnego
PL11	167	11	40	880	HI (H5/H7)
PL12	90	8	40	640	HI (H5/H7)
PL21	12	2	40	160	HI (H5/H7)
PL22	11	2	40	160	HI (H5/H7)
PL31	208	12	40	960	HI (H5/H7)
PL32	47	3	40	240	HI (H5/H7)
PL33	56	4	40	320	HI (H5/H7)
PL34	99	6	40	480	HI (H5/H7)
PL41	434	24	40	1920	HI (H5/H7)
PL42	22	2	40	160	HI (H5/H7)
PL43	59	4	40	320	HI (H5/H7)
PL51	27	2	40	160	HI (H5/H7)
PL52	7	1	40	80	HI (H5/H7)
PL61	94	7	40	560	HI (H5/H7)
PL62	63	5	40	400	HI (H5/H7)
PL63	20	2	40	160	HI (H5/H7)
SUMA	1416	95		7600	

* kod NUTS(2) – ang. Nomenclature of Units for Territorial Statistics- standard geokodowania przyjęty w Unii Europejskiej na potrzeby identyfikowania statystycznych jednostek terytorialnych, gdzie poszczególne kody oznaczają odpowiednio: PL51- woj. dolnośląskie, PL61- woj. kujawsko-pomorskie, PL31- woj. lubelskie, PL43- woj. lubuskie, PL11- woj. łódzkie, PL21-woj. małopolskie, PL12- woj. mazowieckie, PL52- woj. opolskie, PL32-

woj. podkarpackie, PL34- woj. .podlaskie, PL63-woj. pomorskie, PL22-woj. śląskie, PL33- woj. świętokrzyskie, PL62- woj. warmińsko-mazurskie, PL41- woj. wielkopolskie, PL42-woj. zachodniopomorskie.

(b) Położenie gospodarstwa pochodzenia. Jeżeli nie można użyć kodu NUTS(2) należy określić położenie w stopniach długości i szerokości geograficznej.

2.3. Opis zastosowanych badań laboratoryjnych

1. Procedury pobierania próbek oraz badania laboratoryjne przeprowadza się zgodnie z podręcznikiem diagnostycznym dotyczącym grypy ptaków (decyzja Komisji 2006/437/WE). Badania w kierunku grypy ptaków przeprowadza się w Krajowym Laboratorium Referencyjnym ds. Grypy Ptaków w PIW - PIB w Puławach.
2. Wszystkie pozytywne wyniki serologiczne potwierdzane są w Krajowym Laboratorium Referencyjnym ds. Grypy Ptaków w PIW - PIB w Puławach metodą hamowania hemaglutynacji, z użyciem wyznaczonych szczepów dostarczonych przez Wspólnotowe Laboratorium Referencyjne ds. Grypy Ptaków, przy czym wykonuje się:
  - 1) dla H5:
    - a) wstępne badanie z użyciem A/Ostrich/Denmark/72420/96 (H5N2),
    - b) badanie wszystkich próbek pozytywnych za pomocą A/Teal/Eng/7394-2805/06 (H5N3) celem wyeliminowania wpływu krzyżowej reakcji przeciwciała N2;
  - 2) dla H7:
    - a) wstępne badanie z użyciem szczepu Turkey/England/647/77 (H7N7),
    - b) badanie wszystkich próbek pozytywnych za pomocą African Starling/983/79 (H7N1) celem wyeliminowania wpływu krzyżowej reakcji przeciwciała N7.

3. Opis programu nadzoru nad dzikim ptactwem

3.1. Cele, ogólne wymogi i kryteria nadzoru

3.1.1. Cele

Obowiązek prowadzenia nadzoru w celu poszerzenia wiedzy na temat zagrożeń pochodzących od dzikich ptaków związanych z wszelkimi występującymi u ptaków wirusami grypy ptaków wynika z art. 4 dyrektywy Rady 2005/94/WE z dnia

20 grudnia 2005 r. w sprawie wspólnotowych środków zwalczania grypy ptaków i uchylającej dyrektywy 92/40/EWG. Szczegółowe wytyczne w zakresie wdrażania tego nadzoru zostały określone w decyzji Komisji 2007/268/WE z dnia 13 kwietnia 2007 r. w sprawie wdrażania programu nadzoru nad grypą ptaków u drobiu i dzikiego ptactwa w państwach członkowskich i zmieniającej decyzję 2004/450/WE.

Ponadto, niniejszy program ma na celu wykonanie obowiązku określonego w § 12 rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 17 grudnia 2004 r. w sprawie określenia jednostek chorobowych, sposobu prowadzenia kontroli oraz zakresu badań kontrolnych zakażeń zwierząt.

Nadzór u dzikiego ptactwa obejmuje występowanie wirusów wysoce zjadliwej grypy ptaków oraz nisko zjadliwej grypy ptaków.

Nadzór wirusologiczny nad grypą ptaków u dzikiego ptactwa służy określeniu ryzyka wprowadzenia wirusów grypy ptaków (nisko i wysoce zjadliwej) do drobiu domowego poprzez:

- 1) zapewnienie wczesnego wykrywania wysoce zjadliwej grypy ptaków podtypu H5N1, badając wzrost zachorowalności lub śmiertelności wśród dzikiego ptactwa;
- 2) zwiększenie nadzoru nad żywym i padłym dzikim ptactwem w przypadku wykrycia u niego wysoce zjadliwej grypy ptaków podtypu H5N1;
- 3) kontynuację „podstawowego” nadzoru nad różnymi gatunkami ptaków wędrownych żyjących na wolności, jako części ciągłego monitorowania wirusów nisko zjadliwej grypy ptaków. Próbkę pobiera się głównie od ptactwa z rzędu blaszkodziobych (ptactwo wodne) i siewkowych (ptactwo brzegowe i mewy), aby ocenić czy są one nosicielami wirusa nisko zjadliwej grypy ptaków podtypu H5 i H7 (badanie to również wykryłoby, jeżeli występują, wirusy wysoce zjadliwej grypy ptaków podtypu H5N1 i inne wirusy wysoce zjadliwej grypy ptaków). Badaniu należy poddać zwłaszcza gatunki o podwyższonym ryzyku związanym z grypą ptaków, wymienione w tabeli 10.

Do badań nad grypą ptaków u dzikiego ptactwa nie stosuje się nadzoru serologicznego, ponieważ przy pomocy metod serologicznych nie można rozróżnić szczepów wysoce i nisko zjadliwych, a stwierdzenie obecności przeciwciał nie

umożliwia stwierdzenia, w jakim miejscu dzikie ptactwo mogło się zarazić. Nadzór serologiczny może być jednak ważny podczas badania, u jakich gatunków ptaków osiadłych lub wędrownych występowanie wirusów H5/H7 jest lub było rozpowszechnione (lub endemiczne).

3.1.2. Ogólne wymagania i kryteria

1. Pobieranie próbek będzie miało miejsce od dnia 1 stycznia do 31 grudnia 2010 r.
2. Próbki do badań pobiera powiatowy lekarz weterynarii oraz przesyła je do Krajowego Laboratorium Referencyjnego ds. Grypy Ptaków w PIW-PIB w Puławach.
3. Krajowe Laboratorium Referencyjne ds. Grypy Ptaków w PIW-PIB w Puławach przeprowadza badania próbek, a wyniki tych badań przekazuje właściwemu miejscowo powiatowemu lekarzowi weterynarii, Głównemu Lekarzowi Weterynarii oraz Wspólnotowemu Laboratorium Referencyjnemu ds. Grypy Ptaków.
4. Wykryte izolaty wirusów grypy ptaków występujące u dzikiego ptactwa Krajowe Laboratorium Referencyjne ds. Grypy Ptaków w PIW-PIB w Puławach przekazuje do Wspólnotowego Laboratorium Referencyjnego ds. Grypy Ptaków zgodnie z prawodawstwem wspólnotowym, chyba że przyznane zostanie odstępstwo zgodnie z rozdziałem V ust. 4 podręcznika diagnostycznego ustanowionego decyzją Komisji 2006/437/WE. Wirusy podtypu H5/H7 niezwłocznie przesyła się i poddaje standardowym charakterystykom (sekwencjonowanie nukleotydów/IVPI) zgodnie z podręcznikiem diagnostycznym.

3.2. Koncepcja i wdrożenie programu u dzikiego ptactwa

3.2.1. Do celów opracowania nadzoru, pomocy w określeniu gatunków i optymalizacji pobierania próbek organy Inspekcji Weterynaryjnej zapewniają ścisłą współpracę z epidemiologami oraz ornitologami i organami właściwymi ds. ochrony przyrody, a także z instytucjami zajmującymi się ochroną/obserwacją ptaków i ze stacjami obrączkowania.

Pobieranie próbek od żywych ptaków dzikich objętych ochroną gatunkową ścisłą lub częściową wymaga uzyskania zezwolenia Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska lub właściwego miejscowo Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska.

Przy wyborze badanych gatunków na obszarze powiatu powiatowy lekarz weterynarii uwzględnia sytuację pod względem dominacji gatunków oraz wielkości populacji ptaków. Podczas pobierania próbek należy uwzględnić sezonowość wędrówek, sposoby zachowania się gatunków ptaków, jeśli chodzi o trasy wędrówek, główne siedliska, instynkt stadny i mieszanie się podczas przelotu, a także wyniki wcześniejszych programów nadzoru w latach 2003-2008.

W odniesieniu do wysoce zjadliwej grypy ptaków H5N1 należy uwzględnić wszystkie te czynniki, aby móc określić prawdopodobieństwo narażenia dzikiego ptactwa na zarażenie się od zakażonego drobiu i dzikich ptaków na obszarach wystąpienia tej choroby oraz prawdopodobieństwo kontaktu dzikiego ptactwa z drobiem domowym w wybiegowych systemach hodowli drobiu.

Pobranie próbek od żywych ptaków dzikich objętych ochroną gatunkową ścisłą lub częściową wymaga uzyskania zezwolenia Ministra Środowiska lub właściwego miejscowo wojewody.

1. Nadzór bierny nad chorym i padłym dzikim ptactwem koncentruje się przede wszystkim na:

- 1) obszarach, na których występuje wzrost zachorowalności lub śmiertelności wśród dzikiego ptactwa;
- 2) obszarach w pobliżu morza, jezior i wód, na których znaleziono padłe ptaki, a zwłaszcza jeżeli obszary znajdują się w pobliżu ferm drobiu;
- 3) ptakach należących do gatunków o podwyższonym ryzyku związanym z gripą ptaków oraz na innym dzikim ptactwie żyjącym w ich bezpośrednim sąsiedztwie.

2. Nadzór czynny nad żywymi i klinicznie zdrowymi/lub klinicznie chorymi, zranionymi lub upolowanymi ptakami koncentruje się na:

- 1) ptakach wędrownych z rzędu błazkodziobych (ptactwo wodne) i siewkowych (ptactwo brzegowe i mewy);
- 2) na obszarach zidentyfikowanych pod względem występowania dużej liczby ptaków wędrownych, na których dochodzi do mieszania się różnych gatunków tych ptaków, a zwłaszcza na obszarach w pobliżu gospodarstw drobiu;
- 3) wyborze gatunków o podwyższonym ryzyku związanym z gripą ptaków.

3. Badania żywego i padłego dzikiego ptactwa na obszarach, gdzie wykryto przypadki H5N1 (nadzór czynny i bierny), koncentrują się na:

- 1) dzikim ptactwie w celu wykrycia nosicieli bezobjawowych;

- 2) ptakach na obszarach, na których istnieją związki epidemiologiczne z wykrytymi przypadkami;
- 3) ptakach, które mogą mieć bezpośrednią styczność z hodowlą drobiu (obszar zapowietrzony, obszar zagrożony i obszar B) i które mogłyby być „nosicielami pośrednimi”.

Liczba próbek, które należy pobrać od dzikiego ptactwa, została określona w tabeli 7.

Tabela 7.

Dziki ptactwo – badanie zgodne z programem nadzoru nad grypą ptaków u dzikiego ptactwa.

KOD NUTS (2) (a)	Dziki ptactwo, od którego należy pobrać próbki	Liczba próbek, które należy pobrać w ramach czynnego nadzoru	Liczba próbek, które należy pobrać w ramach biernego nadzoru
PL11	gatunki dzikiego ptactwa o podwyższonym ryzyku związanym z grypą ptaków (zgodnie z wykazem)	30	300 z całego terytorium Rzeczypospolitej Polskiej
PL12		150	
PL21		30	
PL22		30	
PL31		40	
PL32		30	
PL33		30	
PL34		110	
PL41		80	
PL42		250	
PL43		230	
PL51		170	
PL52		50	
PL61		70	
PL62		170	
PL63		230	
SUMA			

(a) Odesłanie do miejsca pobrania ptaków/próbek. Jeżeli nie można użyć kodu NUTS (2) należy określić położenie w stopniach długości i szerokości geograficznej.

3.2.2. Procedury pobierania próbek

1. Do badań wirusologicznych pobiera się wymazy z jamy ustno-gardłowej i z kloaki od ptaków niewykazujących klinicznych objawów choroby żyjących na wolności. Jeśli z jakiegokolwiek powodu pobranie wymazów z kloaki od żywych ptaków jest niemożliwe, można je zastąpić zebranymi próbkami świeżego kału. Niemniej należy zapewnić spójność pomiarową w przypadku miejsc mieszania się różnych gatunków ptaków.
2. W celu wyodrębnienia wirusa i wykrycia molekularnego (PCR) pobiera się próbki z kloaki i tchawicy lub jamy ustno-gardłowej i/lub próbki tkanek (z mózgu, serca, płuc nerek i jelit) dzikich ptaków padłych lub odstrzelonych.
3. Należy zwrócić uwagę na przechowywanie i transport próbek. Wymazy muszą zostać natychmiast schłodzone lodem lub żelowymi wkładami chłodzącymi i dostarczone do laboratorium w jak najkrótszym czasie. Próbki nie powinny być zamrażane, chyba że jest to bezwzględnie konieczne.
Jeżeli jest to możliwe, wymazy muszą być umieszczone (zanurzone całkowicie) w płynie z antybiotykami lub specjalnym podłożu do transportu wirusów. Umieszczenie próbek we wspomnianym podłożu podczas transportu jest nieodzownym i uzupełniającym działaniem i nie zastępuje schłodzenia.
W razie braku takiego podłoża wymazy należy umieścić w pojemnikach i dostarczyć w postaci suchej.
Jeżeli niemożliwe jest zagwarantowanie szybkiego przewiezienia do laboratorium w ciągu 48 godzin (środkiem transportu zapewniającym temperaturę 4°C), próbki należy niezwłocznie zamrozić, a następnie przewieźć w suchym lodzie. Na przechowywanie i transport mogą wpływać różnorodne czynniki, zatem wybrana metoda musi być odpowiednia do zamierzonego celu.
4. Procedury pobierania próbek przeprowadza się zgodnie z podręcznikiem diagnostycznym dotyczącym grypy ptaków (decyzja Komisji 2006/437/WE z dnia 4 sierpnia 2006 r. zatwierdzająca podręcznik diagnostyczny dotyczący grypy ptaków, przewidziany w dyrektywie Rady 2005/94/WE) ustanawiającym procedury diagnostyczne służące do stwierdzenia oraz rozpoznania różnicowego grypy ptaków.

3.3. Opis zastosowanych badań laboratoryjnych

1. Procedury pobierania próbek oraz badania laboratoryjne przeprowadza się zgodnie z podręcznikiem diagnostycznym dotyczącym grypy ptaków (decyzja Komisji 2006/437/WE), ustanawiającym procedury diagnostyczne służące do stwierdzenia oraz rozpoznania różnicowego grypy ptaków.
2. Wszystkie próbki pobrane podczas nadzorowania grypy ptaków u ptaków dzikich są możliwie najszybciej poddane badaniu przy zastosowaniu technik molekularnych, jeżeli są dostępne i zgodnie z podręcznikiem diagnostycznym. Badania w kierunku grypy ptaków przeprowadza się w Krajowym Laboratorium Referencyjnym ds. Grypy Ptaków w PIW-PIB w Puławach. Zaleca się wstępne badanie przesiewowe metodą PCR dla genu M z szybkim przeprowadzeniem badań próbek pozytywnych na identyfikację podtypu H5 i H7 (w terminie 2 tygodni), a w przypadku pozytywnego wyniku jak najszybciej należy przeprowadzić analizę miejsca cięcia hemaglutyniny w celu ustalenia czy mamy do czynienia z wirusem wysoce zjadliwej grypy ptaków czy nisko zjadliwej grypy ptaków. Jeżeli zostanie potwierdzona obecność wysoce zjadliwej grypy ptaków podtyp H5, należy przeprowadzić dodatkowe badania na określenie podtypu N (nawet jeżeli tym sposobem możliwe jest tylko wykluczenie N1).
3. W laboratorium można pulować do pięciu próbek pobranych od tego samego gatunku ptaków, w tym samym miejscu i czasie, jeżeli zapewniona jest możliwość powtórnego zidentyfikowania i zbadania pojedynczych próbek w przypadku uzyskania pozytywnego wyniku.

3.4. Wykaz gatunków dzikiego ptactwa o podwyższonym ryzyku związanym z grypą ptaków^{*)}

Tabela 8.

Nazwa zwyczajowa	Nazwa naukowa
Łabędź czarnodzioby	Cygnus columbianus
Łabędź krzykliwy	Cygnus cygnus

Łabędź niemy	Cygnus olor
Gęsi	
Gęś krótkodzioba	Anser brachyrhynchus
Gęś zbożowa	Anser fabalis
Gęś białoczarna (europejska rasa)	Anser albifrons albifrons
Gęś mała	Anser erythropus
Gęś gęgawa	Anser anser
Bernikla białolica	Branta leucopsis
Bernikla obroźna	Branta bernicla
Bernikla rdzawoszyja	Branta ruficollis
Bernikla kanadyjska	Branta canadensis
Kaczki	
Świstun	Anas penelope
Cyraneczka	Anas crecca
Krzyżówka	Anas platyrhynchos
Rożeniec	Anas acuta
Cyranka	Anas querquedula
Płaskonos	Anas clypeata
Marmurka	Marmaronetta angustirostris
Hełmiatka	Netta rufina
Głowienka	Aythya ferina
Czernica	Aythya fuligula
Ptaki brodzące	
Czajka	Vanellus vanellus

Siewka złota	Pluvialis apricaria
Rycyk	Limosa limosa
Batalion	Philomachus pugnax
Mewy	
Mewa śmieszka	Larus ridibundus
Mewa pospolita	Larus canus

^{*)} Wykaz nie jest wyczerpujący i służy jedynie wskazaniu gatunków wędrownych, które mogą stanowić wysokie ryzyko wprowadzenia grypy ptaków do Wspólnoty, na podstawie ich tras wędrówek obejmujących obszary, na których u dzikiego ptactwa lub drobiu wystąpiła wysoce zjadliwa grypa ptaków H5N1. Wykaz ten opracowano na podstawie opinii naukowej na temat ptaków wędrownych i ich prawdopodobnej roli w rozprzestrzeleniu wysoce zjadliwej grypy ptaków przyjętej dnia 12 maja 2006 r. przez panel ds. zdrowia i dobrostanu zwierząt Europejskiego Urzędu ds. Bezpieczeństwa Żywności (EFSA), a także na podstawie prac przeprowadzonych przez Komitet ORNIS i wykonawców usług zleconych przez Dyрекcyję Generalną ds. Środowiska Komisji Europejskiej. Aktualizacja tego wykazu jest możliwa po udostępnieniu wyników dalszych badań naukowych i na podstawie oceny ryzyka przeprowadzonej przez organy krajowe z uwzględnieniem konkretnej sytuacji ornitologicznej.

4. Opis sytuacji epidemiologicznej w zakresie wysoce zjadliwej grypy ptaków u drobiu w ostatnich pięciu latach

4.1. Środki objęte programem nadzoru nad drobiem

W 2007 r. na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej wykryto 9 ognisk wysoce zjadliwej grypy ptaków podtypu H5N1 u drobiu hodowlanego. W latach wcześniejszych choroba nie występowała u drobiu hodowlanego. Program nadzoru prowadzony w latach 2003-2008 obejmował fermy kur niosek reprodukcyjnych, kur niosek towarowych, indyków, gęsi i kaczek, strusi, ptaków łownych oraz ptaki dzikie. Próbkę były pobierane i badane w ciągu całego roku danego dla programu.

4.1.1. Wyznaczenie organu centralnego odpowiedzialnego za nadzór i koordynację wdrażania programu

Organem centralnym odpowiedzialnym za nadzór nad wdrażaniem niniejszego programu realizowanego w 2010 r. jest Główny Lekarz Weterynarii. Na poziomie

województw organami odpowiedzialnymi za nadzór nad wdrażaniem programu są wojewódzcy lekarze weterynarii. Za właściwe pobieranie i przesyłanie próbek odpowiedzialni są powiatowi lekarze weterynarii.

4.1.2. Wprowadzenie systemu rejestracji gospodarstw

Zgodnie z art. 11 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt (Dz. U. z 2008 r. Nr 213, poz. 1342), powiatowy lekarz weterynarii prowadzi rejestr podmiotów prowadzących działalność nadzorowaną.

Rejestr ten zawiera w szczególności:

- 1) imię, nazwisko, miejsce zamieszkania i adres albo nazwę, siedzibę i adres podmiotu;
- 2) weterynaryjny numer identyfikacyjny, jeżeli został nadany;
- 3) określenie rodzaju i zakresu prowadzonej działalności nadzorowanej;
- 4) informacje o decyzjach administracyjnych wydanych w stosunku do podmiotu;
- 5) datę wpisu i wykreślenia z rejestru.

Powiatowy lekarz weterynarii przekazuje, za pośrednictwem wojewódzkiego lekarza weterynarii, Głównemu Lekarzowi Weterynarii dane zawarte w rejestrze, a także informacje o każdej zmianie stanu faktycznego lub prawnego ujawnionego w tym rejestrze.

Sposób prowadzenia rejestru przez powiatowego lekarza weterynarii określa rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 11 lipca 2007 r. w sprawie rejestru podmiotów prowadzących działalność nadzorowaną (Dz. U. Nr 134, poz. 946).

Ponadto, powiatowy lekarz weterynarii rejestruje podmioty prowadzące produkcję podstawową. Obowiązek ten wynika z rozporządzenia (WE) nr 853/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 29 kwietnia 2004 r. ustanawiającego szczególne przepisy dotyczące higieny w odniesieniu do żywności pochodzenia zwierzęcego (Dz. Urz. UE L 139 z 30.04.2004, str. 55, z późn. zm.) oraz z ustawy z dnia 16 grudnia 2005 r. o produktach pochodzenia zwierzęcego (Dz. U. z 2006 r. Nr 17, poz. 127, z późn. zm.).

4.1.3. Regulacje prawne w zakresie przeprowadzania szczepień

Zgodnie z ustawą z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt grypa ptaków należy do chorób zakaźnych zwierząt podlegających zakazowi szczepień.

5. Sytuacja epidemiologiczna w zakresie choroby u dzikiego ptactwa w ostatnich pięciu latach

5.1. Środki objęte programem nadzoru nad dzikim ptactwem

W 2006 r. wykryto 9 ognisk wysoce zjadliwej grypy ptaków u ptaków dzikich podtyp H5N1. W 2007 r. wykryto 1 ognisko choroby. W latach wcześniejszych wysoce zjadliwa grypa ptaków nie występowała na terytorium Polski. Program nadzoru nad dzikim ptactwem w kierunku grypy ptaków w latach 2003 - 2008 obejmował monitoring czynny oraz bierny. Monitoring czynny był prowadzony na obszarze wybranych województw w okresie luty - maj (wiosenne migracje ptaków) oraz wrzesień – grudzień (jesienne migracje ptaków), natomiast monitoring bierny był prowadzony na terytorium całego państwa przez cały rok.

5.1.1. Wyznaczenie organu centralnego odpowiedzialnego za nadzór i koordynację wdrażania programu

Organem centralnym odpowiedzialnym za nadzór nad wdrażaniem niniejszego programu realizowanego w 2010 r. jest Główny Lekarz Weterynarii. Na poziomie województw organami odpowiedzialnymi za nadzór nad wdrażaniem programu są wojewódzcy lekarze weterynarii. Za właściwe pobieranie i przesyłanie próbek odpowiedzialni są powiatowi lekarze weterynarii.

5.1.2. Opis i określenie obszarów geograficznych i administracyjnych, na których program zostanie wdrożony

Program nadzoru nad grypą ptaków w 2010 r. wdrażany będzie u ptaków dzikich na całym terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, z uwagi na fakt, iż na całym terytorium państwa występuje duże zagęszczenie gospodarstw hodujących drób. Przeprowadzona analiza potwierdziła, iż ryzyko wystąpienia grypy ptaków jest wysokie na obszarze całego kraju. Monitoring u ptaków dzikich podzielony jest na czynny oraz bierny.

6. Regulacje prawne w zakresie powiadamiania o grypie ptaków

Zgodnie z art. 42 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt w przypadku podejrzenia wystąpienia choroby zakaźnej zwierząt posiadacz zwierzęcia zobowiązany jest do:

- 1) niezwłocznego zawiadomienia o tym organu Inspekcji Weterynaryjnej albo najbliższego podmiotu świadczącego usługi z zakresu medycyny weterynaryjnej, albo wójta (burmistrza, prezydenta miasta);
- 2) pozostawienia zwierząt w miejscu ich przebywania i nie wprowadzania tam innych zwierząt;
- 3) uniemożliwienie osobom postronnym dostępu do pomieszczeń lub miejsc, w których znajdują się zwierzęta podejrzane o zakażenie lub chorobę lub zwłoki zwierząt;
- 4) wstrzymania się od wywożenia, wynoszenia i zbywania produktów w szczególności mięsa, zwłok zwierzęcych, środków żywienia zwierząt, wody, ściółki, nawozów naturalnych;
- 5) udostępnienia organom Inspekcji Weterynaryjnej zwierząt i zwłok zwierzęcych do badań i zabiegów weterynaryjnych, a także udzielania pomocy przy ich wykonywaniu;
- 6) udzielania organom Inspekcji Weterynaryjnej oraz osobom działającym w imieniu tych organów wyjaśnień i podawania informacji, które mogą mieć znaczenie dla wykrycia choroby i źródeł zakażenia lub zapobiegania jej szerzeniu.

Wójt (burmistrz, prezydent miasta) niezwłocznie informuje organ Inspekcji Weterynaryjnej o otrzymaniu zawiadomienia.

Podmiot świadczący usługi z zakresu medycyny weterynaryjnej niezwłocznie informuje organ Inspekcji Weterynaryjnej, jeżeli na podstawie zawiadomienia podejrzewa wystąpienie choroby zakaźnej zwierząt podlegającej obowiązkowi zwalczania.

Powiatowy lekarz weterynarii po otrzymaniu zawiadomienia podejmuje natychmiast czynności w celu wykrycia lub wykluczenia choroby zakaźnej zwierząt podlegającej obowiązkowi zwalczania.

Powiatowy lekarz weterynarii natychmiast informuje wojewódzkiego lekarza weterynarii, w tym w formie elektronicznej, o podejrzeniu lub wystąpieniu choroby

zakaźnej zwierząt oraz o czynnościach podjętych w celu wykrycia lub wykluczenia tej choroby.

Wojewódzki lekarz weterynarii przekazuje natychmiast Głównemu Lekarzowi Weterynarii, w tym w formie elektronicznej, informacje o podejrzeniu lub wystąpieniu choroby zakaźnej zwierząt oraz o czynnościach podjętych w celu wykrycia lub wykluczenia tej choroby.

Zgodnie z art. 51 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt podmioty świadczące usługi z zakresu medycyny weterynaryjnej oraz laboratoria przekazują powiatowemu lekarzowi weterynarii informacje o podejrzeniu wystąpienia choroby zakaźnej zwierząt podlegającej notyfikacji w Unii Europejskiej niezwłocznie po powzięciu takiego podejrzenia.

Powiatowy lekarz weterynarii przekazuje wojewódzkiemu lekarzowi weterynarii informacje o powzięciu podejrzenia lub o stwierdzeniu choroby zakaźnej zwierząt podlegającej obowiązkowi zwalczania lub notyfikacji w Unii Europejskiej niezwłocznie po powzięciu tego podejrzenia lub stwierdzeniu choroby.

Wojewódzki lekarz weterynarii przekazuje informacje uzyskane od powiatowego lekarza weterynarii Głównemu Lekarzowi Weterynarii.

Główny Lekarz Weterynarii:

- 1) informuje, wykonując postanowienia umów międzynarodowych, których Rzeczpospolita Polska jest stroną, właściwe organizacje międzynarodowe o występowaniu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej chorób zakaźnych zwierząt podlegających obowiązkowi zwalczania;
- 2) powiadamia Komisję Europejską oraz inne państwa członkowskie Unii Europejskiej o chorobach zakaźnych zwierząt podlegających notyfikacji w Unii Europejskiej oraz o wygaszaniu ognisk tych chorób.

7. Koszty

7.1. Nadzór nad drobiem

Tabela 9.

<i>Środki kwalifikujące się do współfinansowania nadzoru nad drobiem.</i>			
Metody badania laboratoryjnego	Liczba testów do wykonania według danej metody	Koszt jednostkowy testów (według danej metody)	Koszt całkowity*
Wstępne serologiczne badanie przesiewowe ^(a)	-	-	-
Test zahamowania hemaglutynacji HI na obecność H5/H7 ^(b)	12 960 + 648 (badanie powtórne) = 13 608	7.5 euro	102 060 euro (474119,73 zł)
Test izolacji wirusa (bad. retrospektywne)	8 (pulowane)	63 euro	504 euro (2341,33 zł)
Test PCR (bad. retrospektywne)	16 (pulowane)	56 euro	896 euro (4162,37zł)
<i>Inne środki jakie mają być objęte</i>			
Kontrola wyrywkowa			
Pozostałe	Pobieranie i przesyłanie próbek do laboratorium	1euro/próbkę x 6804 próbek	6 804 euro (31607,98 zł)
Razem			110 264 euro (512231,41 zł)

^(a) określić badanie laboratoryjne, które należy zastosować.

^(b) określić liczbę testów na obecność H5 i H7.

* Wg średniego kursu NBP na dzień 5 lutego 2009 roku 1 euro = 4,6455 zł.

Są to szacunkowe koszty, które zostaną dostosowane do wielkości wydatków przewidzianych na zwalczanie chorób zakaźnych zwierząt w ustawie budżetowej na rok 2010.

7.2. Nadzór nad dzikim ptactwem

Tabela 10.

<i>Środki kwalifikujące się do współfinansowania nadzoru nad dzikim ptactwem.</i>			
Metody badania laboratoryjnego	Liczba testów do wykonania według danej metody	Koszt jednostkowy testów (według danej metody)	Koszt całkowity*
Wstępne serologiczne badanie przesiewowe	-	-	-
Test zahamowania hemaglutynacji HI na obecność H5/H7	-	-	-
Test izolacji wirusa	20	63 euro	1 260 euro (5853,33 zł)
Badanie PCR	550 (pulowane)	56 euro	30 800 euro (143081,40 zł)
<i>Inne środki jakie należy uwzględnić</i>	-	-	-
Kontrola wyrywkowa	-	-	-
Pozostałe	Pobieranie i przesyłanie próbek do laboratorium	2 euro/próbkę x 2 000 próbek	4 000 euro (18582 zł)
Razem			36 060 euro

			(167516,73 zł)
--	--	--	-----------------------

* Wg średniego kursu NBP na dzień 5 lutego 2009 roku 1 euro = 4,6455 zł

Szacunkowe koszty łącznie (badanie drobiu i ptaków dzikich)*:

110 264 euro+ 36 060 euro= 146 324 euro (679 748,14 zł)

Są to szacunkowe koszty, które zostaną dostosowane do wielkości wydatków przewidzianych na zwalczanie chorób zakaźnych zwierząt w ustawie budżetowej na rok 2010.

* Wg średniego kursu NBP na dzień 5 lutego 2009 roku 1 euro = 4,6455 zł

UZASADNIENIE

Celem projektu uchwały jest wykonanie upoważnienia zawartego w art. 57 ust. 6 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt (Dz. U. z 2008 r. Nr 213, poz. 1342). Stosownie do wyżej wymienionego przepisu, Rada Ministrów przyjmuje, w drodze uchwały, program zwalczania choroby zakaźnej zwierząt opracowany przez Głównego Lekarza Weterynarii. Przyjęcie programu w drodze uchwały podjętej przez Radę Ministrów poprzedza wystąpienie z wnioskiem o jego zatwierdzenie przez Komisję Europejską.

Programy zwalczania objęte niniejszą uchwałą Rady Ministrów zawierają wymagania określone w art. 57 ust. 2 ww. ustawy oraz decyzji Komisji 2008/425/WE z dnia 25 kwietnia 2008 r. ustanawiającej standardowe wymagania w zakresie przedkładania przez państwa członkowskie krajowych programów zwalczania, kontroli i monitorowania niektórych chorób zwierząt i chorób odzwierzęcych w celu uzyskania finansowania wspólnotowego (Dz. Urz. UE L 159 z 18.06.2008, str. 1). Decyzja ta została skierowana do wszystkich krajów członkowskich Unii Europejskiej oraz wywołuje w polskim porządku prawnym skutki określone w art. 249 Traktatu Ustanawiającego Wspólnotę Europejską (Dz. Urz. UE Nr C 340 z 10.11.1997 r., str. 173, z późn. zm.).

Programy zostały opracowane celem uzyskania współfinansowania przez Unię Europejską, zgodnie z decyzją Rady 90/424/EWG z dnia 26 czerwca 1990 r. w sprawie wydatków w dziedzinie weterynarii (Dz. Urz. UE L 224 z 18.08.1990, str. 19, z późn. zm.). Środki na realizację programów będą zabezpieczone w ustawie budżetowej na rok 2010.

Enzootyczna białaczka bydła (Enzootic bovine leucosis – EBL), wścieklizna (Rabies), grypa ptaków (Avian influenza) oraz gąbczasta encefalopatia bydła (Bovine spongiform encephalopathy – BSE) są chorobami zakaźnymi zwierząt podlegającymi obowiązkowi zwalczania, wymienionymi w załączniku nr 2 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt.

Obowiązek prowadzenia badań w kierunku enzootycznej białaczki bydła, wścieklizny, grypy ptaków oraz gąbczastej encefalopatii bydła wynika z przepisów rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 17 grudnia 2004 r. w sprawie określenia jednostek chorobowych, sposobu prowadzenia kontroli oraz zakresu badań kontrolnych zakażeń zwierząt (Dz. U. Nr 282, poz. 2813 z późn. zm.). Szczegółowy sposób i tryb zwalczania wymienionych chorób zakaźnych zwierząt zawierają przepisy następujących aktów prawnych:

- 1) rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 5 marca 2008 r. w sprawie zwalczania enzootycznej białaczki bydła (Dz. U. Nr 47, poz. 278);
- 2) rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 7 stycznia 2005 r. w sprawie zwalczania wścieklizny (Dz. U. Nr 13, poz. 103);
- 3) rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 18 grudnia 2007 r. w sprawie zwalczania grypy ptaków (Dz. U. Nr 239, poz. 1752).

Obowiązek prowadzenia badań w kierunku gąbczastej encefalopatii bydła oraz zwalczania tej choroby wynika z przepisów rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 999/2001 z dnia 22 maja 2001 r. ustanawiającego zasady dotyczące zapobiegania, kontroli i zwalczania niektórych przenośnych gąbczastych encefalopatii (Dz. Urz. WE L 147 z 31.05.2001, str. 1, z późn. zm; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz.3, t. 32, str. 289, z późn. zm.).

Badaniami w kierunku enzootycznej białaczki bydła oraz gąbczastej encefalopatii bydła objęte jest bydło z całego terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. Badania będą prowadzone w celu kontroli występowania oraz zwalczania wymienionych chorób, w razie stwierdzenia ich ognisk. Badania prowadzić będą również do uzyskania przez stada bydła objęte programem statusów stad urzędowo wolnych od białaczki bydła zgodnie z przepisami rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 27 czerwca 2005 r. w sprawie szczegółowych wymagań weterynaryjnych niezbędnych do uzyskania i zachowania uznania stada lub gospodarstwa za urzędowo wolne lub wolne od chorób zakaźnych zwierząt (Dz. U. Nr 126, poz. 1058).

Enzootyczna białaczka bydła stanowi przeszkodę dla wolnego handlu i obrotu zwierzętami. Program zwalczania enzootycznej białaczki bydła ma docelowo doprowadzić do uznania poszczególnych regionów za wolne od enzootycznej białaczki bydła przez Komisję Europejską, a w powiatach, gdzie w okresie obowiązywania programu będzie to niemożliwe – doprowadzić do poprawy sytuacji epizootycznej i stworzyć podstawy do uzyskania takiego statusu w przyszłości.

Szczepienie lisów wolno żyjących przeciwko wściekliznie prowadzone będzie na całym obszarze Rzeczypospolitej Polskiej zgodnie z przepisami rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 2 czerwca 2004 r. w sprawie szczegółowych warunków i sposobu przeprowadzania ochronnych szczepień lisów wolno żyjących przeciwko wściekliznie (Dz. U. Nr 142, poz. 1509).

Grypa ptaków jest chorobą zakaźną zwierząt podlegającą obowiązkowi zwalczania, wymienioną w załączniku nr 2 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt. Program mający na celu wykrycie występowania zakażeń wirusami wywołującymi grypę ptaków oraz poszerzenie wiedzy na temat ryzyka wystąpienia tej choroby opracowany został w oparciu o § 12 rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 17 grudnia 2004 r. w sprawie określania jednostek chorobowych, sposobu prowadzenia kontroli oraz zakresu badań kontrolnych zakażeń oraz o decyzję Komisji nr 2007/268/WE z dnia 13 kwietnia 2007 r. w sprawie wdrażania programów nadzoru nad ptasią grypą u drobiu i dzikiego ptactwa w państwach członkowskich i zmieniającą decyzję 2004/450/WE (Dz. Urz. UE L 115 z 3.05.2007, str. 3). Stanowi on kontynuację poprzednich badań kontrolnych ustanowionych w decyzjach 2004/111/WE, 2004/630/WE i 2005/464/WE.

Każdy program zwalczania chorób zakaźnych zwierząt, będący załącznikiem do projektu uchwały stanowi całość, musi odpowiadać i być zgodny z wymogami określonymi w decyzji Komisji 2008/425/WE w odniesieniu do określonej choroby zakaźnej zwierząt. Mając na uwadze określoną specyfikę każdej z chorób zakaźnych zwierząt (np. czynnik chorobotwórczy lub wektor przenoszący ten

czynnik, zakaźność oraz szybkość rozprzestrzeniania się, sposoby zwalczania i monitoringu oraz konieczność poszerzania wiedzy na temat ryzyka wystąpienia choroby itp.), każdy zatwierdzony przez KE program musi zawierać określone informacje (okres trwania programu, dane historyczne, cel itp.), tabele, normy prawne, założenia w zakresie badań oraz szacunkowe koszty itp. w kolejności i układzie określonym w załącznikach ww. decyzji.

Realizacja programów przyjętych w drodze niniejszej uchwały Rady Ministrów będzie nadzorowana przez Głównego Lekarza Weterynarii, a koordynowana w poszczególnych województwach przez wojewódzkich lekarzy weterynarii po wprowadzeniu ich rozporządzeniem Rady Ministrów w trybie art. 57 ust. 7 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt. Założenia przyjęte w programach będą realizowane przez powiatowych lekarzy weterynarii.

Projekt uchwały został zamieszczony w Planie prac Rady Ministrów.

Projekt uchwały jest zgodny z prawem Unii Europejskiej.

Ocena skutków regulacji

1. Wpływ regulacji na sektor finansów publicznych, w tym budżet państwa i budżety jednostek samorządu terytorialnego

Przyjęcie uchwały przez Radę Ministrów umożliwi przesłanie programów do Komisji Europejskiej. W przypadku zaakceptowania programów przez Komisję Europejską, zaistnieje konieczność ich realizacji przez Inspekcję Weterynaryjną – w ramach wydatków zaplanowanych w ustawie budżetowej na rok 2010.

Państwo wnioskujące zobowiązane jest do zabezpieczenia środków na realizację programu corocznie w ustawie budżetowej. Kwota współfinansowania wyliczona zgodnie z decyzją Rady 90/424/EWG z dnia 26 czerwca 1990 r. w sprawie wydatków w dziedzinie weterynarii i zatwierdzona przez KE zostanie zrefundowana do 50 % w zakresie kosztów kwalifikowanych, w następnym roku po zrealizowaniu programów.

Zgodnie z pkt. 6 lit. b załącznika do decyzji Komisji Nr 2008/341/WE z dnia 25 kwietnia 2008 r. ustanawiającej wspólnotowe kryteria dla krajowych programów zwalczania, kontroli i monitorowania niektórych chorób zwierząt i chorób odzwierzęcych państwo członkowskie zapewni wystarczające środki (finansowe, kadrowe, dotyczące wyposażenia) na cały czas trwania programu.

Szacunkowe koszty poszczególnych programów wyniosą łącznie 67 001 633,80 zł, z czego przypada na:

- enzootyczną białaczkę bydła – 15 498 730,80 zł,
- wściekliznę – 38 356 954,86 zł,
- gąbczastą encefalopatię bydła – 12 466 200,00 zł,
- grypę ptaków – 679 748,14 zł.

Są to szacunkowe koszty, które zostaną dostosowane do wielkości wydatków przewidzianych na zwalczanie chorób zakaźnych zwierząt w ustawie budżetowej na rok 2010.

Bardzo istotną korzyścią dla budżetu państwa będzie osiągnięcie przez stada i regiony, a następnie przez Rzeczpospolitą Polską statusu urzędowo wolnego od określonej choroby zakaźnej zwierząt, co pozwoli w przyszłości zmniejszyć wydatki na badania w kierunku tych chorób.

2. Podmioty, na które oddziałuje projektowana regulacja

Zatwierdzeniu w drodze decyzji Komisji Europejskiej oraz wprowadzenie programu do realizacji na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w drodze rozporządzenia Rady Ministrów, wydanego na podstawie art. 57 ust. 7 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt, będzie miała wpływ na organy Inspekcji Weterynaryjnej, zarówno bezpośrednio zaangażowane w realizację programu – powiatowych lekarzy weterynarii, jak również organy nadzorujące i koordynujące realizację programu – wojewódzkich lekarzy weterynarii i Głównego Lekarza Weterynarii. Będzie ono miało także wpływ na urzędowych lekarzy weterynarii, wyznaczonych do badań rozpoznawczych i pobierania próbek do badań laboratoryjnych w kierunku chorób zakaźnych objętych programami.

Najwięcej zadań do realizacji otrzymają organy szczebla podstawowego Inspekcji Weterynaryjnej – powiatowi lekarze weterynarii. Organy te będą bezpośrednio odpowiedzialne za realizację programów wprowadzonych w drodze rozporządzenia.

3. Wpływ projektowanej uchwały na rynek pracy, na konkurencyjność wewnętrzną i zewnętrzną gospodarki, sytuację i rozwój regionów

Wejście w życie projektowanej uchwały nie będzie miało wpływu na rynek pracy.

4. Wpływ projektowanej uchwały na sytuację i rozwój regionalny

Wejście w życie projektowanej uchwały nie będzie miało wpływu na sytuację i rozwój regionalny.

5. Wpływ projektowanej uchwały na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym na funkcjonowanie przedsiębiorstw

Celem realizacji programu zwalczania gąbczastej encefalopatii bydła jest wykrycie każdego przypadku choroby w populacji bydła w Rzeczypospolitej Polskiej. Badanie zapobiega przedostaniu się czynnika pasażowalnych gąbczastych encefalopatii (TSE) do łańcucha pokarmowego, dzięki czemu zmniejsza się ryzyko zachorowania ludzi i zwierząt oraz skażenia żywności pochodzenia zwierzęcego.

Szczepienie lisów przeciwko wścieklicznie zmniejsza ilość zachorowań wśród zwierząt dzikich i domowych, a tym samym zmniejsza ryzyko zachorowania przez ludzi.

Wykrywanie występowania zakażeń wirusami wywołującymi grypę ptaków ma na celu zapobieganie rozprzestrzenianiu się nisko zjadliwej grypy ptaków podtypów H5 i H7, wśród populacji drobiu i dzikich ptaków. Ma to zapobiec ryzyku mutacji wirusa nisko zjadliwej grypy ptaków w wirusa

wysokiej zjadliwej grypy ptaków. Ze względu na to, że przez terytorium naszego państwa przebiegają liczne szlaki migracji dzikich ptaków, realizacja programu zmniejszy ryzyko rozprzestrzeniania się choroby wśród rodzimego ptactwa i przenoszenia jej na drób oraz znacznie zmniejszy straty finansowe spowodowane wystąpieniem choroby.

W wyniku realizacji wyżej wymienionych programów poprawie ulegnie sytuacja epizootyczna zwierząt gospodarskich na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Monitorowanie i kontrola występowania chorób zakaźnych zwierząt oraz ich zwalczanie mają na celu zmniejszenie liczby zachorowań, a tym samym poprawę stanu zdrowia zwierząt. Wpływa to bezpośrednio na poprawę zdrowia ludzi, uniknięcie zarażenia się groźnymi dla zdrowia i życia chorobami

Główną korzyścią dla właścicieli stad bydła oraz podmiotów prowadzących obrót tymi zwierzętami będzie zwiększenie konkurencyjności polskich hodowców i producentów na rynku unijnym, jak również na rynkach państw trzecich.

Dodatkową korzyścią płynącą z realizacji programów, będzie możliwość uniknięcia przez wyżej wymienione podmioty strat bezpośrednich wynikających ze zmniejszenia produkcji zwierzęcej na skutek występowania wspomnianych chorób.

Realizacja programów wprowadzona w drodze rozporządzenia Rady Ministrów wydanego na podstawie art. 57 ust. 7 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt korzystnie wpłynie na poprawę sytuacji epizootycznej zwierząt na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej oraz zwiększy zaufanie konsumenta do żywności pochodzenia zwierzęcego.

4. Konsultacje społeczne

W zakresie konsultacji społecznych projekt uchwały został przesłany do zaopiniowania między innymi przez Krajową Izbę Lekarsko – Weterynaryjną, Krajową Radę Izb Rolniczych, Krajowy Związek Rolników, Kółek i Organizacji Rolniczych, Związek Zawodowy Pracowników Rolnictwa w RP, Ogólnopolski Związek Zawodowy Lekarzy Weterynarii Inspekcji Weterynaryjnej, Sekcję Krajową NSZZ „Solidarność” Pracowników Weterynarii i Ogólnopolskie Stowarzyszenie Lekarzy Weterynarii Wolnej Praktyki „*Medicus Veterinarius*” z siedzibą w Namysłowie.

Projekt uchwały został również umieszczony na stronie internetowej Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

W ramach konsultacji społecznych do projektu uchwały uwagę merytoryczną zgłosił Państwowy Instytut Weterynaryjny-Państwowy Instytut Badawczy w Puławach. Uwaga została przyjęta.

Uwaga Instytutu Zootechniki-Państwowego Instytutu Badawczego odnosząca się do braku działań profilaktycznych w zakresie kontroli pasz na obecność zakazanych dodatków pochodzenia zwierzęcego nie została uwzględniona, gdyż wykracza poza założenia programu zwalczania BSE. Badania w tym kierunku prowadzi Inspekcja Weterynaryjna w ramach monitoringu pasz na obecność przetworzonego białka zwierzęcego. Uwaga odnosząca się do programu zwalczania gruźlicy bydła

również nie mogła zostać rozpatrzona pozytywnie, ponieważ program kontroli i zwalczania gruźlicy bydła został usunięty z przedmiotowego projektu uchwały, w związku z otrzymaną informacją z KE o pozytywnym załatwieniu polskiego wniosku o uznaniu terytorium Rzeczypospolitej Polskiej za urzędowo wolne od tej choroby.

Uwagi do programów zgłosił Główny Lekarz Weterynarii. Uwagi zostały przyjęte.

Opracowano w Departamencie
Bezpieczeństwa Żywności i Weterynarii:

Akceptował

Za zgodność pod względem
prawnym i redakcyjnym: